

SPIS TREŚCI

<u>1. CHARAKTERYSTYKA LGD JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LSR</u>	3
1.1. NAZWA I STATUS PRAWNY LGD ORAZ DATA JEJ REJESTRACJI I NUMER W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM	3
1.2. OPIS PROCESU BUDOWANIA PARTNERSTWA	4
1.3. CHARAKTERYSTYKA CZŁONKÓW LGD ORAZ JEJ PARTNERÓW I SPOSÓB ROZSZERZANIA LUB ZMIANY SKŁADU LGD	5
1.4. STRUKTURA RADY	11
1.5. ZASADY I PROCEDURY FUNKCJONOWANIA LGD ORAZ RADY	13
1.6. KWALIFIKACJE I DOŚWIADCZENIE OSÓB WCHODZĄCYCH W SKŁAD RADY	16
1.7. DOŚWIADCZENIE LGD I PARTNERÓW LGD W REALIZACJI OPERACJI	17
<u>2. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI</u>	19
2.1. WYKAZ GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD ALBO BĘDĄCYCH JEJ PARTNERAMI	19
2.2. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE, GEOGRAFICZNE, PRZYRODNICZE, HISTORYCZNE I KULTUROWE	20
2.3. OCENA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA OBSZARU	28
2.4. SPECYFIKA OBSZARU	36
<u>3. ANALIZA SWOT DLA OBSZARU OBJĘTEGO LSR, WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY</u>	39
<u>4. OKREŚLENIE MISJI LGD</u>	43
<u>5. OKREŚLENIE CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH LSR ORAZ PLANOWANYCH DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ</u>	44
<u>6. WYKAZANIE SPÓJNOŚCI SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR</u>	53
<u>7. UZASADNIENIE PODEJŚCIA ZINTEGROWANEGO DLA PLANOWANYCH W RAMACH LSR PRZEDSIĘWZIĘĆ</u>	55
<u>8. UZASADNIENIE PODEJŚCIA INNOWACYJNEGO DLA PLANOWANYCH W RAMACH LSR PRZEDSIĘWZIĘĆ</u>	57
<u>9. OKREŚLENIE PROCEDURY OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR ORAZ PROCEDURY WYBORU OPERACJI PRZEZ LGD</u>	59
<u>10. OKREŚLENIE BUDŻETU LSR DLA KAŻDEGO ROKU REALIZACJI LSR</u>	86

11. OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA I KONSULTOWANIA LSR	91
12. OPIS PROCESU WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LSR	97
13. ZASADY I SPOSÓB DOKONYWANIA EWALUACJI WŁASNEJ	100
14. OKREŚLENIE POWIĄZAŃ LSR Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI ZWIĄZANYMI Z OBSZAREM OBJĘTYM LSR	110
15. WSKAZANIE PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, PRZEDSIĘWZIEĆ LUB OPERACJI REALIZOWANYCH PRZEZ LGD W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW WDRAŻANYCH NA OBSZARZE OBJĘTYM LSR	139
16. PRZEWIDYWANY WPŁYW REALIZACJI LSR NA ROZWÓJ REGIONU I OBSZARÓW WIEJSKICH	150
17. WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW DO LSR	152
17.1. DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE KWALIFIKACJE I DOŚWIADCZENIE OSÓB WCHODZĄCYCH W SKŁAD CIAŁA DECYZYJNEGO	152
17.2. REGULAMIN WALNEGO ZEBRANIA CZŁONKÓW	152
17.3. REGULAMIN ZARZĄDU	152
17.4. REGULAMIN KOMISJI REWIZYJNEJ	152
17.5. REGULAMIN RADY	152
17.6. DEKLARACJA BEZSTRONNOŚCI	152
17.7. KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR	152
17.8. KARTA OCENY – LOKALNE KRYTERIA	152
17.9. INNE PISMA I DOKUMENTY STOSOWANE PODCZAS WYBORU PROJEKTÓW	152
17.10. OPIS STANOWISK, WYMAGANIA KONIECZNE I POŻĄDANE OD KANDYDATÓW DO PRACY W LGD, PROCEDURA NABORU PRACOWNIKÓW, WARUNKI TECHNICZNE I LOKALOWE BIURA LGD	152

1. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR

1.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data jej rejestracji i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym

Lokalna Grupa Działania „Barcja” to stowarzyszenie specjalne wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000309671 w dniu 04.07.2008 r. pod adresem ul. Tadeusza Kościuszki 2, 11-400 Kętrzyn.

Zgodnie z § 1 Statutu stowarzyszenia, Lokalna Grupa Działania „Barcja” jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych, mającym na celu:

- opracowanie oraz wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju;
- aktywizowanie ludności wiejskiej;
- działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich;
- promocje obszarów wiejskich;
- propagowanie zasad partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich;
- upowszechnienie i wymianę informacji o inicjatywach związanych z aktywnością ludności na obszarach wiejskich.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

- utworzenie trwałej platformy organizacji działających na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich;
- budowanie partnerstwa pomiędzy członkami Stowarzyszenia;
- propagowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, z uwzględnieniem zarówno interesów gospodarczych mieszkańców, jak i wymogów ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego, w tym zasobów przyrodniczych;
- propagowanie rozwoju obszarów wiejskich opartego na zasadach stosowanych w programach wsparcia strukturalnego Unii Europejskiej typu „LEADER”;
- inicjowanie współdziałania na rzecz rozwoju cywilizacyjnego, społecznego i ekonomicznego obszarów wiejskich;
- organizowanie działań dotyczących wspierania inicjatyw podejmowanych przez środowiska wiejskie na rzecz ich rozwoju;
- organizowanie konferencji, zjazdów, seminariów, szkoleń itp.;
- współdziałanie z organami samorządowymi i państwowymi oraz innymi organizacjami, stowarzyszeniami i instytucjami, w tym jednostkami zaplecza naukowo - badawczego i dydaktycznego;
- prowadzenie działalności wydawniczej i kolportażowej w zakresie publikacji specjalistycznych, propagowanie doświadczeń i opinii stowarzyszonych organizacji i samorządów, opracowań własnych i innych;
- wyrażanie opinii dotyczących społeczno - gospodarczych warunków życia na obszarach wiejskich;

- formułowanie zaleceń wobec członków Stowarzyszenia, istotnych z punktu widzenia realizacji celów statutowych;
- występowanie do organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji z wnioskami dotyczącymi potrzeb mieszkańców wsi;
- udzielanie wyróżnień za zasługi dla rozwoju obszarów wiejskich, wnioskowanie o nadanie wyróżnień przez uprawnione organy.

Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie:

- wydawania wykazów oraz list (np. adresowych, telefonicznych);
- pozostałej działalności wydawniczej;
- pozostałego doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania;
- działalności agencji reklamowych;
- działalności agentów turystycznych;
- badania rynku i opinii publicznej;
- działalności związanej z organizacją targów, wystaw i kongresów.

Stowarzyszenie posiada nr REGON 280317850 nadany w dniu 28.07.2008 r.

1.2. Opis procesu budowania partnerstwa

Pomysł utworzenia Lokalnej Grupy Działania zrodził się w listopadzie 2007 roku podczas jednego z posiedzeń Zarządu Związku Gmin „Barcja”. Przewodniczący tego Związku poinformował członków zarządu o możliwościach, jakie daje stworzenie takiego rodzaju stowarzyszenia oraz zaproponował, aby Związek Gmin „Barcja” zainicjował powstanie takiej grupy.

Początkowo w skład stowarzyszenia miały wchodzić 4 gminy, lecz po rozmowach z władzami gminy Sępólno rozszerzono planowany obszar LGD właśnie o tę gminę. Następnie przeprowadzony został cykl nieformalnych spotkań wśród najbardziej aktywnych przedstawicieli społeczności lokalnej w celu zorganizowania grupy chętnej do założenia i prowadzenia LGD. Po zebraniu informacji od mieszkańców przeprowadzono bezpośredni wywiad z poleconymi osobami i przystąpiono do przygotowań związanych z założeniem stowarzyszenia (gminy i stowarzyszenia podjęły uchwały o wstąpieniu do LGD „Barcja”, opracowano projekt statutu itd.).

21 kwietnia 2008 r. zwołane zostało Zebranie Założycielskie LGD „Barcja”, w którym udział wzięło 20 osób. Obrady otworzył Sławomir Jarosik – wójt Gminy Kętrzyn przedstawiając obecnym osobom cele zebrania i porządek obrad.

W wyniku tego spotkania podjęto w postaci uchwał kilka najważniejszych decyzji dla stowarzyszenia:

- **uchwała o założeniu Stowarzyszenia;**
- **uchwała w sprawie uchwalenia statutu Stowarzyszenia;**
- **uchwała o wyborze Komitetu Założycielskiego i udzieleniu mu pełnomocnictwa do dokonania wszelkich czynności związanych z rejestracją Stowarzyszenia;**
- **uchwała o wyborze Zarządu;**
- **uchwała o wyborze Rady;**
- **uchwała o wyborze Komisji Rewizyjnej.**

W związku z tym, iż przedstawiciele sektora publicznego (wójtowie/burmistrzowie) nie mogli aplikować na członków zarządu (w świetle ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności przez osoby pełniące funkcje publiczne) solidarnie zaproponowali swoje kandydatury do Rady – kandydatury zostały zaakceptowane przez członków stowarzyszenia.

Niestety w maju na odpowiedź Sądu Rejonowego w Olsztynie LGD „Barcja” zmuszona była do poczynienia poprawek w uchwalonym pierwotnie Statucie i w tym celu 19 maja 2008 r. zwołano Walne Zebranie Członków LGD i uchwalono poprawioną wersję statutu.

24 października 2008 r. przyjęto do stowarzyszenia 18 a 12 grudnia kolejnych 14 nowych członków LGD „Barcja”.

1.3. Charakterystyka członków LGD oraz jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Stowarzyszenie posiada następujących członków:

Lp.	Nazwa	Adres	Opis
1	Stowarzyszenie „Barciańska Inicjatywa Oświatowa”	ul. Wojska Polskiego 7 11-410 Barciany	Barciańska Inicjatywa Oświatowa rozpoczęła działalność w 1999 r. jako stowarzyszenie. Jej członkami są: nauczyciele, pracownicy Urzędu Gminy, rolnicy, radni. Stowarzyszenie Barciańska Inicjatywa Oświatowa jest organizacją dobroczynną. Jej celem jest przygotowanie, organizowanie i promowanie programów, inicjatyw i działań sprzyjających dalszemu kształceniu młodzieży z terenu gminy Barciany oraz stworzenie gminnego systemu stypendialnego, a także przyczynienie się do doskonalenia metod wychowawczych wśród rodziców i kadry nauczycielskiej. Stowarzyszenie jest wspierane przez przedsiębiorstwa prywatne i państwowe, instytucje samorządowe, organizacje samorządowe krajowe i zagraniczne oraz osoby fizyczne. Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: <ul style="list-style-type: none">• działania na rzecz wspierania dalszego kształcenia uczniów

			<p>z terenu Gminy Barciany,</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizację i prowadzenie gminnego systemu stypendialnego, • współpracę z osobami i instytucjami w zakresie udzielania pomocy merytorycznej i materialnej na rzecz kształcenia i rozwoju młodzieży wiejskiej, • pomoc w organizacji zajęć pozalekcyjnych dla uczniów szkół różnych szczebli, • organizowanie i finansowanie szkoleń, poradnictwa zawodowego dla młodzieży oraz różnorodnych form szkolenia nauczycieli, • prowadzenia i wspierania różnych form integracji i rozwoju młodzieży, w tym działalności artystycznej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, • współpracę i pomoc w pracy wychowawczej prowadzonej przez rodziców i członków Stowarzyszenia.
2	Stowarzyszenie „ERA”	Biedaszk Małe 3a 11-400 Kętrzyn	<p>Stowarzyszenie Edukacja Rozwój Aktywność "ERA" funkcjonuje od 22 października 2007 r. Liczba członków na koniec roku 2007 wynosiła 22 osoby. Główne pola jego działalności to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób; • zapewnienie zorganizowanej opieki byłym żołnierzom zawodowym, którzy uzyskali uprawnienie do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, inwalidom wojennym i wojskowym oraz kombatanom; • działalność charytatywna; • ochrona i promocja zdrowia; • działania na rzecz osób niepełnosprawnych; • promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; • działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości; • działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; • działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami; • promocja i organizacja wolontariatu; • działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz organizacje i jednostki kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych, a także jednostek samorządu terytorialnego; • działalność na rzecz mniejszości narodowych; • upowszechnianie i ochrona praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn; • upowszechnianie oraz ochrona wolności i praw człowieka, swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji; • upowszechnianie i ochrona praw konsumentów; • podtrzymywanie tradycji narodowej, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;

			<ul style="list-style-type: none"> • nauka, edukacja, oświata i wychowanie; • krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży; • kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji; • upowszechnianie kultury fizycznej i sportu; • ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego; • porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym; • upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa; • ratownictwo i ochrona ludności; • pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych oraz wojen w kraju i za granicą.
3	Beata Pakuła	ul. Nad Gubrem 3 11-210 Sępól	Mieszkanka Gminy Sępól posiada duże doświadczenie z zakresu zarządzania projektami współfinansowanymi ze środków UE.
4	Elżbieta Ogłuszka	Pieckowo 7 11-440 Reszel	Mieszkanka miejscowości PILEC (Gm. Reszel) prowadząca gospodarstwo agroturystyczne o powierzchni 20 ha, które specjalizuje się w uprawie trawy nasiennej. W sezonie w gospodarstwie do dyspozycji posiadają 4 pokoje.
5	Korszeńskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Otwarte Drzwi”	Ul. Wolności 17 11-430 Korsze	Stowarzyszenie zajmuje się działalnością kulturalno - społeczną. Organizuje cykliczne imprezy w gminie, różnego rodzaju konkursy, prowadzi Klub Seniora „Bratek” oraz Grupę Wokalną. Współpracuje z wieloma instytucjami w gminie oraz poza nią. Fundusze na swoją działalność w dużej mierze uzyskuje w postaci darowizn od mieszkańców oraz dotacji ze strony gminy.
6	Gmina Kętrzyn	T. Kościuszki 2 11 - 400 Kętrzyn	Jednostka Samorządu Terytorialnego.
7	Gmina Reszel	ul. Rynek 24. 11-440 Reszel	Jednostka Samorządu Terytorialnego.
8	Koło Kobiet Wiejskich	Nakomiady 51/3 11-400 Kętrzyn	Reprezentuje interesy i działa na rzecz poprawy sytuacji społeczno - zawodowej kobiet wiejskich oraz ich rodzin. Zajmuje się głównie kwestiami związanymi z lokalnymi sprawami samorządowymi, pomaga w organizacji życia na wsi. Członkinie organizują imprezy artystyczne, różnorodne kursy i zabawy wiejskie.
9	Gmina Barciany	Dębiany 2 11-410 Barciany	Jednostka Samorządu Terytorialnego.
10	Klub Sportowy Orleń-Rema w Reszlu	Ul. Chrobrego 1/9 11-440 Reszel	Klub Sportowy „Orleń - Rema S.A.” Reszel powstał w 1961 roku. Zajmuje się krzewieniem kultury fizycznej wśród mieszkańców Gminy Reszel, a w szczególności rozwojem piłki nożnej i brydża sportowego. Uczestniczy w rozgrywkach sportowych organizowanych przez Związki Sportowe, organizuje rozgrywki i zawody sportowe, Współpracuje z Warmińsko - Mazurską Federacją Sportu oraz Warmińsko - Mazurskim Zrzeszeniem Ludowe Zespoły Sportowe.
11	Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne Gminy Kętrzyn	Karolewo 9 11-400 Kętrzyn	Do głównych zadań stowarzyszenia należy: <ul style="list-style-type: none"> • wspomaganie działalności jednostek oświatowych, kulturalno - państwowych i samorządowych, • doskonalenie i uzupełnianie edukacji społeczeństwa, • poprawa warunków nauczania, • wspomaganie uczniów szczególnie uzdolnionych ze szkół podstawowych i gimnazjum Gminy Kętrzyn w rozwoju ich umiejętności,

			<ul style="list-style-type: none"> • organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w celu zapobiegania patologiom społecznym, • organizowanie i podejmowanie działań z zakresu profilaktyki, diagnozy i terapii różnego rodzaju uzależnień, <p>Stowarzyszenie współpracuje z jednostkami edukacyjnymi z obszaru gminy oraz działem promocji gminy.S</p>
12	Stowarzyszenie Dejnowy Pilec	Pilec 28 11-440 Reszel	<p>Stowarzyszenie powstało w lipcu 2007 roku i liczy obecnie 21 członków. Nastawione jest głównie na rozwój wsi, a do najważniejszych zadań stowarzyszenia należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania wspomagające rozwój gospodarstw i przedsiębiorczości; • integracja mieszkańców; • promocja regionu.
13	„BieArt” P.P.H.U Elżbieta Biedrawa	Ul. Młynowa 8/2 11-410 Barciany	Firma BieArt jest firmą rodzinną z wieloletnim doświadczeniem w produkcji ozdób szklanych stosującą tradycyjną metodę malowania szkła i rękodzielnicze zdobienie bombek. Zajmuje się wytwarzaniem szklanych ozdób bożonarodzeniowych, wielkanocnych, jak również okazjonalnych wg własnego projektu. Ponadto prowadzi restaurację w Barcianach i aktywnie uczestniczy w życiu gminy. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
14	Miasto i Gmina Korsze	11-430 KORSZE ul. Mickiewicza 13	Jednostka Samorządu Terytorialnego.
15	Jadwiga Sadowska	Nakomiady 24 11-400 Kętrzyn	Mieszkanka wsi Nakomiady aktywnie działająca w Kole Kobiet Wiejskich.
16	Gmina Sępól	ul. 22 Lipca 7 11 -210 Sępól	Jednostka Samorządu Terytorialnego.
17	„Instal” Bogdan Kołacz	Ostre Bardo 4 11-210 Sępól	Przedsiębiorstwo zajmuje się budową sieci teleinformatycznych i działa głównie poza swoją siedzibą.
18	Miejski Klub Sportowy w Korszach	Ul. Wojska Polskiego 39 11-430 Korsze	MKS powstał w 1983 roku i działa głównie w sferze piłki nożnej. W swoich zasobach posiada drużyny piłkarskie w 4 grupach wiekowych. Ma do dyspozycji stadion miejski, gdzie dzieci i młodzież doskonali swoje umiejętności piłkarskie. Współpracuje z gminą i innymi jednostkami na terenie gminy.
19	Wiesław Gajdowski	ul. Wojska Polskiego 7 11-410 Barciany	Radny Gminy Barciany, wiceprzewodniczący komisji oświaty i zdrowia. Angażujący się w życie gminy. Uczestniczył w szkoleniach POKL.
20	Grzegorz Bejnarowicz	Łąbędziewo 1 11-440 Reszel	Mieszkaniec Wsi Łąbędziewo prowadzący wspólnie z żoną gospodarstwo agroturystyczne, które w ofercie dysponuje 3 pokojami oraz lokalizacją z dala od zgiełku i hałasu. W gospodarstwie są Berneńskie psy pasterskie, Owczarek środkowozajatycki oraz owce czarnogłówki i wrzosówki, koniki polskie, króliki, kozy, krowa rasy Jersey i koty.
21	Teresa Grochulska	Nowa Różanka 74 11-400 Kętrzyn	Aktywna mieszkanka Nowej Różanki, były przedsiębiorca. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
22	Kazimierz Żuchowski	Karolewo 21 11-400 Kętrzyn	Proboszcz Parafii w Karolewie (Gm. Kętrzyn) dobrze znający problemy swoich parafian. Aktywny w środowisku wiejskim.

			Uczestniczył w szkoleniach POKL.
23	Wopławskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „INTEGRACJA”	Wopławki 53/6 11-400 Kętrzyn	Stowarzyszenie utworzone w celu aktywizacji mieszkańców wsi Wopławka
24	Ewa Bilka	Winda 9 11-410 Barciany	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Barcianach, członek Barcjańskiej Inicjatywy Oświatowej, współrealizatora projektu wymiany polsko - łotewskiej w ramach Programu Integracji Społecznej (Poakcesyjny Program Wspierania Obszarów Wiejskich). Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
25	Bożena Ostapczuk	Mołtajny 43/12 11-410 Barciany	Sekretarz Szkoły Podstawowej w Mołtajnach. Angażująca się w życie szkoły oraz prace z młodzieżą. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
26	Ewa Woźniak	Mołtajny 45/3 11-410 Barciany	Nauczycielka Szkoły Podstawowej w Mołtajnach, członek Mołtańskiego Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej „Nadzieja”, członek Barcjańskiej Inicjatywy Oświatowej oraz współrealizatora wymiany polsko - łotewskiej Gminy Barciany. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
27	Maria Kłyszajko	Krelikiejmy 10 11-410 Barciany	Nauczycielka Gimnazjum w Barcianach, obecnie pracuje nad projektem z 9.5 w ramach POKL. Aktywny reprezentant swojej miejscowości w Barcjańskiej Inicjatywie Oświatowej. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
28	Agnieszka Kuczeńska	Winda 32/1 11-410 Barciany	Rolnik, sołtys wsi Skierki, lokalny aktywizator. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
29	Sylwia Kowalczyk	Winda 4/2 11-410 Barciany	Rolnik,. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
30	Alicja Wierzbicka	Mołtajny 40/1 11-410 Barciany	Radna gminy, członek Mołtańskiego Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej „Nadzieja”, przewodnicząca komisji budżetu Gminy Barciany. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
31	Andrzej Robczak	Mołtajny 43/5 11-410 Barciany	Radny gminy, aktywny członek Mołtańskiego Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej „Nadzieja”.
32	Barbara Sadzikowska	Mołtajny 45/9 11-410 Barciany	Prezes Mołtańskiego Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej „Nadzieja” (bardzo aktywna), prowadzi sklep wielobranżowy. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
33	Jarosław Kuper	ul. Nad Gubrem 27 11-210 Sępól	Pracownik administracyjny Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Sępólnie. Kreator sportu pozaszkolnego. Interesuje się i chętnie angażuje się w sprawy społeczności lokalnej miasta Sępólna.
34	Krystyna Bałachowicz	Romankowo 32 11-210 Sępóln	Sołtys sołectwa Romankowa. Aktywizator i koordynator działań świetlicy wiejskiej z ukierunkowaniem na dzieci i młodzież. Bardzo dba o estetykę swojej miejscowości oraz współuczestniczy w pracach poprawiających wizerunek gminy. Właścicielka gospodarstwa agroturystycznego w Romankowie.
35	Bożena Szerszunowicz	Dzietrzykowo 20/5 11-210 Sępóln	Wieloletni Dyrektor Szkoły Podstawowej w Dzietrzykowie. Jest inicjatorem integracji lokalnej w swojej miejscowości, aktywny działacz świetlicy środowiskowej. Członek Salezjańskiej Organizacji

			Sportowej „SL SALOS” w Sępopolu.
36	Małgorzata Regińska	ul. Rynek 10 11-440 Reszel	Koordinator MOPS w Kętrzynie, prowadzi Klub Integracji Społecznej, członek wspierający stowarzyszenie „Amazonki” w Kętrzynie oraz „Pomocna dłoń” w Reszlu, obecnie pracuje nad projektem z 9.5 POKL. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
37	Mirosław Nowicki	Pieckowo 47 11-440 Reszel	Radny gminy, członek komisji oświaty, zdrowia, sportu i rolnictwa, Wiceprezes stowarzyszenia „Pieckowo 2022”. Uczestniczył w szkoleniach POKL.
38	Firma Usługowo-Handlowa Zarządzanie Nieruchomościami Mirosława Milinkiewicz	ul. Mickiewicza 17/3 11-430 Korsze	Zarządca nieruchomości w gminie Korsze, współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Uczestniczyła w szkoleniach POKL.
39	Wynajem Środków Transportu Wodnego Bogdan Baczewski	Stopki 8 11-210 Sępopol	Przedsiębiorca prowadzący działalność na jednej z rzek gminy Sępopol
40	Bogusław Domaradzki	Kościuszki 4/1 11-440 Reszel	Przewodniczący Reszelskiego Koła Związku Ukraińców w Polsce.
41	Sławomir Witek	Pieckowo 39 11-440 Reszel	Rolnik wsi Pieckowo korzystający z pomocy środków UE w prowadzeniu gospodarstwa.
42	Leszek Twarogowski	Łazdoje 20/2 11-440 Reszel	Mieszkaniec gminy Reszel interesujący się życiem społecznym i chętnie angażującym się w nowe inicjatywy.
43	Wanda Leszczyńska	Garbno 18/5 11-430 Korsze	Mieszkanka wsi Garbno pracująca jako nauczycielka w miejscowym ZS interesuje się różnymi formami wsparcia dla ludzi z obszarów wiejskich.
44	Stefania Siewruk-Welens	Garbno 18/11 11-430 Korsze	Dyrektor Zespołu Szkół w Garbnie wspierający inicjatywy wszelkie wiejskie.
45	Marta Kragiel	Łankiejmy 10 11-430 Korsze	Dyrektor Zespołu Szkół w Łankiejmach biorąca udział w licznych imprezach społecznych
46	Piotr Sańko	Mickiewicza 17/1 11-430 Korsze	Kierownik Referatu Oświaty i Kultury w Urzędzie Gminy Korsze zajmujący się także sporządzaniem wniosków o dofinansowanie.
47	Janina Tkaczuk	Mostowa 6/2 11-210 Sępopol	Skarbnik Miejsko-Gminnego Stowarzyszenia Bezrobotnych w Sępopolu.
48	Henryka Żygota	Pożarki 39 11-400 Kętrzyn	Opiekun Świetlicy wiejskiej w Pożarkach udzielająca się społecznie.
49	Adam Prokop	Apynty 4/4 11-410 Barciany	Prezes Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej Sołectwa Apynty.
50	Artur Galicki	Dąbrowskiego 10/2 11-440 Reszel	Dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury w Reszlu.
51	Bogusław Biedrawa	Młynowa 8/2 11-410 Barciany	Mieszkaniec Barcian – artysta planujący rozpoczęcie działalności gospodarczej

W Statucie Stowarzyszenia określono następujące zasady rozszerzenia lub zmiany składu LGD:

Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może być osoba fizyczna, osoba prawna, która:

- złoży deklarację członkostwa;

- w przypadku stowarzyszeń jako cel statutowy stawia sobie działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Nabycie i utrata członkostwa następuje w drodze uchwały przyjętej zwykłą większością głosów Zarządu Stowarzyszenia.

Członkowie Stowarzyszenia zobowiązani są:

- propagować cele Stowarzyszenia i aktywnie uczestniczyć w ich realizacji;
- przestrzegać postanowień Statutu;
- opłacać składki członkowskie;
- brać udział w Walnym Zebraniu Członków;
- troszczyć się o dobro i rozwój Stowarzyszenia;

Członkowie mają prawo:

- wybierać i być wybieranym do władz Stowarzyszenia;
- składać Zarządowi Stowarzyszenia wnioski dotyczące działalności Stowarzyszenia;
- brać udział w organizowanych przez Stowarzyszenie przedsięwzięciach o charakterze informacyjnym lub szkoleniowym;
- wstępu na imprezy kulturalne organizowane przez Stowarzyszenie;
- wskazywać osoby fizyczne, które na zasadach określonych przez Walne Zebranie Członków mogą brać udział w organizowanych przez Stowarzyszenie przedsięwzięciach.

Skreślenie z listy członków Stowarzyszenia następuje z powodu:

- 1) pisemnej rezygnacji złożonej Zarządowi;
- 2) wykluczenia przez Zarząd:
 - a. za działalność niezgodną ze Statutem lub uchwałą władz Stowarzyszenia,
 - b. za pozbawienie praw publicznych w wyniku prawomocnego orzeczenia sądu;
- 3) likwidacji osoby prawnej będącej członkiem Stowarzyszenia;
- 4) śmierci.

Od uchwał Zarządu Stowarzyszenia w przedmiocie wykluczenia członków zwykłych i wspierających Stowarzyszenia przysługuje odwołanie do Walnego Zebrania Członków w terminie 21 dni od dnia doręczenia uchwały Zarządu o wykluczeniu. Uchwała Walnego Zebrania jest ostateczna i jest podejmowana na najbliższym Walnym Zebraniu.

1.4. Struktura Rady

W Radzie poszczególne sektory mają następujące przedstawicielstwo:

Lp.	Osoba/Podmiot	Sektor	Liczba w sektorze
-----	---------------	--------	-------------------

1	Gmina Kętrzyn	Publiczny	5
2	Gmina Reszel	Publiczny	
3	Gmina Korsze	Publiczny	
4	Gmina Barciany	Publiczny	
5	Gmina Sępólno	Publiczny	
6	„BieArt” P.P.H.U Elżbieta Biedrawa	Gospodarczy	4
7	„Instal” Bogdan Kołacz	Gospodarczy	
8	Firma Usługowo-Handlowa Zarządzanie Nieruchomościami	Gospodarczy	
9	Wynajem Środków Transportu Wodnego	Gospodarczy	
10	Elżbieta Ogłuszka	Społeczny	42
11	Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne Gminy Kętrzyn	Społeczny	
12	Stowarzyszenie Dejnowy Pilec	Społeczny	
13	Klub Sportowy Orleń-Rema w Reszlu	Społeczny	
14	Koło Kobiet Wiejskich	Społeczny	
15	Jadwiga Sadowska	Społeczny	
16	Miejski Klub Sportowy w Korszach	Społeczny	
17	Wiesław Gajdowski	Społeczny	
18	Teresa Grochulska	Społeczny	
19	Kazimierz Żuchowski	Społeczny	
20	Wopławskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Integracja”	Społeczny	
21	Ewa Bilka	Społeczny	
22	Bożena Ostapczuk	Społeczny	
23	Ewa Woźniak	Społeczny	
24	Maria Kłyszajko	Społeczny	
25	Agnieszka Kuczeńska	Społeczny	
26	Sylwia Kowalczyk	Społeczny	
27	Alicja Wierzbicka	Społeczny	
28	Andrzej Robczak	Społeczny	
29	Barbara Sadzikowska	Społeczny	
30	Jarosław Kuper	Społeczny	
31	Krystyna Bałachowicz	Społeczny	
32	Bożena Szerszunowicz	Społeczny	
33	Małgorzata Regińska	Społeczny	
34	Mirosław Nowicki	Społeczny	
35	Stowarzyszenie „Barciańska inicjatywa oświatowa”	społeczny	
36	Stowarzyszenie ERA	Społeczny	
37	Beata Pakuła	Społeczny	
38	Korszeńskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Otwarte Drzwi”	Społeczny	
39	Grzegorz Bejnarowicz	Społeczny	
40	Bogusław Domaradzki	Społeczny	
41	Sławomir Witek	Społeczny	
42	Leszek Twarogowski	Społeczny	
43	Wanda Leszczyńska	Społeczny	
44	Stefania Siewruk-Welens	Społeczny	
45	Marta Kragiel	Społeczny	
46	Piotr Sańko	Społeczny	
47	Janina Tkaczuk	Społeczny	
48	Henryka Żygota	Społeczny	
49	Adam Prokop	Społeczny	
50	Artur Galicki	Społeczny	

51	Bogusław Biedrawa	Spółeczny	
----	-------------------	-----------	--

1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz Rady

Walne Zebranie Członków

1. Walne Zebranie jest najwyższą władzą o charakterze stanowiącym i kontrolnym.
2. Walne Zebranie zwoływane jest co najmniej jeden raz na sześć miesięcy przez Zarząd, na pisemny wniosek Zarządu lub Komisji Rewizyjnej.
3. W Walnym Zebraniu powinna uczestniczyć co najmniej połowa członków uprawnionych do głosowania.
4. W Walnym Zebraniu mogą uczestniczyć zwyczajni członkowie LGD oraz z głosem doradczym członkowie wspierający LGD i zaproszeni przez Zarząd goście.
5. Walne Zebranie otwiera Prezes Zarządu, następnie stwierdza na podstawie listy obecności prawomocność obrad oraz prowadzi posiedzenie do czasu wyboru Przewodniczącego Walnego Zebrania.
6. Do kompetencji Walnego Zebrania należy w szczególności:
 - a. uchwalanie kierunków i programu działania LGD;
 - b. ustalanie liczby członków Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej;
 - c. wybór i odwoływanie członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej;
 - d. rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez LGD;
 - e. udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi;
 - f. uchwalanie zmian Statutu;
 - g. podejmowanie uchwał w sprawie rozwiązania LGD;
 - h. rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu wniesionych przez członków LGD;
 - i. uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zebrania;
7. Przewodniczący Walnego Zebrania prowadzi zebranie zgodnie z porządkiem obrad i czuwa nad jego zgodnością ze Statutem oraz niniejszym regulaminem, w szczególności:
 - a. przedstawia zebrany do zatwierdzenia ustalony porządek dzienny zebrania oraz zgłoszone wnioski w sprawie zmiany porządku dziennego lub odroczenia ich rozpatrywania do następnego Walnego Zebrania oraz zmian w kolejności poszczególnych punktów obrad;
 - b. zarządza wybory prezydium Zebrania i komisji określonych w § 4 pkt II oraz władz LGD;
 - c. udziela głosu w sprawach objętych porządkiem dziennym Walnego Zebrania;
 - d. udziela głosu członkom według kolejności zgłoszeń;
 - e. decyduje o przedłużeniu czasu wystąpienia lub o udzieleniu członkowi głosu dodatkowego, a także o odebraniu prawa głosu mówcy;
 - f. sprawuje pieczę nad spokojem i porządkiem obrad oraz wydaje stosowne zarządzenia porządkowe;
 - g. wyjaśnia sposób głosowania, podaje do wiadomości, jakie wnioski wpłynęły i ustala kolejność głosowania;

- h. podejmuje inne czynności wynikające z Regulaminu;
- i. po wyczerpaniu wszystkich spraw zamieszczonych w porządku obrad ogłasza zamknięcie Walnego Zebrania;
- j. sprawdza i podpisuje protokół Walnego Zebrania Członków oraz podpisuje uchwały.

Szczegóły trybu działania Walnego Zebrania Członków określa regulamin tego organu stanowiący załącznik do LSR.

Zarząd

1. Zarząd jest statutowym organem wykonawczym LGD i reprezentuje ją w sądzie i poza sądem.
2. Zarząd kieruje całokształtem działalności LGD, reprezentuje je na zewnątrz i ponosi odpowiedzialność za swoją pracę przed Walnym Zebraniem.
3. Zarząd składa się z Prezesa, dwóch Wiceprezesów, Skarbnika, Sekretarza.
4. Zarząd na swym pierwszym posiedzeniu wybiera spośród swoich członków Prezesa, Wiceprezesów, Skarbnika i Sekretarza.
5. Do reprezentowania LGD oraz zaciągania zobowiązań majątkowych upoważniony jest Prezes Zarządu i 1 Członek Zarządu łącznie.
6. Kadencja Zarządu trwa 2 lata i kończy się z chwilą wyboru nowego Zarządu przez Walne Zebranie, a jego wybór odbywa się w głosowaniu tajnym, zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby uczestników Walnego Zebrania uprawnionych do głosowania.
7. Członkiem Zarządu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo popełnione umyślnie.
8. Członek Zarządu nie może pozostawać z członkami Komisji Rewizyjnej, Rady oraz z innymi członkami Zarządu w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia.
9. Do kompetencji Zarządu należy:
 - a. przyjmowanie nowych członków LGD;
 - b. reprezentowanie LGD na zewnątrz i działanie w jej imieniu;
 - c. kierowanie bieżącą pracą LGD;
 - d. zwoływanie Walnego Zebrania;
 - e. powoływanie i odwoływanie kierownika Biura LGD oraz zatrudnianie innych pracowników tego Biura;
 - f. ustalanie wielkości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników Biura LGD;
 - g. ustalanie regulaminu Biura LGD i nadzór nad nim;
 - h. podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia LGD do innych organizacji.

Szczegóły trybu działania Zarządu określa regulamin tego organu stanowiący załącznik do LSR.

Komisja Rewizyjna

1. Komisja Rewizyjna jest organem LGD powołanym do sprawowania wewnętrznej kontroli nad jej działalnością.
2. Kadencja Komisji Rewizyjnej trwa 2 lata, a jej wybór odbywa się w głosowaniu tajnym, zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby uczestników Walnego Zebrania uprawnionych do głosowania.
3. Członkiem Komisji Rewizyjnej nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione umyślnie.
4. Członek Komisji nie może pozostawać z Członkiem Zarządu, Rady oraz z innym Członkiem Komisji Rewizyjnej w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia.
5. Działalność Komisji Rewizyjnej kończy się z chwilą wyboru nowej Komisji Rewizyjnej przez Walne Zebranie.
6. Przewodniczący Komisji reprezentuje ją na zewnątrz, kieruje całokształtem prac, wykonuje czynności według ustalonego planu pracy.
7. Członkowie Komisji Rewizyjnej wykonują zadania przydzielone przez Przewodniczącego Komisji, a należące do przedmiotu działania Komisji Rewizyjnej.
8. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:
 - a. kontrola bieżącej działalności LGD;
 - b. ocena prac i składanie wniosków w przedmiocie udzielenia absolutorium Zarządu na Walnym Zebraniu;
 - c. występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania;
 - d. dokonywanie wyboru podmiotu mającego zbadać sprawozdanie finansowe LGD zgodnie z przepisami o rachunkowości.
9. Komisja Rewizyjna ma prawo żądać wglądu do stosownych dokumentów oraz żądać od członków i władz LGD pisemnych lub ustnych wyjaśnień dotyczących kontrolowanych spraw z uwzględnieniem zasady poufności akt osobowych.
10. Komisja Rewizyjna przekazuje uwagi i wnioski wynikające z kontroli Zarządowi oraz prowadzi rejestr kontrolowanych spraw i podejmowanych czynności.
11. Komisja Rewizyjna podejmuje kontrole na wniosek Walnego Zebrania lub z własnej inicjatywy, zgodnie z ustalonym przez siebie planem kontroli.
12. Kontrole przeprowadzone są przez zespoły kontrolne składające się przynajmniej z 2 członków Komisji w obecności osób odpowiedzialnych za kontrolowany zakres spraw.
13. Przewodniczący Komisji wyznacza na piśmie kierownika zespołu kontrolnego, który dokonuje podziału czynności pomiędzy kontrolujących.
14. Kontrole przeprowadzane są na podstawie pisemnego upoważnienia wydanego przez Przewodniczącego Komisji, określającego przynajmniej zakres kontroli oraz osoby wydelegowane do przeprowadzenia kontroli.
15. Postępowanie kontrolne przeprowadza się w sposób umożliwiający bezstronne i rzetelne ustalenie stanu faktycznego w zakresie działalności kontrolowanego podmiotu, rzetelne jego udokumentowanie i ocenę kontrolowanej działalności.
16. Stan faktyczny ustala się na podstawie dowodów zebranych w toku postępowania kontrolnego.
17. Jako dowody mogą być wykorzystane w szczególności: dokumenty, wyniki oględzin, zeznania świadków, opinie biegłych oraz pisemne wyjaśnienia i oświadczenia kontrolowanych.

Szczegóły trybu działania Komisji Rewizyjnej określa regulamin tego organu stanowiący załącznik do LSR.

Rada

1. Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „BARCJA” ponosi odpowiedzialność za swoją pracę przed Walnym Zebraniem Członków.
2. Rada liczy 12 osób.
3. Członkowie Rady wybierani są przez Walne Zebranie spośród kandydatów będących członkami zwyczajnymi LGD zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy Członków LGD obecnych na Walnym Zebraniu, w głosowaniu tajnym.
4. Członek Rady nie może pozostawać z Członkami Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz z innym członkiem Rady w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia.
5. Członkiem Rady nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo popełnione umyślnie.
6. Członkostwo w Radzie ustaje na skutek rezygnacji członka z funkcji, odwołania Członka Rady lub jego śmierci.
7. Członkowie Rady mają obowiązek uczestniczenia w posiedzeniach Rady.

Szczegóły trybu działania Rady określa regulamin tego organu stanowiący załącznik do LSR.

Szczegóły dotyczące procedury naboru pracowników, wymagań koniecznych, opisu stanowisk i warunków technicznych określają załączniki do LSR.

1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład Rady

Lp.	Imię i nazwisko	Wiedza z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader	Zameldowanie na terenie LGD na pobyt stały przez okres co najmniej 3 lat	Doświadczenie w realizacji operacji lub projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych z UE	Znajomość co najmniej jednego języka roboczego UE
1	Elżbieta Biedrawa	TAK	NIE	NIE	NIE
2	Dorota Zofia Górecka	NIE	TAK	TAK	NIE
3	Sławomir Marek Jarosik	TAK	TAK	TAK	NIE
4	Jarosław Pieniak	TAK	TAK	TAK	NIE
5	Bogdan Kołacz	NIE	TAK	NIE	NIE
6	Janusz Stanisław Kozoń	TAK	TAK	TAK	NIE

7	Wojciech Ogłuszka	TAK	TAK	TAK	NIE
8	Ryszard Ostrowski	NIE	NIE	NIE	NIE
9	Mirosława Milinkiewicz	TAK	TAK	NIE	NIE
10	Wiesława Syhłowyj	NIE	NIE	TAK	NIE
11	Halina Szara	TAK	NIE	TAK	NIE
12	Łukasz Jakub Wiśniewski	TAK	TAK	NIE	TAK

Załączniki potwierdzające informacje w powyższej tabeli stanowią załączniki do LSR.

1.7. Doświadczenie LGD i partnerów LGD w realizacji operacji

W skład LGD wchodzi osoby posiadające sporą wiedzę i doświadczenie z zakresu realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych:

Nazwa projektu	Czas trwania projektu	Wartość projektu	Funkcja pełniona w projekcie	Źródło finansowania (np. nazwa odpowiedniego Programu Operacyjnego)
Beata Pakuła				
Wypożyczenie świetlicy wiejskiej w Lwowcu – Gmina Sępól	marzec – czerwiec 2008	17 109,08	Kierownik projektu	SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” Działanie 2.3.
Zagospodarowanie centrum Sępopola poprzez urządzenie parków zieleni i placu zabaw – Miasto Sępól	grudzień 2006 – grudzień 2007	231 024,09	Kierownik projektu	SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” Działanie 2.3.
Zakup pojazdu dla potrzeb komunikacyjnych osób niepełnoprawnych z terenu Miasta i Gminy Sępól	wrzesień – grudzień 2006	120 000,00	Kierownik projektu	PFRON
Budowa infrastruktury turystycznej na bazie walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego Gminy Sępól	Luty 2006 – grudzień 2006	108 201,84	Kierownik projektu	SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” Działanie 2.3.
Zwodociągowanie zachodniej części Gminy Sępól	2003	470 000,00	Kierownik projektu	SAPARD Działanie 3.1.
Budowa wodociągu	październik	152 186,17	Kierownik projektu	Program Aktywizacji

wiejskiego w miejscowości Rusajny – Gmina Sępólno	2001 – listopad 2002			Obszarów Wiejskich
Krystyna Bałachowicz				
Modernizacja budynków gospodarczych na potrzeby agroturystyki	2005	53 794,94	Zarządzający	SAPARD Działanie 4.1.
Grażyna Jolanta Niedźwiedzka-Bień				
„Początek drogi” Realizacja projektu - teren wiejski	7 m-cy 2005 r.	15.000 zł	Koordynator	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
„Wyjście z zamkniętego kręgu” Realizacja projektu - teren wiejski	7 m-cy 2005 r.	26.000 zł	Koordynator	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
„Internauci wiejscy na start” Realizacja projektu - teren wiejski	5 m-cy 2006 - 2007 r.	40.424 zł	Partner	Fundacja Grupy TP i UNDP
„Działania na rzecz promowania i wprowadzania nowoczesnych metod resocjalizacji sprawców przemocy domowej” Realizacja projektu - teren wiejsko-miejski	3-m-ce 2007 r.	16.805 zł	Koordynator	Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
„Aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców gminy Kętrzyn” Realizacja projektu - teren wiejski	5 m-cy 2008	246 715,20 zł	Koordynator	Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Witold Bogdanowicz				
„Kuznia” rozwój instytucjonalny stowarzyszenia	2006-2009	35 000zł	zarządzający	Fundacja im. Stefana Batorego
Program „Równe Szanse” Gminny Fundusz Stypendialny „Bartek” Co roku od 2002	2002	42000 zł Następne lata regularnie po 20000 zł	zarządzający	Fundacja im. Stefana Batorego
„Nasza codzienność – poznajmy się bliżej”	2003-2004	9000euro	zarządzający	Euroregion Bałtyk
„English teaching 2000”	2000-2001	20000 zł	zarządzający	Fundacja Wspomagania Wsi
„Przejście graniczne	2006-2007	60000zł	zarządzający	

Michałkowo- Żelaznodrożny – szansą na lepszą współpracę”				
Franciszek Kuleszo				
„Modernizacja i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Bykowie gmina Korsze obsługującej strategiczne gospodarstwa rolne,,	28.08.2007- 29.08.2008	1167000 zł	Zarządzający/kierownik jednostki	ZPORR

2. Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD albo będących jej partnerami

Lokalna Strategia Rozwoju jest opracowana dla terenu 5 gmin z terenu województwa warmińsko – mazurskiego: Gminy Barciany, Gminy Kętrzyn, Gminy i Miasta Korsze, Gminy i Miasta Reszel, Gminy i Miasta Sępól.

Gmina Barciany to gmina typowo rolnicza z wysokim wskaźnikiem bonitacji przestrzeni produkcyjnej. Od zachodu graniczy z gminami Sępól i Korsze, od południa z Gminą Kętrzyn, od wschodu z Gminą Srokowo. Północna granica gminy stanowi granicę państwową z Rosją. Miejscowością skupiającą życie społeczne gminy i będącą siedzibą władz są Barciany.

Gmina Kętrzyn to obszar o rolniczym charakterze, sąsiadujący z następującymi gminami: od północy z Gminą Barciany i Gminą Srokowo, od wschodu z Gminą Węgorzewo i Gminą Giżycko, od południa z Gminą Ryn i Gminą Mrągowo, a od zachodu z Gminą Reszel i Gminą Korsze. Z obszaru gminy wydzielone jest miasto Kętrzyn, które sprzyja jednak rozwojowi gminy i stanowi miejsce lokalizacji różnych gminnych instytucji, w tym Urzędu Gminy Kętrzyn.

Gmina i Miasto Korsze to gmina rolnicza, z jednym miastem – Korsze stanowiącym centrum życia gminy i będącym siedzibą władz. Od zachodu graniczy z gminami: Bartoszyce i Bisztynek, od południa z Gminą Reszel, od wschodu z Gminami Kętrzyn i Barciany, od północy z Gminą Sępól.

Gmina i Miasto Reszel, podobnie jak pozostałe gminy wchodzące w skład LGD, posiada głównie rolniczy charakter. Od północy graniczy z Gminą Korsze, od wschodu z Gminą Kętrzyn, od zachodu z Gminą Bisztynek, od południowego zachodu z Gminą Kolno, od południa z Gminą Sorkwity oraz z Gminą Mrągowo. Siedzibą tego samorządu jest Miasto Reszel, będące jednocześnie centrum życia społeczno - kulturalnego i gospodarczego.

Gmina i Miasto Sępól to gmina typowo rolnicza, a rolnictwo stanowi główne źródło utrzymania dla około 30% osób w wieku produkcyjnym. Siedzibą władz jest Miasto Sępól, a

gmina graniczy od północy z Rosją, od wschodu z Gminą Barciany, od południa z Gminą Korsze, natomiast od zachodu z Gminą Bartoszyce.

Tabela 1. Gminy tworzące obszar LGD

Lp.	Nazwa gminy	Typ gminy (MW – miejsko wiejska, W – wiejska)	Powiat	% zajmowanej powierzchni	Powierzchnia (km ²)
1	Barciany	W	kętrzyński	23,43%	294
2	Kętrzyn	W	kętrzyński	22,79%	286
3	Korsze	MW	kętrzyński	19,92%	250
4	Reszel	MW	kętrzyński	14,26%	179
5	Sępól	MW	bartoszycki	19,60%	246
6	Łącznie			100%	1255

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2. Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

Położenie

Obszar LGD położony jest w północnej części województwa warmińsko - mazurskiego, co zostało przedstawione na poniższym rysunku.

Rysunek 1. Obszar LGD na tle województwa warmińsko - mazurskiego

Źródło: opracowanie własne

Omawiany obszar jest spójny i jednolity pod względem przestrzennym. Teren funkcjonowania LGD znajduje się w jednym obrysie, obejmuje obszar całych gmin, z

wyłączeniem miasta Kętrzyn, które jest odrębną jednostką administracyjną - gminą miejską liczącą więcej niż 5 tys. mieszkańców. Obszar LGD obejmuje co najmniej 10 tys. i mniej niż 150 tys. mieszkańców, ponieważ według stanu na dzień 31. 12. 2006 r. liczba osób zameldowanych na pobyt stały w omawianych gminach wynosiła:

- Gmina Barciany - mieszkańców 6900;
- Gmina Kętrzyn - mieszkańców 8202;
- Gmina Korsze - mieszkańców 10732;
- Gmina Reszel - mieszkańców 8405;
- Gmina Sępole - mieszkańców 6760;
- Łącznie: 40999 mieszkańców.

Gminy wchodzące w skład LGD położone są na terenie dwóch powiatów: bartoszyckiego (Gmina i Miasto Sępole) i kętrzyńskiego (pozostałe gminy). Z obszaru LGD wyłączone zostało miasto Kętrzyn, które nie spełnia warunków przewidzianych dla Osi 4 PROW.

Rysunek 2. Obszar LGD na tle powiatu kętrzyńskiego i bartoszyckiego

Źródło: opracowanie własne

Ukształtowanie powierzchni

Krajobraz obszaru LGD, podobnie jak całość Pojezierza Mazurskiego, został w głównej mierze ukształtowany przez zlodowacenie bałtyckie. Rzeźba powierzchni jest urozmaicona: w części północnej równinna (40 - 50 m n. p. m.), a w południowej, pagórkowata. Największe wysokości bezwzględne występują w gminie Reszel – nawet 203,2 m n.p.m., a spadki na zboczach wynoszą kilkanaście, miejscami nawet do ponad 20 %.

Na całym obszarze występują od powierzchni utwory czwartorzędowe, pokrywając ciągłą warstwą podłoża starsze. Przestrzennie dominują osady ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Miąższość czwartorzędu jest przestrzennie zróżnicowana i na ogół wynosi od kilkudziesięciu do

ponad 200 m. Obszar położony jest w części województwa należącej do regionu Północno-Pomorskiego, zajmowanych przez mezoregion Niziny Sępolskiej.

Klimat

Klimat omawianego terenu należy zaliczyć do klimatu przejściowego, który charakteryzuje się stosunkowo chłodnymi i śnieżnymi zimami oraz późnymi przymrozkami wiosennymi. Okres wegetacji wynosi ok. 200 dni, a na północnym zachodzie skraca się nawet do 170 dni. Przeciętne roczne opady wahają się w okolicach 580 mm. Średnia temperatura roczna wynosi ok. 6,5°C, a średnia temperatura okresu wegetacyjnego ok. 12°C.

Gleby

Na terenie LGD przeważają urodzajne gleby, przede wszystkim gleby brunatne, a także czarne ziemie. Wśród gleb (głównie w zagłębieniach terenu) występują gleby nadmiernie uwilgotnione, co utrudnia prawidłową agrotechnikę i ogranicza dobór roślin. Rolnictwo na terenie powiatu kętrzyńskiego, z racji wysokich klas bonitacyjnych gleb, posiada stosunkowo korzystne warunki do produkcji roślinnej. Najlepsze gatunkowo gleby występują na terenie gmin: Korsze, Barciany i Kętrzyn, uprawia się na nich głównie zboża, rzepak oraz buraki cukrowe.

Surowce naturalne

Kopaliny występujące na omawianym obszarze to przede wszystkim: kruszywo naturalne, surowce ilaste do produkcji ceramiki budowlanej i kruszywa lekkiego, piaski kwarcowe. Surowce znajdujące wykorzystanie w rolnictwie to torf i kreda jeziorna, natomiast surowce stosowanym w medycynie jest borowina. Nie ma jednak żadnych złóż o charakterze ponadlokalnym.

Wody

Obszar LGD posiada dobrze rozwinięty system wód powierzchniowych, który należy w całości do dorzecza Pregi. Szczegóły przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. System wód powierzchniowych terenu LGD

Gmina	Nazwa jeziora	Powierzchnia jeziora (ha)	Rzeki/ Strugi
Barciany	Arklickie	58,2	Liwna, Guber, Młynówka, Runia, Sołka
Kętrzyn	Iławki	123,4	Guber, Dajna, Struga Rawa
	Mój	116,5	
	Siercza	55,4	
	Tuchel	42,7	
	Kwiedzińskie	19,5	
	Martiany (Wersminia)	18,0	
	Kętrzyńskie	8,2	
	Guber	45,37	
	Kiersztanowskie	14,3	
	Łozdoje	4,7	
	Mazańskie	15,6	
Reszel	Leginy	230,0	Sajna, Cyna
	Dejnowa	125,3	
	Widryny	123,9	
	Kławój (Mnichowo)	29,6	
	Mutek	9,38	
	Pasterzewo	37,3	

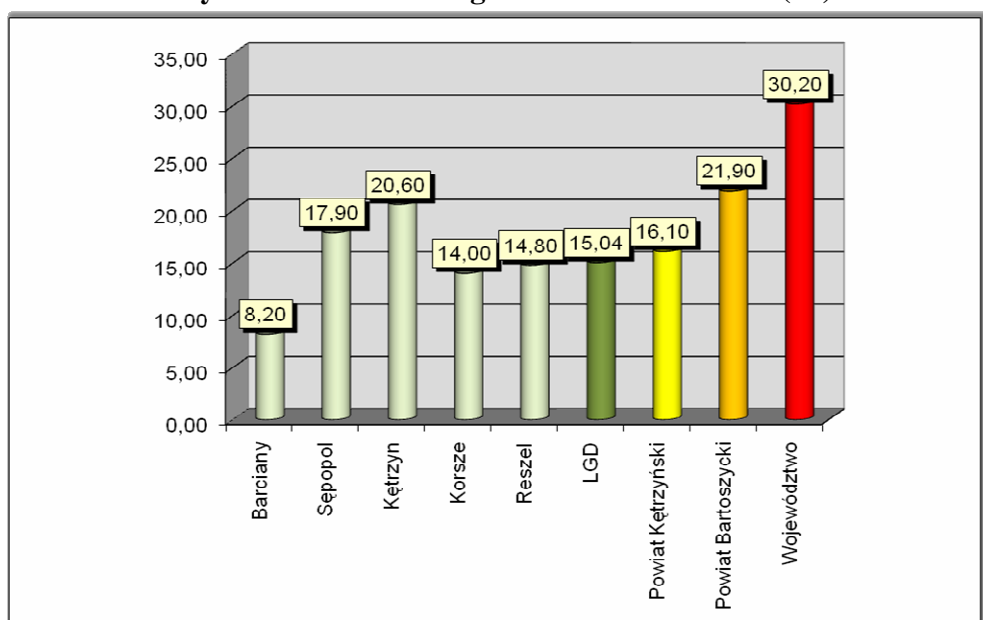
	Pieckowskie Pilec Siemki Szpigiel Trzcinnio Wirbel (Święta Lipka)	17,0 3,86 36,0 10,0 11,26 32,3	
Korsze	Tolkowskie Babieniec Jasna Woda	35,0 28,05 7,38	Guber, Sajna
Sępól	-	-	Łyna, Młynówka, Pisa Północna, Bajdycką Młynówka, Guber, Mamlak Struga Smoleńska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych powiatowych

Świat roślin

Obszar LGD charakteryzuje niewielka lesistość. Tereny leśne zajmują ok. 15% jej powierzchni. Obecnie dominują lasy liściaste i mieszane, co wynika z normalizacji gospodarki leśnej na bogatych siedliskach, stanowiących około 80 % wszystkich lasów. Drzewostan jest zróżnicowany, dostosowany do występujących typów gleb. Głównymi gatunkami są: brzoza, dąb, sosna, w mniejszym udziale jesion, modrzew, wiąz, lipa i inne. Dzisiejsze kompleksy leśne to pozostałości wielkiej puszczy pruskiej. Lasy tego terenu charakteryzują się mało żyznymi warunkami siedliskowymi, przeważają lasy w wieku 40 – 100 lat.

Wykres 1. Lesistość w gminach obszaru LGD (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Świat zwierząt

Mimo niewielkiej powierzchni pokrytej lasami, na omawianym obszarze można spotkać kilka gatunków dużych ssaków, takich jak: jeleń, dzik, sarna i borsuk. Z mniejszych ssaków

występują: wiewiórka, kuna, wydra, tchórz, norka amerykańska. Na uwagę zasługuje także występowanie populacji bobra europejskiego, głównie nad rzeką Łyną (na północny wschód od miejscowości, a także nad rzeką Guber).

Najliczniejszą grupą zwierząt występującą na tym terenie są ptaki. Na szczególną uwagę zasługuje wyjątkowo liczna populacja bociana białego, która jest jednocześnie jedną z największych kolonii bociana białego w Polsce. Ponadto, spotyka się takie gatunki ptaków gniazdujących, jak: mewa, kormoran czarny, myszółow zwyczajny, perkoz, łabędź niemy oraz żuraw.

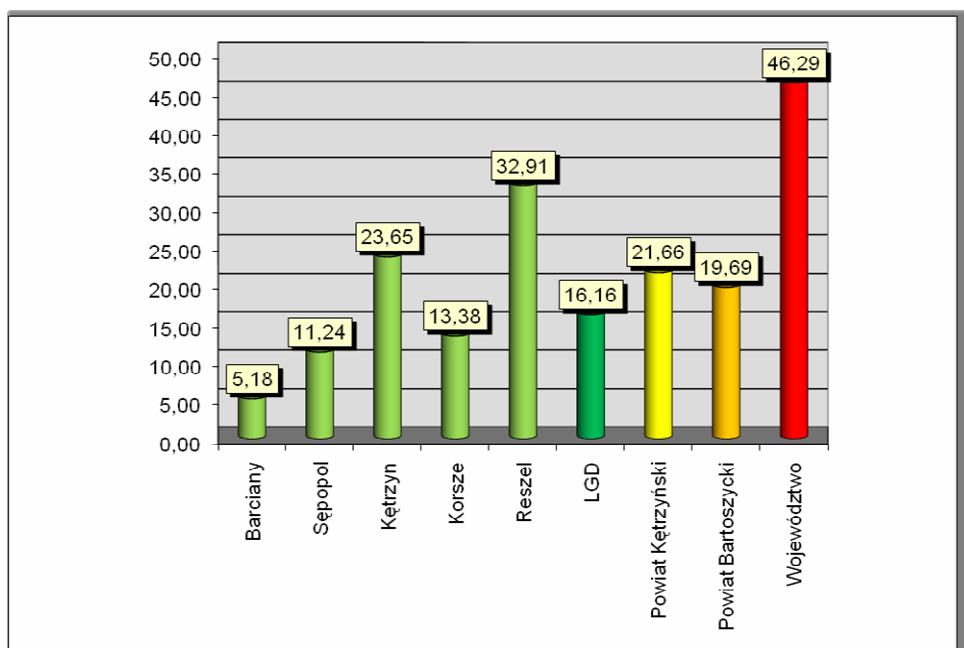
Występują tu również niektóre gatunki gadów np. zaskroniec, jaszczurka, żmija zygzakowata oraz płazów: żaba wodna, ropucha zwyczajna i zielona.

Ochrona przyrody

Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu (OCHK) na terenie województwa (Dz. Urzędowy Woj. W-M nr 52) wskazuje OCHK, leżące na terenie LGD, tj:

- „OCHK Doliny Rzeki Guber” o pow. 14 363,8 ha, położony na terenie gmin Korsze, Barciany, Reszel, Kętrzyn i Miasta Kętrzyn;
- „OCHK Jeziora Oświn” o pow. 15 182,9 ha, położony na terenie gmin Barciany i Srokowo;
- „OCHK Bagien Mażańskich” o pow. 1 180,0 ha, położony na terenie gmin Kętrzyn i Srokowo;
- „OCHK Jezior Legińsko – Mrągowskich” o pow. 20 615,9 ha położony na terenie gminy Reszel;
- OChK „Dolina Dolnej Łyny” o pow. 16429,90 ha, położony na terenie powiatów: Olsztyn, Lidzbark Warmiński i Bartoszyce, w gminach: Lidzbark Warmiński, miasto Lidzbark Warmiński, Dobre Miasto, Bartoszyce, miasto Bartoszyce, Kiwity, Jeziorany, Sępól i miasto Sępól.

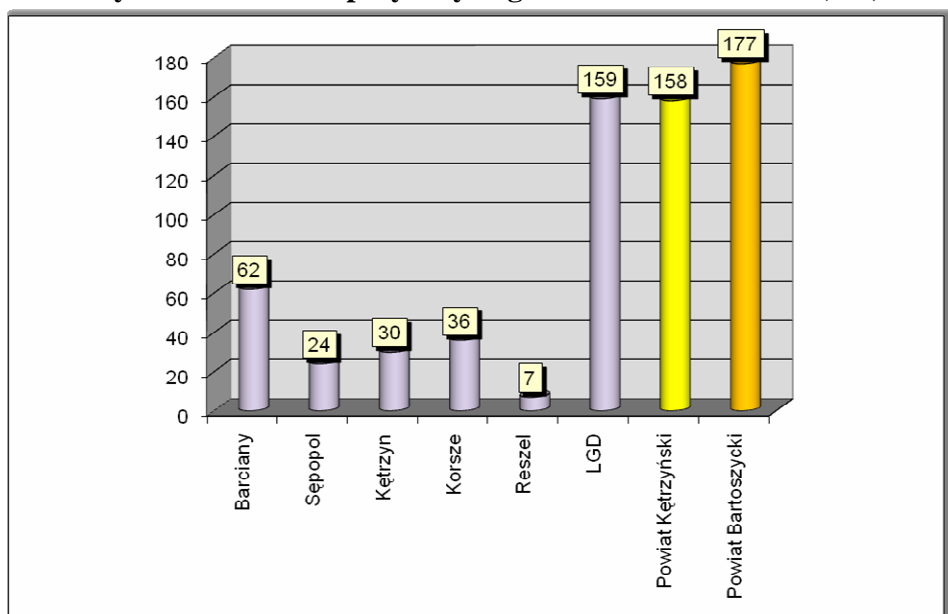
Wykres 2. Udział obszarów prawnie chronionych w gminach obszaru LGD (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Kętrzyn znajduje się 159 pomników przyrody. Ochroną objęto przede wszystkim wiekowe okazy dębów i lip.

Wykres 3. Pomniki przyrody w gminach obszaru LGD (szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Oprócz wyżej wymienionych form ochrony przyrody, na terenie LGD występują obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, która jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej.

Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego).

W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO);
 - specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).
- Na terenie LGD znajdują się dwa takie obszary:

1. **Gierłoż** (obszar SOO) - jest ważnym zimowiskiem mopka (gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). W latach 1991 - 2002 stwierdzono tu zimowanie 6 gatunków nietoperzy: mopka, mroczka pozłocistego, nocka rudego, mroczka późnego, nocka Natterera i gacka wielkoucha. Od roku 1991 w schronach prowadzone są liczenia zimujących nietoperzy. Wykonują je pracownicy i studenci UMK w Toruniu, pracownicy Instytutu Ekologii PAN oraz studenci Uniwersytetu Warszawskiego.
2. **Ostoja warmińska** (obszar OSO) - jest przede wszystkim terenem ochrony jednego gatunku - bociana białego, który osiąga tu największą liczebność i największe zagęszczenie w kraju. Jest to jednak również bardzo ważna ostoja dla wielu innych gatunków ptaków, występują tu bowiem aż 93 gatunki ptaków waloryzujące obszary Natura 2000 (w tym 81 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych). Jest wśród nich 46 gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 41 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych. Za najcenniejsze walory awifaunistyczne "Ostoi Warmińskiej" należy uznać:
 - najliczniejszą w Polsce lokalną populację bociana białego występującego w liczbie ok. 1000 par, w najwyższym w kraju zagęszczeniu 71 par na 100 km²;
 - liczną populację lęgową dwu innych rzadkich w kraju gatunków - orlika krzykliwego i żurawia;
 - potwierdzone gniazdowanie dwu skrajnie nielicznych w kraju gatunków: gadożera i łabędzia krzykliwego;
 - gniazdowanie innych nielicznych w kraju gatunków: bąka, bociana czarnego, gągoła, bielika, błotniaka łąkowego, puchacza, zielonki, dzięcioła biało-grzbiatego i wąsatki;

- możliwe gniazdowanie skrajnie nielicznego w kraju orlika grubodziobego;
- możliwe gniazdowanie kolejnych bardzo rzadkich gatunków: podgorzałki, gęgawy, kani rudej, kani czarnej, rybołowa, kropiatki, puszczyka uralskiego, włochatki, kulika wielkiego, rybitwy białoskrzydłej, dzięcioła trójpalczastego i dzięcioła białoszyjnego;
- gniazdowanie lokalnie rzadkich gatunków jak: zausznik, rycyk i dudek;
- dość liczną populację lęgową takich gatunków waloryzujących, jak derkacz, przepiórka i gąsiorek.

Historia

Barcja to kraina historyczna w Prusach położona na wschodnim brzegu Łyny. W dawnych czasach zamieszkiwana była przez jedno z plemion pruskich - Bartów. Terytorium Barcji wchodziło w skład diecezji warmińskiej i dominium warmińskiego i należało do najżyźniejszych krain dawnych Prus. Rozwijało się tu rolnictwo i pszczelarstwo zwane bartnictwem od staropruskiego słowa "bartis" (po polsku "barć"). Prawdopodobnie od tego słowa powstała nazwa krainy Barcja, która została z kolei wpleciona w nazwę zbudowanego w tym miejscu w 1240 r. przez Krzyżaków zamku Bartenstein. Dziś teren LGD należy łączyć z Mazurami, których mieszkańcy w większości byli protestantami (dokładnie luteranami), posługującymi się językiem polskim.

Architektura mazurskiej wsi

Typowa historyczna zabudowa wiejska składała się przede wszystkim z kościoła z wieżą umiejscowionego w centrum wsi, karczmy, folwarku oraz regularnej kępy drzew na wzniesieniu, gdzie znajdował się cmentarz. Charakterystycznymi obiektami w mazurskich wsiach były także budynki kuźni, wiatraka, remizy strażackiej, młyna i szkoły.

Cechy wyróżniające budownictwo mazurskie to przede wszystkim:

- budynki drewniane w rzucie prostokątnym;
- zabudowa z czerwonej cegły z dachami krytymi dachówką;
- dach dwuspadzisty;
- ściany wykonane z dobrego materiału;
- drzwi wejściowe znajdujące się w ścianie dłuższej;
- oszczędne zdobnictwo.

Charakterystyczne elementy krajobrazu

- mazurskie cmentarze ewangelickie;
- przydrożne aleje drzew;
- pałace oraz dwory z założeniami parkowo – ogrodowymi;
- obiekty dawnych linii kolejowych;
- pozostałości wczesnośredniowiecznych (XI - XII w.) posągów nagrobnych bądź przedstawień bóstw pruskich plemion tzw. Baby pruskie.

Ważniejsze zabytki i ciekawe miejsca:

- Bazylika w Świętej Lipce;
- zamek krzyżacki w Reszlu i Barcianach;
- Kwatera Hitlera „Wilczy Szaniec” w Gierłozę;

- Owczarnia - Muzeum Mazurskie;
- lotnisko Wilamowo;
- Warmińsko - Mazurski Szlak Bociani;
- sztuczna wyspa na Jeziorze Arklickim;
- Pałac w Drogoszach;
- Zespół Dworski w Warnikajmach;
- szlaki rzek Łyny i Gubra;
- stadnina koni w Liskach.

Mazury obfitują w obiekty architektury sakralnej (świątynie ewangelickie, katolickie, kaplice, kapliczki, dzwonnice i cmentarze), a także grodziska, kurhany i stare cmentarze. Zabytki architektury sakralnej można spotkać w Barcianach, Sępopolu, Reszlu, Korszach, a kościoły w miejscowościach: Dietrichowo, Lipica, Lwowiec, Ostre Bardo, Asuny, Drogosze, Mołtajny, Momajny, Winda, Czerniki, Karolewo, Nakomiady, Wilkowo, Beżławki, Leginy, Gudniki, Kraskowo, Łankiejmy, Parys, Sątoczno

Na terenach tych podziwiać można liczne pałace i dwory z pobliskimi parkami i ogrodami, tak charakterystyczne dla krajobrazu Mazur. Spełniały one dawniej nie tylko funkcje użytkowe i reprezentacyjne, ale także gospodarcze. Składały się zwykle z położonej w centrum rezydencji z założeniem parkowym, cmentarzem rodowym oraz stawów. Pałace i dwory stanowiły niegdyś centra kultury i rolnictwa. Dziś są przykładem znaczących osiągnięć architektury europejskiej dawnych czasów. Po II wojnie światowej zostały zamienione w magazyny i PGR-y, teraz są przykładem postępującej dewastacji. Na uwagę zasługują obiekty w miejscowościach: Gaj, Judyty, Liski, Masuny, Miedna, Paśławki, Wiatrowiec, Arklity, Drogosze, Rodele, Silginy, Skandawa, Skierki, Święty Kamień, Wielewo, Banaszki, Borki, Grabno, Kaskajmy, Koczarki, Kotkowo, Linkowo, Łazdoje, Muławki, Nakomiady, Sławkowo, Stachowizna, Stara Różanka, Windykajmy, Wopławki, Czarnowiec, Łężany, Mojkowo, Garbno, Gllitajny, Krzemity, Łankiejmy, Prosna, Równina Górna, Tołkiny.

Warto zwrócić uwagę na założenia urbanistyczne Sępopola i Reszła, z licznymi zabytkowymi kamienicami, murami obronnymi, bramami, zabytkami techniki oraz średniowiecznym systemem kanalizacji.

2.3. Ocena społeczno - gospodarcza obszaru

Ludność

Łącznie obszar LGD (według stanu na koniec 2007 roku) zamieszkiwało 40 146 osób. Począwszy od 2003 roku liczba mieszkańców spada. Jeszcze w roku 2003 obszar obecnego LGD zamieszkiwało 41209 osób, lecz w każdym kolejnym roku liczba ta sukcesywnie zmniejszała się. Najwięcej, bo 10 499 osób, zamieszkuje gminę Korsze (gmina miejsko - wiejska). W pozostałych czterech gminach liczba mieszkańców waha się w przedziale od 6562 osób w gminie Sępopol (gmina miejsko - wiejska) do 8262 w gminie Reszel (również gmina miejsko - wiejska).

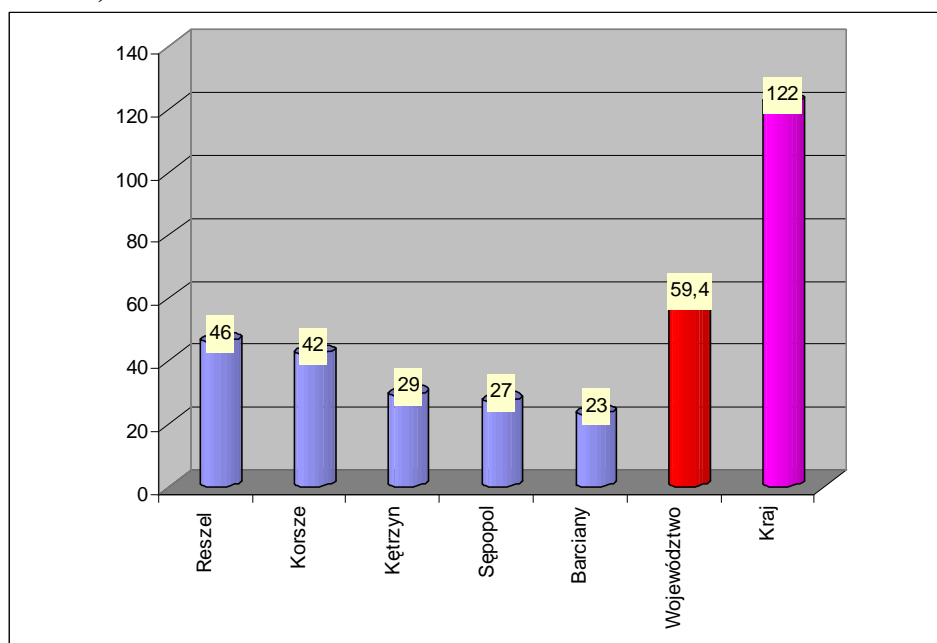
Tabela 3. Liczba ludności na obszarze funkcjonowania LGD

Wyszczególnienie (Gmina)	2003	2004	2005	2006	2007
Barciany	6793	6767	6777	6683	6675
Kętrzyn	8397	8369	8310	8184	8148
Korsze	10836	10738	10616	10563	10499
Reszel	8470	8482	8396	8302	8262
Sępól	6713	6612	6604	6583	6562
Liczba ludności ogółem	41209	40956	40703	40315	40146

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gęstość zaludnienia w województwie warmińsko - mazurskim na 1 km² od kilku lat jest najniższa w kraju i wynosi 59,4 osoby. W skali kraju wielkość ta wynosi odpowiednio 122 osoby (według danych na koniec 2007 roku, w miastach jest to 1105 osób, na terenach wiejskich 50). Największą gęstością zaludnienia na 1 km² na obszarze LGD cechuje się gmina Reszel i Korsze, odpowiednio 46 i 42 osoby (gminy miejsko - wiejskie), choć nawet w tych dwóch przypadkach gęstość zaludnienia znacznie odbiega od średniej wojewódzkiej. Dla pozostałych trzech gmin średnia gęstość zaludnienia jest jeszcze mniejsza i przyjmuje jedne z najniższych wartości dla całego województwa

Rysunek. Średnia gęstość zaludnienia na 1 km² na obszarze LGD (według stanu na koniec 2007 roku)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Negatywnym zjawiskiem w przypadku gmin Korsze i Reszel jest ujemny przyrost naturalny na poziomie -0,4 dla Gminy Korsze i -2,5 dla Gminy Reszel. Analiza salda migracji wskazuje ponadto na stałą tendencję odpływu ludności z terenu obu gmin (ujemne wartości od roku 2000). Dla pozostałych trzech gmin wchodzących w skład LGD przyrost naturalny w roku

2007 był dodatni - największy dla Gminy Kętrzyn 2,3, dla Gminy Barciany 1,9, dla Gminy Sępól 1,3. Jednakże podobnie jak w przypadku gmin Korsze i Reszel powszechnym zjawiskiem obserwowanym już od roku 2000 jest zdecydowanie ujemne saldo migracji, które sprawia, że obszar LGD stopniowo się wyludnia. Ponadto, leży na terenie rolniczym bez rozwiniętego przemysłu, w związku z tym jest mało miejsc pracy umożliwiających ludziom zaspokojenie potrzeb i inwestujących siły i środki w rozwój rodziny. Wielu młodych ludzi w wieku produkcyjnym po skończeniu szkoły wyjeżdża do pracy za granicę w poszukiwaniu lepszych warunków życia. Natomiast osoby po studiach najczęściej osiadają na stałe w większych miastach, gdzie szybciej zdobywają pracę. Możliwość wyjazdu z terenów gminy jest o tyle kusząca, że daje szansę znalezienia lepiej płatnej pracy. Okazuje się, że jeśli w okolicy już się ją znajdzie, to jest ona mniej płatna i mniej satysfakcjonująca.

Na obszarze LGD w przypadku gmin Sępól i Reszel wskaźnik feminizacji przekraczał 50% (według danych dla 2007 roku), dla pozostałych gmin był on równy bądź nieznacznie mniejszy od tej wartości. Obszar LGD według stanu na koniec 2007 roku zamieszkiwało 20 206 kobiet i 19 940 mężczyzn.

W strukturze ludności osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły niecałe 22% łącznej liczby mieszkańców LGD. Nieco ponad 63% ogółu mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym, a 15% w wieku poprodukcyjnym. Różnice pomiędzy poszczególnymi gminami są niewielkie. Największy procent mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym występuje w Gminie Kętrzyn i wynosi 24%. Dla wieku produkcyjnego różnice na poziomie gminy są jeszcze mniejsze i nie przekraczają 1 punktu procentowego. Jedynie w przypadku wieku poprodukcyjnego różnice są nieco większe, choć także w tym przypadku nie przekraczają 4% punktów procentowych. Najwięcej osób w tym przedziale wiekowym zamieszkuje Gminę Sępól – 16,7%, najmniej Gminę Kętrzyn 13,1%.

W wieku przedprodukcyjnym na całym obszarze funkcjonowania LGD przeważali mężczyźni (52% łącznej liczby mieszkańców w tej grupie wiekowej, według danych za 2007 rok), w wieku produkcyjnym także mężczyźni w stosunku procentowym 53 do 47%, natomiast w wieku poprodukcyjnym wyraźnie dominują kobiety (70% łącznej liczby mieszkańców w tej grupie wiekowej). Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z faktu dłuższej średniej życia kobiet. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat dane dotyczące ekonomicznej struktury ludności podlegały tylko nieznacznym wahaniom.

Tabela 4. Struktura ludności na obszarze objętym strategią¹

Wyszczególnienie (gmina)	Ludność w wieku przedprodukcyjnym do 17 lat		Ludność w wieku produkcyjnym		Ludność w wieku poprodukcyjnym		Ludność ogółem	
	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
Barciany	800	655	2273	1897	317	698	3390	3285
Kętrzyn	1039	916	2767	2356	325	745	4131	4017
Korsze	1219	1082	3591	3096	433	1078	5243	5256
Reszel	864	791	2723	2551	398	935	3985	4277
Sępól	678	655	2187	1948	326	768	3191	3371

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹ Dane na dzień 31.12.2007 r.

Odnosząc strukturę ludności na obszarze funkcjonowania LGD do danych dla całego powiatu (według stanu na koniec 2007 roku, dla powiatu kętrzyńskiego, choć Gmina Sępól jako jedyna położona jest w powiecie bartoszyckim) można zauważyć, że jest ona dla wszystkich trzech grup podobna. Średnio w powiecie w łącznej liczbie mieszkańców, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła prawie 22% (dla obszaru LGD również tyle samo), w wieku produkcyjnym 64% (63% dla obszaru LGD), a w wieku poprodukcyjnym 14% (14% dla obszaru LGD). Podobne wartości przyjmują również wskaźniki wojewódzkie, odpowiednio 21,3%, 64,8% i 13,9% dla wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego. Różnice w porównaniu do obszaru LGD również w tym przypadku są nieznaczne.

Rynek pracy

W sierpniu 2008 roku w regionie warmińsko – mazurskim odnotowano nieznaczny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych (o 420 osób, tj. o 0,5% w stosunku do lipca). Ostatecznie, liczba bezrobotnych na koniec sierpnia 2008. roku wynosiła 79 821 i była niższa od stanu z sierpnia 2007 roku o 19 673, tj. o 19,8%. Od początku 2008 roku bezrobocie rejestrowane w regionie spadło o 19 174 osoby, tj. 19,4%. Analizując roczne zmiany poziomu bezrobocia (VIII 2008 do VIII 2007), oprócz powiatu oleckiego, gdzie odnotowano wzrost liczby bezrobotnych (o 6,1 pkt. proc.), spadek liczby zarejestrowanych miał miejsce we wszystkich powiatach województwa. W stosunku do sierpnia ubiegłego roku spadek bezrobocia wynosił w kraju 22,9%, a więc był wyższy niż w regionie o 3,1 pkt. proc. Od początku roku bezrobocie w kraju spadło o 19,6%, a więc nieznacznie więcej niż w regionie warmińsko – mazurskim (o 0,2 pkt. proc.). Stopa bezrobocia w końcu lipca 2008 roku w województwie warmińsko – mazurskim osiągnęła 15,7%, natomiast w kraju 9,4%. W porównaniu z czerwcem, wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko - mazurskim, podobnie jak w kraju spadł o 0,2 pkt proc. Utrzymuje się wyższa dynamika spadku wskaźnika stopy bezrobocia w regionie w porównaniu z krajem. Roczny (lipiec 2008 – lipiec 2007) spadek stopy bezrobocia dla województwa wyniósł 3,7 pkt proc., a dla całego kraju 2,8 pkt proc.

W regionie warmińsko - mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą bezrobocia znacznie wyższą niż średnia w województwie, ale występują też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia. Najniższą stopą bezrobocia charakteryzowały się: miasto Olsztyn – 3,7%, powiat iławski – 10,0%, miasto Elbląg – 11,5%, powiat giżycki – 13,9%, powiat olsztyński – 14,1%. Najwyższa stopa bezrobocia w lipcu 2008 roku występowała w powiatach: braniewskim – 29,4%, bartoszyckim – 28,5%, węgorzewskim – 26,1%, piskim – 24,3%, lidzbarskim – 24,0%. Biorąc pod uwagę wysokość wskaźnika stopy bezrobocia, najbardziej zagrożone bezrobociem są powiaty położone w północnej części województwa oraz powiat piski. Cztery gminy wchodzące w skład LGD, tj. Barciany, Korsze, Kętrzyn i Sępól położone są na terenie powiatu kętrzyńskiego, gdzie stopa bezrobocia jest wyższa od średniej wojewódzkiej o dokładnie 4 punkty procentowe. **Natomiast Gmina Sępól położona jest na terenie powiatu bartoszyckiego, co oznacza, że zaliczana jest do terenów o najwyższej w województwie stopie bezrobocia.** W lipcu 2008 roku stopa bezrobocia dla powiatu bartoszyckiego wyniosła 28,5% (dla woj. 15,7%, dla kraju 9,4%). Na terenie powiatu bartoszyckiego na koniec lipca 2008 roku zarejestrowanych było 6 149 osób, z czego kobiety stanowiły 58,4%. Wśród osób bezrobotnych nieco więcej zamieszkiwało wieś (52,1%). Niepokojący jest fakt, że ponad 67% bezrobotnych pozostają bez pracy dłużej niż 24 miesiące.

Bezrobocie na obszarze LGD częściej występuje wśród ludzi młodych, osób bez wykształcenia i bez stażu pracy. Połowa bezrobotnych to kobiety, z których większość to

osoby młode, bez kwalifikacji zawodowych i pozostające bez pracy od ponad dwóch lat. Wśród mężczyzn dominują osoby w średnim wieku, bez wykształcenia, ze stażem pracy od 1 do 5 lat, również pozostające bez pracy ponad 24 miesiące. Większość osób bezrobotnych na koniec lipca 2008 roku nie posiadało prawa do pobierania zasiłku.

Tabela 5. Bezrobotni na obszarze LGD w podziale na gminy²

Wyszczególnienie (gmina)	Zarejestrowani		Z prawem do zasiłku	
	Ogółem	W tym kobiet	Ogółem	W tym kobiet
Barciany	917	454	135	64
Kętrzyn	1215	598	245	124
Korsze	1575	818	312	185
Reszel	566	283	65	24
Sępapol	1139	584	198	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Olsztyn

Tabela 6. Liczba pracujących w głównym miejscu pracy dla obszaru LGD

Wyszczególnienie (gmina)	2003	2004	2005	2006	2007
Barciany	595	597	560	521	518
Kętrzyn	739	738	696	747	730
Korsze	1 004	957	947	886	897
Reszel	1 170	1 087	1 083	1 103	1 111
Sępapol	443	334	391	356	311

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka lokalna

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na obszarze LGD na koniec 2007 roku wyniosła 1899, z czego aż 1800 to podmioty należące do sektora prywatnego. Spośród podmiotów sektora prywatnego zdecydowaną większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące indywidualną działalność gospodarczą (ponad 79%), a w dalszej kolejności spółki prawa handlowego (niecałe 6%).

Tabela 7. Wykaz podmiotów gospodarczych na terenie funkcjonowania LGD

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Podmioty gospodarcze na obszarze LGD ogółem w tym:	1814	1816	1845	1844	1899
Barciany	237	249	266	283	293
Kętrzyn	355	378	387	372	389
Korsze	368	369	366	377	381
Reszel	589	564	565	555	566
Sępapol	265	256	261	257	270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

² Dane na dzień 31.07.2008 r.

Z kolei w podziale na branże, w ramach których prowadzona była działalność gospodarcza zauważyć można, że na obszarze funkcjonowania LGD wyraźnie dominowała sekcja G związana z handlem detalicznym i hurtowym. Przedsiębiorstwa tej branży stanowiły ponad 30 % w całkowitej liczbie wszystkich podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze LGD. Obsługa nieruchomości i firm, druga w kolejności stanowiła już tylko nieco ponad 15% łącznej ilości podmiotów gospodarczych na terenie LGD, a przetwórstwo przemysłowe, trzecie w kolejności stanowiło niecałe 10% wszystkich przedsiębiorstw działających na tym obszarze.

Rolnictwo

Na terenie funkcjonowania LGD rolnictwo pełni funkcję dominującą. We wszystkich gminach wchodzących w skład LGD procentowy udział powierzchni użytków rolnych w łącznej powierzchni przekracza 70%. Jedynie w przypadku Gminy Kętrzyn wskaźnik ten jest nieznacznie niższy. W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie dominują grunty orne, wśród upraw zdecydowanie przeważa produkcja zbóż.

Tabela 8. Użytki rolne na obszarze LGD (2005)

Wyszczególnienie	Gminy				
	Barciany	Kętrzyn	Korsze	Reszel	Sępól
Powierzchnia użytków rolnych (ha) w tym:	24 414	18 739	19 231	12 613	18 120
Grunty orne	18 928	14 310	15 476	9 328	14 990
Sady	14	25	15	23	23
Łąki	2 981	1 963	1 441	1 270	1 633
Pastwiska	2 491	2 441	2 299	1 992	1 474
Lasy i grunty leśne	2 474	6 021	3 587	2 700	4 496
Pozostałe grunty i nieużytki	2 474	3 813	2 176	2 558	2 042
Razem powierzchnia gminy	29362	28573	24994	17871	24658
% udział użytków rolnych w łącznej powierzchni	83,2	65,6	76,9	70,6	73,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obszar LGD jest obszarem o małej lesistości, małej ilości wód otwartych oraz bardzo wysokim udziale użytków rolnych w powierzchni ogólnej. Obszar ten charakteryzuje się bardzo korzystnymi warunkami przyrodniczo - rolniczymi, wysoką wartością rolniczą gleb, korzystnym agroklimatem i warunkami wodnymi (wody podziemne).

Infrastruktura techniczna

Drogi

Obsługę komunikacyjną na terenie LGD zapewnia system dróg o znaczeniu krajowym, regionalnym, powiatowym i lokalnym. Korzystny układ komunikacyjny podstawowy, na który

składają się przebiegające przez teren LGD drogi wojewódzkie, sprawiają, że obszar posiada dobre połączenie z sąsiednimi miastami i miejscowościami w tej części regionu.

Problemem w funkcjonowaniu dróg na obszarze LGD jest przede wszystkim zły stan nawierzchni. Z roku na rok następuje degradacja ich stanu. Największy wpływ na degradację ma zużywanie się nawierzchni spowodowane wzrostem natężenia ruchu, w tym pojazdów wysokotonażowych, starzenie się nawierzchni oraz działanie wpływów atmosferycznych.

Zaopatrzenie w wodę

Jednym z podstawowych elementów infrastruktury technicznej, wyznaczającym standard zamieszkania na danym terenie, a jednocześnie będącym warunkiem prawidłowego rozwoju społeczno - gospodarczego jest dostępność mieszkańców do wody bieżącej z sieci wodociągowej. Na obszarze funkcjonowania LGD prawie 84% mieszkańców obszaru ma dostęp do sieci wodociągowej miejskiej bądź wiejskiej.

Tabela 9. Podstawowe parametry sieci wodociągowej na obszarze funkcjonowania LGD

Wyszczególnienie	Lata				
	2002	2003	2004	2005	2006
Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	472,7	472,7	484,9	506,9	539,3
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osób)	34302	34302	34260	34025	33797
% ludności podłączonych do czynnej sieci rozdzielczej	83,2	83,2	83,6	83,6	83,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka ściekowa

Jednym z podstawowych elementów infrastruktury technicznej, wyznaczającym standard zamieszkania na danym terenie, a jednocześnie będącym warunkiem prawidłowego rozwoju społeczno - ekonomicznego jest również dostępność mieszkańców do sieci kanalizacyjnej. W przypadku wszystkich gmin wchodzących w skład LGD stopień skanalizowania jest znacznie niższy niż stopień zwodociągowania. **Na obszarze funkcjonowania LGD niecałe 45 % mieszkańców obszaru ma dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat wskaźnik skanalizowanie obszaru LGD nieznacznie wzrósł z 43% w roku 2002 do niecałych 45% w roku 2006. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.**

Tabela 10. Podstawowe parametry sieci kanalizacyjnej na obszarze funkcjonowania LGD

Wyszczególnienie	Lata				
	2002	2003	2004	2005	2006
Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	109,5	109,5	110,4	114,1	125,1
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osób)	17984	17952	17883	17927	17984
% ludności podłączonych do czynnej sieci rozdzielczej	43,2	43,6	43,8	43,9	44,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura społeczna

Oświata

W Gminie Reszel funkcjonują trzy placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest samorząd gminny. Są to: Gimnazjum Nr 1 im. Adama Mickiewicza w Reszlu, Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Marii Dąbrowskiej w Reszlu, Szkoła Podstawowa w Leginach.

W Gminie Korsze funkcjonuje Zespół Szkół w Korszach (obejmujący Szkołę Podstawową im. Marii Konopnickiej oraz Gimnazjum im. Orła Białego), Zespół Szkół w Garbnie (obejmujący Szkołę Podstawową im. Zasłużonych dla Warmii i Mazur, Gimnazjum oraz oddział dla dzieci 6-letnich), Zespół Szkół w Łankiejmach (obejmujący Szkołę Podstawową, Gimnazjum i oddział dla dzieci 6-letnich) oraz Zespół Szkół w Sątocznie im. Jana Pawła II (obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum).

Sieć szkół na obszarze gminy jest równomiernie rozłożona. W dostępie do edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym nie występuje bariera przestrzenna. Zasięg obsługi wydzielony dla placówek oświatowych nie przekracza kilkunastu kilometrów. Z możliwości zbiorowego transportu do szkół korzysta ponad połowa uczniów. Baza dowozu uczniów liczy 4 autobusy. W Gminie Korsze nie funkcjonują szkoły ponadgimnazjalne.

Gmina Kętrzyn posiada 5 szkół podstawowych, w których uczy się 588 dzieci oraz Gimnazjum Gminne, w którym uczy się 400 uczniów. Łączna ilość nauczycieli w gminie wynosi 90 osób (bez ZSLiZ w Karolewie). Gmina organizuje dowóz uczniów do szkół. Dwie szkoły mieszczą się w starych budynkach: SP w Kruszewcu i SP w Linkowie, 3 szkoły podstawowe mieszczą się w budynkach nowszych: (Biedaszk, Wilkowo, Nakomiady). Wszystkie szkoły posiadają zaplecze kuchenne i sanitarne.

Na terenie Gminy Barciany działają 4 szkoły podstawowe zlokalizowane w Barcianach, Drogoszach, Mołtajnach i Windzie. Łączna liczba uczniów wynosiła około 925. Gimnazjum jest zlokalizowane w byłej szkole podstawowej w Barcianach, zatrudnia 5 nauczycieli, w roku szkolnym 1999/2000 uczęszczało do niego 125 uczniów.

Na terenie Gminy Sępólno działają 4 szkoły podstawowe w Dietrichowie, Ponikach, Sępólnie i Wiatrowcu oraz jedno gimnazjum w Sępólnie. Posiadamy jedno przedszkole samorządowe funkcjonujące w strukturach Zespołu szkolno-Przedszkolnego w Sępólnie. Łącznie do szkół podstawowych i gimnazjum uczęszcza 773 uczniów, a do przedszkola 28 dzieci. Z uwagi na wiejski charakter gminy 80 % uczniów dowożonych jest do szkół.

Placówki społeczno-kulturalne

We wszystkich pięciu gminach tworzących LGD działalność kulturalna jest prowadzona w oparciu o Gminne Ośrodki Kultury oraz wiejskie świetlice, które stopniowo przywracane są do życia po latach zawieszonych działalności. Stałe imprezy kulturalne, sportowe i sportowo – rekreacyjne to: gminne dni rodziny, dożynki gminne, sportowe zawody międzyszkolne. **Należy wyraźnie podkreślić, że wyżej wymienione obiekty cechuje wysoce niezadowalający stan techniczny.**

Obiekty sportowe

Spośród wszystkich gmin wchodzących w skład LGD infrastruktura sportowa najlepiej utrzymana jest w gminie Reszel, czego dowodem jest funkcjonowanie zespołów sportowych zdobywających czołowe pozycje w zawodach o zasięgu wojewódzkim i ogólnokrajowym. Najbardziej popularną dyscypliną sportu w gminie jest piłka nożna (reprezentowana na arenie regionalnej przez KS „Orlęta- Rema S.A.” Reszel, LUKS „Orlik” Reszel i LUKS Perkoz Łęczany) oraz piłka ręczna (dyscyplina uprawiana głównie przez młodzież szkolną w ramach LUKS „Orlik” Reszel, LUKS „Rolek”). W Gminie Sępólno od 60 lat funkcjonuje Klub sportowy Łyna, który w latach 2001 – 2002 grał w IV lidze.

Działalność klubów i zespołów prowadzona jest głównie w nowoczesnym obiekcie hali sportowej im. Orłów Górskiego w Reszlu, stadionach i boiskach, w tym obiektach należących do szkół, z których tylko niewielka część wymaga przeprowadzenia prac modernizacyjnych i remontów. W pozostałych czterech gminach sytuacja przedstawia się dużo gorzej. **Obiekty infrastruktury sportowej są w złym stanie technicznym i wymagają pilnego remontu.**

2.4. Specyfika obszaru

Po dokonaniu analizy można wymienić następujące cechy wspólne obszaru objętego strategią:

1. **Obszar** – obszar LGD pod względem przestrzennym jest spójny i obejmuje Gminę Barciany, Gminę Kętrzyn, Gminę i Miasto Korsze, Gminę i Miasto Reszel, Gminę i Miasto Sępól. Gminy wchodzące w skład LGD położone są na terenie dwóch powiatów: bartoszyckiego (Gmina i Miasto Sępól) i kętrzyńskiego (pozostałe gminy). Z obszaru LGD wyłączone zostało miasto Kętrzyn, które nie spełnia warunków przewidzianych dla Osi 4 PROW.
2. **Przyroda** – obszar LGD charakteryzuje niewielka lesistość. Tereny leśne zajmują ok. 15% jej powierzchni. Obecnie dominują lasy liściaste i mieszane, co wynika z normalizacji gospodarki leśnej na bogatych siedliskach, stanowiących około 80 % wszystkich lasów. Drzewostan jest zróżnicowany, dostosowany do występujących typów gleb. Głównymi gatunkami są: brzoza, dąb, sosna, w mniejszym udziale jesion, modrzew, wiąz, lipa i inne. Dzisiejsze kompleksy leśne to pozostałości wielkiej puszczy pruskiej. Lasy tego terenu charakteryzują się mało żyznymi warunkami siedliskowymi, przeważają lasy w wieku 40 – 100 lat. Pomimo niewielkiej powierzchni pokrytej lasami, na omawianym obszarze można spotkać kilka gatunków dużych ssaków, takich jak: jelen, dzik, sarna i borsuk. Z mniejszych ssaków występują: wiewiórka, kuna, wydra, tchórz, norka amerykańska. Spotyka się siedliska bobra. Najliczniejszą grupą zwierząt występującą na tym terenie są ptaki. Na szczególną uwagę zasługuje wyjątkowo liczna populacja bociana białego, która jest jednocześnie jedną z największych kolonii bociana białego w Polsce. Ponadto, spotyka się takie gatunki ptaków gniazdujących, jak: mewa, kormoran czarny, myszołów zwyczajny, perkoz, łabędź niemy oraz żuraw. Na terenie LGD znajdują się dwa obszary należące do sieci NATURA 2000 tj. **Gierłoż** (obszar SOO), która jest ważnym zimowiskiem mopsa (gatunku z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG) oraz **Ostoja warmińska** (obszar OSO), która jest przede wszystkim terenem ochrony jednego gatunku - bociana białego, osiągającego tu największą liczebność i największe zagęszczenie w kraju. Jest to także bardzo ważna ostoja dla wielu innych gatunków ptaków - występują tu bowiem aż 93 gatunki ptaków waloryzujące obszary Natura 2000 (w tym 81 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych). Jest wśród nich 46 gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 41 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych. Za najcenniejsze walory awifaunistyczne "Ostoi Warmińskiej" należy uznać: najliczniejszą w Polsce lokalną populację bociana białego występującego w liczbie ok. 1000 par, w najwyższym w kraju zagęszczeniu 71 par na 100 km²;

3. Historia i kultura

Charakterystyczne elementy krajobrazu:

- mazurskie cmentarze ewangelickie.
- przydrożne aleje drzew.
- pałace oraz dwory z założeniami parkowo - ogrodowymi.
- Obiekty dawnych linii kolejowych.
- Charakterystyczne dla regionu są też pozostałości wczesnośredniowiecznych (XI-XII w.) posągów nagrobnych, bądź przedstawień bóstw pruskich plemion tzw. Baby pruskie.

Ważniejsze zabytki i ciekawe miejsca:

- Bazylika w Świętej Lipce;
- zamek krzyżacki w Reszlu i Barcianach;
- Kwaterna Hitlera „Wilczy Szaniec” w Gierłozę;
- Owczarnia - Muzeum Mazurskie;
- lotnisko Wilamowo;
- Warmińsko-Mazurski Szlak Bociani;
- sztuczna wyspa na Jeziorze Arklickim;
- szlaki rzek Łyny i Gubra;
- stadnina koni w Liskach;

Obszar LGD obfituje w obiekty architektury sakralnej (świątynie ewangelickie, katolickie, kaplice, kapliczki, dzwonnice i cmentarze), a także grodziska, kurhany i stare cmentarze. Na terenach tych spotkać można liczne pałace i dwory z pobliskimi parkami i ogrodami, tak charakterystycznymi dla krajobrazu Mazur. Spełniały one nie tylko funkcje użytkowe i reprezentacyjne ale także gospodarcze. Składały się zwykle z położonej w centrum rezydencji z założeniem parkowym, cmentarzem rodowym oraz stawów. Pałace i dwory stanowiły niegdyś centra kultury i rolnictwa i są przykładem znaczących osiągnięć architektury europejskiej dawnych czasów. Po II wojnie Światowej zostały zamienione w magazyny i PGR-y, a w dzisiejszych czasach najczęściej są dowodem postępującej dewastacji. Na uwagę zasługują również założenia urbanistyczne Sępopola i Reszla z licznymi zabytkowymi kamienicami murami obronnymi, bramami oraz średniowiecznym systemem kanalizacji i zabytki techniki.

- 4. Ekonomia** –struktura działalności w gminach tworzących LGD jest w dużej części zbliżona. Wiodącą funkcję na obszarze pełni rolnictwo. Dominującą pozarolniczą działalnością w obu gminach jest handel hurtowy i detaliczny. Wszystkie gminy położone są w pobliżu najważniejszych szlaków drogowych w województwie. Dobrze rozbudowana jest sieć dróg gminnych i powiatowych, choć jakość ich pozostawia wiele do życzenia. Obszar LGD zaliczany jest do terenów o najwyższej w województwie stopie bezrobocia. W lipcu 2008 roku stopa bezrobocia dla powiatu bartoszyckiego wyniosła 28,5% (dla woj. 15,7%, dla kraju 9,4%), natomiast dla powiatu kętrzyńskiego 20,1% Podsumowując, w kontekście ekonomii obszaru zauważyć można następujące charakterystyczne elementy:

- rolniczy charakter wsi, gdzie użytki rolne stanowią znaczny udział w powierzchni całkowitej obszaru;
- większość indywidualnych gospodarstw rolnych, wysoka kultura rolna;
- zagrożenie bezrobociem strukturalnym (osiedla popeeagerowskie);
- niewielka ilość dużych zakładów przemysłowych;
- zły stan techniczny dróg;
- niewystarczająca ilość instytucji okołobiznesowych wspierających przedsiębiorcze zachowania mieszkańców obszaru;
- niski stopień skanalizowania;
- słabe zainteresowanie dywersyfikacją działalności rolniczej;
- słabe zagospodarowanie przestrzeni publicznej;
- słaba baza do rozwoju turystyki, mimo dużego potencjału turystycznego obszaru LGD.

5. Demografia – Łącznie obszar LGD według stanu na koniec 2007 roku zamieszkiwało 40 146 osób. Począwszy od 2003 roku liczba mieszkańców spada. Jeszcze w roku 2003 obszar obecnego LGD zamieszkiwało 41209 osób. W każdym kolejnym roku liczba ta sukcesywnie zmniejszała się. Najwięcej, bo 10 499 osób zamieszkuje gminę Korsze (gmina miejsko - wiejska). W pozostałych czterech gminach składających się na obszar LGD liczba mieszkańców waha się w przedziale od 6562 osób w Gminie Sępopol (gmina miejsko - wiejska) do 8262 w Gminie Reszel (również gmina miejsko - wiejska). Gęstość zaludnienia w województwie warmińsko - mazurskim na 1 km² od kilku lat jest najniższa w kraju i wynosi 59,4 osoby. W skali kraju wielkość ta wynosi odpowiednio 122 osoby (według danych na koniec 2007 roku, w miastach jest to 1105 osób, na terenach wiejskich 50). Największą gęstością zaludnienia na 1 km² na obszarze LGD cechują się gminy Reszel i Korsze, odpowiednio 46 i 42 osoby (gminy miejsko - wiejskie), choć nawet w tych dwóch przypadkach gęstość zaludnienia znacznie odbiega od średniej wojewódzkiej. Dla pozostałych trzech gmin średnia gęstość zaludnienia jest jeszcze mniejsza i przyjmuje jedne z najniższych wartości dla całego województwa. Ponadto negatywnym zjawiskiem w przypadku gminy Korsze i Reszel jest ujemny przyrost naturalny na poziomie -0,4 dla gminy Korsze i -2,5 dla gminy Reszel. Analiza salda migracji wskazuje ponadto na stałą tendencję odpływu ludności z terenu obu gmin (ujemne wartości od roku 2000). Dla pozostałych trzech gmin wchodzących w skład LGD przyrost naturalny w roku 2007 był dodatni, największy dla Gminy Kętrzyn 2,3, dla Gminy Barciany 1,9, dla Gminy Sępopol 1,3. Jednakże podobnie jak w przypadku gmin Korsze i Reszel powszechnym zjawiskiem obserwowanym już od roku 2000 jest zdecydowanie ujemne saldo migracji, które sprawia, że obszar LGD stopniowo się wyludnia. Obszar LGD leży na terenie rolniczym bez rozwiniętego przemysłu, w związku z tym jest mało miejsc pracy umożliwiających ludziom zaspokojenie potrzeb i inwestujących siły i środki w rozwój rodziny. Wielu młodych ludzi w wieku produkcyjnym po zakończeniu szkoły wyjeżdża do pracy za granicę w poszukiwaniu lepszych warunków życia. Natomiast osoby po studiach najczęściej osiadają na stałe w większych miastach, gdzie szybciej zdobywają pracę. Możliwość wyjazdu z terenów gminy jest o tyle kusząca, że daje szansę znalezienia lepiej płatnej pracy. Okazuje się, że jeśli w okolicy już się ją znajdzie, to jest ona mniej płatna i mniej satysfakcjonująca.

Sposób wykorzystania specyfiki obszaru

Zgodnie ze specyfiką obszaru głównym biegunem wzrostu będzie rozwój turystyki, nieuciążliwej produkcji przemysłowej oraz usług. Prawdziwą atrakcją regionu stanowi bogactwo jego awifauny. Charakterystyczne dla regionu są ptaki związane z wodami, natomiast bocian biały tworzy największe skupisko w regionie. W związku z tym przedsięwzięcia podejmowane w ramach LSR związane będą przede wszystkim z wykorzystaniem jego przyrodniczych i turystycznych walorów tj. budową szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, rozbudową bazy gastronomicznej i noclegowej, zachowaniem cennych przyrodniczo obszarów itp.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR, wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń dowolnego zdarzenia lub podmiotu ze sfery działalności człowieka. Przedmiotem analizy jest obszar objęty LSR, czyli teren pięciu gmin wchodzących w skład LGD.

Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji omawianego obszaru poprzez wyszukanie większości istotnych czynników, które mają wpływ na ten teren. Z jednej strony identyfikuje się czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. Przeprowadzając analizę trzeba dokonać diagnozy - określić silne i słabe strony oraz prognozy – opisać szanse i zagrożenia:

- **mocne strony** (wewnętrzne pozytywne) to zasadniczo posiadanie wszelkiego rodzaju zasobów, walory terenu, które w sposób pozytywny wyróżniają go w otoczeniu i spośród konkurencji;
- **słabe strony** (wewnętrzne negatywne) to zasadniczo brak zasobów, niewielkie możliwości rozwojowe, negatywne czynniki predestynujące dany obszar do procesu marginalizacji;
- **szanse** lub okazje (zewnętrzne pozytywne) to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabiają zagrożenia. Szanse mają pozytywny wpływ na rozwój i pokonywanie barier płynących z otoczenia;
- **zagrożenia** (zewnętrzne negatywne) to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegane są jako bariery dla rozwoju terenu, utrudnienia, dodatkowe koszty działania, czynniki, które są przeszkodą dla utrzymania pozycji, rozwoju lub ekspansji. Zagrożenia mają negatywny wpływ przede wszystkim na utrzymanie pozycji.

Analizując silne i słabe strony traktujemy je jako nasze cechy wewnętrzne, zależne od nas, na które możemy wpływać, kształtować i zmieniać. Szanse i zagrożenia opisują otoczenie zewnętrzne, na które nie mamy wpływu, ale które bezwzględnie ma związek z naszą obecną sytuacją i mają lub mogą mieć w przyszłości znaczenie dla naszej sytuacji. Staramy się przewidzieć te okoliczności zewnętrzne, które są niezależne od nas, zarówno te które będziemy mogli wykorzystać (szanse/możliwości) oraz zagrożenia, jak i te które mogą niekorzystnie wpływać na nas, a których wystąpienie również jest od nas niezależne.

Wnioski, jakie można wyciągnąć z analizy SWOT, sprowadzają się do następujących zaleceń:

- należy unikać zagrożeń,
- należy wykorzystywać szanse;
- należy wzmacniać słabe strony;
- należy opierać się na silnych stronach.

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki (wiele cennych obiektów zabytkowych, spora ilość rzek i jezior, obszar NATURA 2000); 2. Zróżnicowane ukształtowanie terenu sprzyjające rozwojowi aktywnych form wypoczynku; 3. Bliskie sąsiedztwo obiektów atrakcyjnych turystycznie (np. Wielkie Jeziora Mazurskie, Kanał Mazurski, rezerваты, Twierdza Boyen, szlak Krutyni); 4. Bardzo dobra jakość gleb sprzyjająca rozwojowi rolnictwa; 5. Niski poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego (brak uciążliwego dla środowiska przemysłu); 6. Liczne tereny i obiekty do zagospodarowania; 7. Wysoki potencjał w zakresie produkcji zdrowej żywności, produkcji biomasy oraz rozwoju innych alternatywnych źródeł energii; 8. Występowanie wielu rzadkich gatunków ptactwa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zły stan obiektów zabytkowych oraz brak działań przeciwdziałających ich degradacji; 2. Słabo zagospodarowane obiekty turystyczne (np. brak oznakowania szlaków, udogodnień dla turystów); 3. Niewystarczająca ilość i jakość usług okołoturystycznych (baza noclegowa i gastronomiczna); 4. Niezagospodarowane tereny o wysokim potencjale rozwoju turystyki (np. rzeki, jeziora); 5. Zły stan infrastruktury społeczno - kulturalnej (domy kultury, świetlice, biblioteki) lub jej brak; 6. Niedoinwestowania baza sportowa i rekreacyjna; 7. Niska zamożność mieszkańców obszaru; 8. Mała aktywność i słaba integracja mieszkańców (brak ośrodków pobudzających aktywność); 9. Wysoka stopa bezrobocia oraz niski poziom wykształcenia bezrobotnych; 10. Niski poziom skanalizowania obszaru i wynikające stąd zagrożenia dla środowiska przyrodniczego;

	11. Mała ilość podmiotów gospodarczych oferujących miejsca pracy poza rolnictwem.
--	---

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru do wzrostu zamożności mieszkańców; 2. Możliwość pozyskania funduszy unijnych na rozwój obszaru; 3. Prowadzenie działań w kierunku zachowania i poprawy stanu środowiska przyrodniczego (szkolenia, wytyczanie ścieżek dydaktycznych); 4. Nowoczesna baza kulturalno – sportowa podstawą kształtowania pozytywnych nawyków wśród mieszkańców obszaru; 5. Wykorzystanie wolnych zasobów siły roboczej; 6. Intensyfikacja działań w obszarze przetwórstwa rolno – spożywczego w oparciu o lokalne zasoby; 7. Prowadzenie działalności szkoleniowej i edukacyjnej mającej na celu podwyższenie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców obszaru; 8. Rozwój drobnej przedsiębiorczości mający na celu dywersyfikację źródeł dochodu mieszkańców; 9. Prowadzenie działań promujących i pielęgnujących lokalne zwyczaje, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trudności w pozyskiwaniu kapitału na inwestycje turystyczne i okołoturystyczne. 2. Niewystarczające działania promujące walory obszaru; 3. Degradacja środowiska przyrodniczego wynikająca z zaniedbań w rozwoju infrastruktury technicznej; 4. Ograniczenia inwestycyjne dotyczące obiektów objętych ochroną konserwatorską; 5. Postępująca degradacja infrastruktury komunikacyjnej; 6. Niska opłacalność produkcji rolnej; 7. Brak perspektyw rozwoju dla młodych ludzi (uciekanie ludzi młodych do większych ośrodków miejskich); 8. Postępujące starzenie się społeczeństwa; 9. Brak środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej; 10. Bariery administracyjne; 11. Wzrost bezrobocia spowodowany brakiem osób o odpowiednich kwalifikacjach (niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy).

obrzędy oraz tradycje.	
------------------------	--

Z przeprowadzonej analizy SWOT można wysnuć następujące wnioski:

1. Największym atutem LGD jest czyste środowisko przyrodnicze oraz jej lokalizacja w obszarach NATURA 2000, które można wykorzystać w promocji gminy dla celów turystycznych, agroturystycznych, a także przy produkcji zdrowej ekologicznej żywności;
2. Kolejną zaletą jest zlokalizowanie na terenie LGD znacznej ilości atrakcji związanych z dziedzictwem kultury. Są one bardzo charakterystyczne, cenne, niespotykane (zwłaszcza Święta Lipka i Gierłoż) i właśnie z tych powodów sprawiają, że obszar ten posiada bardzo duży potencjał turystyczny;
3. Dużą szansą dla gminy jest wspieranie inwestycji proekologicznych (preferencyjne zasady finansowania, dotacje i pożyczki), jak również wzrost popytu na agroturystykę i turystykę przyrodniczą oraz na produkty ekologiczne;
4. Mankamentem terenu jest słabe zagospodarowanie turystyczne, zwłaszcza niewielka ilość różnorodnych szlaków turystycznych wraz z małą infrastrukturą. Niewystarczająca jest też baza gastronomiczna i noclegowa – ilość i standard usług musi podążać za coraz większymi wymaganiami turystów;
5. Mankamentem jest również niski poziom infrastruktury publicznej, co powoduje niedostateczne zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, edukacji, rekreacji i sportu;
6. Główną słabością gminy jest nierozwiązany problem gospodarki ściekowej (brak kanalizacji i oczyszczalni – ścieki wylwane na pola). Ponadto, bardzo mała lesistość gminy oraz brak planów ochrony niektórych obiektów o wysokich walorach przyrodniczych (brak inwentaryzacji i waloryzacji stanu przyrody);
7. Istotnym zagrożeniem dla gminy jest intensyfikacja produkcji rolnej, prowadząca do wzrostu nawożenia i stosowania środków chemicznych ochrony roślin (zagrożenie dla środowiska) oraz homogenizacja użytków rolnych (zanik lokalnych gatunków roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych);
8. Powolne i skomplikowane uruchamianie środków z Unii Europejskiej, a także brak wysoko wykwalifikowanej kadry do sporządzania aplikacji o dofinansowania oraz zarządzania projektami może utrudnić wykorzystanie potencjału obszaru.

4. Określenie misji LGD

Misja jest precyzyjnym wyrażaniem dalekosiężnych zamierzeń i aspiracji, jest więc ujęciem wizji strategicznej dla potrzeb wdrażania konkretnych planów i realizowania przyszłych celów. Adresatami misji LGD są wszystkie osoby, grupy społeczne, instytucje, firmy, które mają wpływ na jej działalności - pomagają lub przeszkadzają w osiągnięciu sukcesów.

Funkcje misji sprowadzają się do pojmowania jej jako:

- punktu określenia - funkcja ukierunkowująca;
- deklaracji intencji - funkcja uwiarygodniająca;
- wspólnej wartości - funkcja integrująca;
- gwarancji przyszłości - funkcja stabilizująca;
- źródła natchnienia - funkcja inspirująca.

Misja jest podstawą, na której opiera się strategia i plany działania LGD, w szczególności cele ogólne i szczegółowe. Misja określa warunki, jakie ma spełniać stowarzyszenie w zaspokojeniu potrzeb mieszkańców tego terenu, a ponadto wyznacza kierunek i dotyczy przyszłości oraz wyraża marzenia i wyzwania, które stają się udziałem mieszkańców terenu LGD.

Realizacji niniejszej LSR będzie przyświecać poniższa misja:

LGD BARCJA
CHRONI ŚRODOWISKO NATURALNE, DBA O ZACHOWANIE
LOKALNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ TWORZY
WARUNKI DO ROZWOJU I POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA DLA
MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW

5. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz planowanych do realizacji przedsięwzięć

<p style="text-align: center;"><u>Cel główny 1:</u> Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD</p> <p>Wskaźniki oddziaływania: Obszar LGD jako ważne w regionie miejsce rekreacji i wypoczynku, zwiększenie dochodów mieszkańców LGD z tytułu prowadzenia działalności turystycznej,</p> <p><u>Cele szczegółowe:</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. Zwiększenie atrakcyjności obszaru poprzez ochronę i racjonalne wykorzystanie jego walorów przyrodniczych2. Rewitalizacja i zagospodarowanie obiektów dziedzictwa kultury3. Rozwój infrastruktury turystycznej wraz z usługami towarzyszącymi4. Intensyfikacja działań promocyjnych i informacyjnych <p>Wskaźniki rezultatów: Do końca 2015 roku minimum 20 miejsc pracy przy operacjach związanych bezpośrednio z rozwojem infrastruktury turystycznej, do końca 2015 roku rocznie 15000 osób więcej niż dotychczas odwiedzających obszar LGD, do końca 2015 roku zagospodarowane co najmniej 3 obiekty dziedzictwa kultury, Do końca 2015 roku minimum 5 miejsc pracy przy operacjach związanych z rewitalizacją i zagospodarowaniem obiektów dziedzictwa kultury, do końca 2015 roku rocznie 2000 osób więcej korzystających z lokalnej bazy gastronomicznej i noclegowej, do końca 2015 roku 150 nowych miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych, hotelach i pensjonatach, Do końca 2015 roku minimum 3 miejsca pracy przy operacjach związanych z intensyfikacją działań promocyjnych i informacyjnych, do końca 2015 roku rocznie 2000 osób więcej niż dotychczas uczestniczących w imprezach promujących walory turystyczne obszaru.</p> <p>Przedsięwzięcia:</p> <p><u>Przedsięwzięcie I</u></p> <p>Budowa szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą</p>
--

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 1. Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD, 2. Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców, 3. Poprawa poziomu zamożności mieszkańców

Celu szczegółowego: 1.1. Zwiększenie atrakcyjności obszaru poprzez ochronę i racjonalne wykorzystanie jego walorów przyrodniczych, 1.3. Rozwój infrastruktury turystycznej wraz z usługami towarzyszącymi, 1.4. Intensyfikacja działań promocyjnych i informacyjnych, 2.3. Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD, 2.4. Kreowanie warunków sprzyjających współpracy i wymianie doświadczeń, 3.1 Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju pozarolniczych form zarobkowania, 3.2. Tworzenie i rozwój drobnej przedsiębiorczości

Uzasadnienie: Głównym motorem napędowym wzrostu obszaru będzie rozwój turystyki zwłaszcza turystyki aktywnej. Prawdziwą atrakcją regionu stanowi bogactwo jego awifauny, nieskazitelnie czyste powietrze oraz cisza i spokój. Różnorodność przyrodnicza obszaru stanowić może podstawę do kompleksowych inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej.

Grupy docelowe beneficjentów: Rolnicy, przedsiębiorcy zainteresowani inwestowaniem w turystykę, samorządy i jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru

Lista rekomendowanych operacji: Budowa ścieżek rowerowych, edukacyjnych, pieszych, konnych i wodnych, budowa małej infrastruktury turystycznej, Tworzenie podmiotów gospodarczych związanych z usługami turystycznymi, organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia działalności turystycznej, organizacja imprez promujących walory turystyczne obszaru, zagospodarowanie miejsc rekreacji i wypoczynku, działania informacyjno-doradcze w zakresie turystyki, badania i analizy dotyczące lokalizacji planowanych szlaków, wdrażanie projektów współpracy.

Ilość operacji: minimum 5

Termin realizacji: 2009-2015

Przedsięwzięcie II

Rozwój agroturystyki oraz bazy gastronomicznej i noclegowej

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 1. Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD, 2. Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców, 3. Poprawa poziomu zamożności mieszkańców

Celu szczegółowego: 1.3. Rozwój infrastruktury turystycznej wraz z usługami towarzyszącymi, 2.3. Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD, 2.4. Kreowanie warunków sprzyjających współpracy i wymianie doświadczeń, 3.1 Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju pozarolniczych form zarobkowania, 3.2. Tworzenie i rozwój drobnej przedsiębiorczości

Uzasadnienie: Głównym motorem napędowym wzrostu obszaru będzie rozwój turystyki zwłaszcza turystyki aktywnej. Prawdziwą atrakcją regionu stanowi bogactwo jego awifauny, nieskazitelnie czyste powietrze oraz cisza i spokój. Różnorodność przyrodnicza obszaru stanowić może podstawę do kompleksowych inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej. Konieczne jest więc podjęcie działań mających na celu zapewnienie przybywającym na obszar turystom godziwych warunków pobytu.

Grupy docelowe beneficjentów: turyści, przedsiębiorcy zainteresowani inwestowaniem w turystykę, samorządy i jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru

Lista rekomendowanych operacji: Tworzenie podmiotów gospodarczych związanych z usługami turystycznymi, organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia działalności turystycznej, zagospodarowanie miejsc rekreacji i wypoczynku, tworzenie gospodarstw agroturystycznych, doradztwo i szkolenia dla potencjalnych beneficjentów

Ilość operacji: minimum 4

Termin realizacji: 2009-2015

Przedsięwzięcie III

LGD Barcja miejscem zrównoważonej gospodarki zasobami naturalnymi

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 1. Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD, 2. Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców, 3. Poprawa poziomu zamożności mieszkańców

Celu szczegółowego: 1.1. Zwiększenie atrakcyjności obszaru poprzez ochronę i racjonalne wykorzystanie jego walorów przyrodniczych, 1.4. Intensyfikacja działań promocyjnych i informacyjnych, 2.3. Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD, 2.4. Kreowanie warunków sprzyjających współpracy i wymianie doświadczeń, 3.1 Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju pozarolniczych form zarobkowania, 3.2. Tworzenie i rozwój drobnej przedsiębiorczości

Uzasadnienie: Pomimo niewielkiej powierzchni pokrytej lasami, na omawianym obszarze można spotkać kilka gatunków dużych ssaków, takich jak: jeleń, dzik, sarna i borsuk. Z mniejszych ssaków występują: wiewiórka, kuna, wydra, tchórz, norka amerykańska. Spotyka się siedliska bobra. Najlicniejszą grupą zwierząt występującą na tym terenie są ptaki. Na szczególną uwagę zasługuje wyjątkowo liczna populacja bociana białego, która jest jednocześnie jedną z największych kolonii bociana białego w Polsce. Ponadto, spotyka się takie gatunki ptaków gniazdujących, jak: mewa, kormoran czarny, myszołów zwyczajny, perkoz, łabędź niemy oraz żuraw. Na omawianym terenie oprócz licznych gatunków ptaków na uwagę zasługuje także populacja bobra europejskiego, głównie nad rzeką Łyną (na północny wschód od miejscowości, a także nad rzeką Guber. Występują tutaj również następujące gatunki gadów:

zaskroniec, jaszczurka, żmija zygzakowata i płazów: żaba wodna, ropucha zwyczajna i zielona. Na terenie LGD funkcjonuje obszar specjalnej ochrony „Ostoja Warmińska”. „Ostoja Warmińska” została zaproponowana jako obszar Natura 2000 przede wszystkim dla ochrony jednego gatunku - bociana białego, który osiąga tu największą liczebność i największe zagęszczenie w kraju. Jest to jednak również bardzo ważna ostoja dla wielu innych gatunków ptaków, występują tu bowiem aż 93 gatunki ptaków waloryzujące obszary Natura 2000 (w tym 81 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych). Jest wśród nich 46 gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, w tym 41 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych.

Grupy docelowe beneficjentów: turyści, przedsiębiorcy zainteresowani inwestowaniem w turystykę, samorządy i jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru

Lista rekomendowanych operacji: Tworzenie podmiotów gospodarczych związanych z ochroną środowiska naturalnego, pielęgnacja istniejących pomników przyrody, pozyskiwanie energii z alternatywnych źródeł neutralnych dla środowiska, doradztwo i szkolenia w zakresie ochrony środowiska, zagospodarowanie obszarów objętych programem „Natura 2000”, społeczne akcje czyszczenia lasów i obszarów cennych przyrodniczo, budowa ścieżek edukacyjnych, wdrażanie projektów współpracy.

Ilość operacji: minimum 4

Termin realizacji: 2009-2015

Przedsięwzięcie IV

Stworzenie produktu lokalnego

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 1. Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD, 2. Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców, 3. Poprawa poziomu zamożności mieszkańców

Celu szczegółowego: 1.3. Rozwój infrastruktury turystycznej wraz z usługami towarzyszącymi, 1.4. Intensyfikacja działań promocyjnych i informacyjnych, 2.2. Zachowanie i pielęgnacja kulturowej spuścizny obszaru, 2.3. Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD, 2.4. Kreowanie warunków sprzyjających współpracy i wymianie doświadczeń, 3.1 Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju pozarolniczych form zarobkowania, 3.2. Tworzenie i rozwój drobnej przedsiębiorczości

Uzasadnienie: Najważniejszą branżą na obszarze LGD jest handel i usługi. Brak jest dużych zakładów pracy. Ponadto obszar LGD cechuje bardzo wysoka stopa bezrobocia, jedna z najwyższych w województwie. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu pobudzenia przedsiębiorczych postaw wśród lokalnych społeczności.

Grupy docelowe beneficjentów: Rolnicy, przedsiębiorcy, samorządy i jednostki im podległe organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru

Lista rekomendowanych operacji: Odtworzenie i wykorzystanie dawnych zawodów, rękodzielnictwa i produktów regionalnych, organizacja imprez, festynów, targów, konkursów promujących produkt lokalny, wioski tematyczne, analizy i badania rynku, zaprojektowanie znaku graficznego dla produktów lokalnych, tworzenie nowych podmiotów gospodarczych związanych z produktem lokalnym, opracowanie materiałów promocyjnych, wdrażanie projektów współpracy.

Ilość operacji: minimum 3

Termin realizacji: 2009-2015

Cel główny 2:
Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców

Wskaźniki oddziaływania: Obszar LGD jako istotne miejsce na mapie regionu w zakresie kultywowania lokalnych tradycji oraz rekreacji

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie atrakcyjności terenu poprzez rozwój infrastruktury społecznej
2. Zachowanie i pielęgnacja kulturowej spuścizny obszaru
3. Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD
4. Kreowanie warunków sprzyjających współpracy i wymianie doświadczeń

Wskaźniki rezultatów: Do końca 2015 roku minimum 5 miejsc pracy przy operacjach związanych z podnoszeniem atrakcyjności terenu poprzez rozwój infrastruktury społecznej, do końca 2015 roku rocznie 8000 osób więcej niż dotychczas odwiedzających obszar LGD, do końca 2015 roku minimum 7 miejscowości, gdzie została zrewitalizowana przestrzeń publiczna, do końca 2015 roku minimum 4 imprezy sportowe dofinansowane przez LGD, Do końca 2015 roku minimum 4 miejsca pracy przy operacjach związanych bezpośrednio z zachowaniem i pielęgnacją kulturowej spuścizny obszaru, do końca 2015 roku rocznie 2000 osób więcej niż dotychczas uczestniczących w imprezach promujących walory kulturowe i przyrodnicze obszaru, do końca 2015 roku minimum 5 imprez związanych z dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym, Do końca 2015 roku minimum 3 miejsca pracy przy operacjach związanych bezpośrednio z rozwojem oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD, do końca 2015 roku rocznie 100 osób korzystających ze szkoleń, doradztwa, projektów współpracy

Przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie I

Remonty i zagospodarowanie obiektów sakralnych

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 1. Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD, 2. Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców

Celu szczegółowego: 1.2. Rewitalizacja i zagospodarowanie obiektów dziedzictwa kultury, 1.4. Intensyfikacja działań promocyjnych i informacyjnych, 2.2. Zachowanie i pielęgnacja kulturowej spuścizny obszaru

Uzasadnienie: Na terenie LGD znajdują się liczne obiekty sakralne (przede wszystkim bazylika w Świętej Lipce). Ponadto znaleźć tu można liczne stare cmentarze i przydrożne kapliczki. Mieszkańcy LGD zgłaszają potrzebę remontu istniejących obiektów sakralnych. Stan istniejącej infrastruktury jest wysoce niezadowolający, obiekty wymagają prac renowacyjnych.

Grupy docelowe beneficjentów: turyści, przedsiębiorcy, związki wyznaniowe, samorządy i jednostki im podległe organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru

Lista rekomendowanych operacji: Kształtowanie przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie terenu przy obiektach sakralnych, wyposażenie obiektów architektury sakralnej, renowacje obiektów architektury sakralnej.

Ilość operacji: minimum 2

Termin realizacji: 2009-2015

Przedsięwzięcie II

Remont i zagospodarowanie obiektów zabytkowych

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 1. Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD, 2. Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców

Celu szczegółowego: 1.2. Rewitalizacja i zagospodarowanie obiektów dziedzictwa kultury, 1.4. Intensyfikacja działań promocyjnych i informacyjnych, 2.2. Zachowanie i pielęgnacja kulturowej spuścizny obszaru, 2.3. Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD

Uzasadnienie: Na obszarze LGD znajduje się znaczna ilość dworów i pałaców z pobliskimi parkami i ogrodami oraz inne obiekty o charakterze zabytkowym. Obiekty te jeszcze do niedawna stanowiły centra kultury i były przykładem znaczących osiągnięć architektury europejskiej dawnych czasów. Na chwilę obecną są one w stanie postępującej degradacji. Na terenie obszaru LGD mieszkańcy zgłaszają pilną potrzebę remontu istniejących obiektów zabytkowych. Stan istniejącej infrastruktury jest wysoce niezadowolający, obiekty wymagają gruntownych remontów.

Grupy docelowe beneficjentów: samorządy i jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru, lokalne instytucje kultury

Lista rekomendowanych operacji: Odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko-parkowych i pałacowo – parkowych, zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych, Odbudowa i renowacja obiektów zabytkowych

Ilość operacji: minimum 2

Termin realizacji: 2009-2015

Przedsięwzięcie III

Tworzenie miejsc do rekreacji i wypoczynku

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 2. Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców

Celu szczegółowego: 2.1. Podniesienie atrakcyjności terenu poprzez rozwój infrastruktury społecznej, 2.3. Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD

Uzasadnienie: Mieszkańcy LGD w procesie tworzenia strategii zgłaszali pilną potrzebę budowy miejsc w których mogliby spędzać wolny czas (place zabaw, skwery, place zieleni, boiska). Stan istniejącej infrastruktury jest zły, bądź jak w przypadku infrastruktury sportowej nie ma jej wcale.

Grupy docelowe beneficjentów: samorządy i jednostki im podległe organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru

Lista rekomendowanych operacji: Zagospodarowanie przestrzeni publicznej we wsiach (np. rynki, parki, chodniki, stawy, oświetlenie), budowa i zagospodarowanie placów zabaw dla dzieci, skwerów, placów zieleni, Odnowa parków, urządzenie i zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni, Remonty i wyposażenie remiz strażackich i świetlic wiejskich, Budowa i rozbudowa boisk sportowych we wsiach i wiejskich sal sportowych.

Ilość operacji: minimum 2

Termin realizacji: 2009-2015

Przedsięwzięcie IV

Promocja i organizacja imprez kulturalnych

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 1. Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD, 2. Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców

Celu szczegółowego: 1.3. Rozwój infrastruktury turystycznej wraz z usługami towarzyszącymi,

1.4. Intensyfikacja działań promocyjnych i informacyjnych, 2.2. Zachowanie i pielęgnacja kulturowej spuścizny obszaru, 2.3. Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej dla mieszkańców LGD, 2.4. Kreowanie warunków sprzyjających współpracy i wymianie doświadczeń, 3.1 Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju pozarolniczych form zarobkowania, 3.2. Tworzenie i rozwój drobnej przedsiębiorczości

Uzasadnienie: mieszkańcy LGD w procesie tworzenia strategii zwracali uwagę na słabą ofertę kulturalną i brak działań, które by integrowały i aktywizowały lokalne społeczności.

Grupy docelowe beneficjentów: samorządy i jednostki im podległe, organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru, lokalne instytucje kultury

Lista rekomendowanych operacji: Kultywowanie tradycji wiejskich i ludowych przez koła gospodyń wiejskich, Prowadzenie warsztatów oraz organizowanie imprez międzyregionalnych z udziałem zespołów ludowych, Zachowanie tradycji ludowych, Wspieranie działalności zespołów artystycznych, obrzędowych i muzycznych oraz kół gospodyń wiejskich, jednostek OSP – zakup wyposażenia, strojów, instrumentów muzycznych, pomocy, rekwizytów itp., Wspieranie organizowanych imprez folklorystycznych i obrzędowych oraz festynów i promujących kulturę, tradycję i historię społeczności lokalnej, Festyny, imprezy promujące lokalne dziedzictwo kulturowe, Propagowanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego w tym tradycji sztuki i kultury, Wykonanie ekspertyz w celu identyfikacji kluczowych zasobów naturalnych i kulturowych, Opracowanie, druk i dystrybucja materiałów promujących gminę i dziedzictwo kulturowe, wdrażanie projektów współpracy.

Ilość operacji: minimum 4

Termin realizacji: 2009-2015

Cel główny 3:

Poprawa poziomu zamożności mieszkańców

Wskaźniki oddziaływania: zmniejszenie poziomu bezrobocia, zwiększenie dochodów mieszkańców obszaru oraz dochodów gmin wchodzących w skład LGD z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej

Cele szczegółowe:

1. Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju pozarolniczych form zarobkowania
2. Tworzenie i rozwój drobnej przedsiębiorczości

Wskaźniki rezultatów: Do końca 2015 roku minimum 30 osób, które zdywersyfikują swoje źródła dochodów (oprócz dochodów z produkcji rolnej), Do końca 2015 roku minimum 30 miejsc pracy przy operacjach związanych bezpośrednio z realizacją celu (zakładanie i rozwój działalności gospodarczej), Do końca 2015 roku minimum 15 nowych podmiotów gospodarczych

Przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie I

Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

Celu ogólnego: 3. Poprawa poziomu zamożności mieszkańców

Celu szczegółowego: 3.1 Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju pozarolniczych form zarobkowania, 3.2. Tworzenie i rozwój drobnej przedsiębiorczości

Uzasadnienie: Najważniejszą branżą na obszarze LGD jest handel i usługi. Brak jest dużych zakładów pracy. Ponadto obszar LGD cechuje bardzo wysoka stopa bezrobocia, jedna z najwyższych w województwie. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu pobudzenia przedsiębiorczych postaw wśród lokalnych społeczności.

Grupy docelowe beneficjentów: Rolnicy, przedsiębiorcy, samorządy i jednostki im podległe organizacje pozarządowe z terenu LGD, mieszkańcy obszaru

Lista rekomendowanych operacji: Tworzenie zakładów świadczących drobne usługi na rzecz lokalnych społeczności

Ilość operacji: minimum 20

Termin realizacji: 2009-2015

6. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR

Cały obszar objęty strategią jest spójny terytorialnie. Z uwagi na fakt, że gminy wchodzące w skład LGD sąsiadują ze sobą, i położone są w jednym, historycznie ukształtowanym obszarze, ich rozwój społeczny i ekonomiczny przebiegał w podobny sposób. O spójności obszaru stanowi również analiza uwarunkowań demograficznych i ekonomicznych obszaru. Istnieją znaczne podobieństwa zarówno pod względem struktury wieku, poziomu wykształcenia, jak i poziomu zatrudnienia, czy struktury działalności lokalnych przedsiębiorstw. Znaczącą rolę jednoczącą obszar LGD odgrywa ponadto wysoki potencjał do rozwoju turystyki, zwłaszcza turystyki aktywnej. Teren funkcjonowania LGD to nieskazitelnie czyste środowisko, liczne miejsca, gdzie można wytyczyć szlaki turystyczne, zarówno piesze, jak i wodne, a przede wszystkim bogactwo flory i fauny.

Podsumowując obszar LGD cechuje:

- podobne ukształtowanie terenu;
- duża bioróżnorodność środowiska przyrodniczego;
- największe w regionie siedlisko bociana białego;
- bogactwo flory i fauny;
- wspólne korzenie i podobne doświadczenia historyczne;
- liczne obiekty o dużej wartości historycznej i kulturowej;
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb baza do rozwoju turystyki, mimo dużego potencjału turystycznego;
- niewystarczające w stosunku do potrzeb wyposażenie oraz konieczność remontów bądź budowy obiektów infrastruktury kulturalnej i sportowej (boisk, domów kultury, świetlic wiejskich itp.);
- podobna struktura działalności gospodarczej;
- znaczący udział rolnictwa w łącznych dochodach ludności obszaru;
- liczne zabytki sakralne;
- wysokie zagrożenie bezrobociem strukturalnym;
- duży udział ludzi w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności;
- zły stan techniczny dróg;
- mała ilość dużych zakładów przemysłowych;

- niewielki stopień skanalizowania;
- niewystarczające w stosunku do potrzeb zagospodarowanie przestrzeni publicznej;
- słabe zainteresowanie dywersyfikacją działalności rolniczej;
- niewystarczająca ilość instytucji okołobiznesowych wspierających przedsiębiorcze zachowania mieszkańców obszaru;
- słaba współpraca lokalnych środowisk oraz niedostatek oddolnych inicjatyw wykraczających poza granice sołectw i gmin.

Głównym motorem napędowym wzrostu obszaru będzie rozwój turystyki, zwłaszcza turystyki aktywnej oraz drobnej przedsiębiorczości. Prawdziwą atrakcją regionu stanowi bogactwo jego awifauny, nieskazitelnie czyste powietrze oraz cisza i spokój. W związku z tym przedsięwzięcia podejmowane w ramach LSR związane będą przede wszystkim z wykorzystaniem jego przyrodniczych i turystycznych walorów tj. budową szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, tworzeniem gospodarstw agroturystycznych, rozbudową bazy noclegowej, tworzeniem lokalnego produktu, prowadzeniem zrównoważonej gospodarki zasobami naturalnymi. Cele strategii tworzone były pod kątem wyżej wymienionych wspólnych cech obszaru.

W pierwszym celu ogólnym strategii, czyli **„Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD”** główny nacisk położono na przedsięwzięcia związane z rozwojem turystyki i zachowaniem dziedzictwa kulturowego. Jest to najważniejszy cel strategii, wynikający bezpośrednio ze specyfiki obszaru. W ramach tego celu przewiduje się realizację m.in. takich operacji jak: wytyczenie i budowa małej infrastruktury turystycznej, zagospodarowanie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych, budowa punktów widokowych, ścieżek dydaktycznych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, sanitariatów, wiat, ustawianie pojemników do segregacji odpadów, oznaczenie najważniejszych atrakcji turystycznych całego obszaru, zagospodarowanie szlaków wodnych i linii brzegowej jezior i rzek, Ponadto istotnym aspektem działalności LGD będzie zachowanie i utrwalenie dziedzictwa historycznego. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez takie przedsięwzięcia jak: renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych. W ramach tego celu wspierane będą również działania promocyjne na rzecz rozwoju funkcji turystycznej, czyli stworzenie kalendarza imprez kulturalnych, opracowanie, druk i dystrybucję materiałów promocyjnych - foldery i ulotki promujące istniejące użyci ekologiczne, zabytki, bazę noclegową, atrakcje, mapki, pocztówki, widokówki, wydania albumowe itp.

W drugim celu ogólnym strategii - **„Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców”** zgodnie ze specyfiką obszaru główny nacisk położono na przedsięwzięcia związane z kształtowaniem tożsamości społeczności wiejskiej oraz tworzeniem warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców. Ponadto planuje się przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwój i doskonalenie umiejętności mieszkańców. Do najistotniejszych przedsięwzięć przyczyniających się do realizacji tego celu zaliczyć można organizację szkoleń dla osób odchodzących z rolnictwa, tworzenie punktów doradczych z zakresu pisania wniosków o dotacje unijne, promowanie i informowanie o LGD, organizację imprez, festynów, targów, konkursów i przeglądów. W ramach tego celu wspierane będą również przedsięwzięcia poprawiające jakość życia mieszkańców obszaru LGD (boiska sportowe, świetlice, place zabaw i skwery). Ponadto wspierane będą operacje związane ze współpracą z

innymi LGD, czyli np. prezentacje i wymiana doświadczeń lokalnych twórców ludowych w kraju i zagranicą, nawiązanie współpracy w tym zakresie z innymi LGD, wymiana doświadczeń z innymi LGD oraz promowanie dobrych i innowacyjnych praktyk w zakresie pozyskiwania alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców wsi (np. agroturystyka, rękodzieło, energetyka odnawialna itp.),

W trzecim celu ogólnym strategii „**Poprawa poziomu zamożności mieszkańców**” wspierane będą przedsięwzięcia związane z tworzeniem i rozwojem przedsiębiorstw. Zgodnie ze specyfiką, obszar LGD cechuje duże uzależnienie od rolnictwa oraz wysoka stopa bezrobocia. Konieczne jest więc podjęcie przedsięwzięć, które odwrócą tę negatywną tendencję. Planuje się więc wsparcie dla operacji, które przyczynią się do spadku bezrobocia oraz te, które zdywersyfikują źródła dochodów osób utrzymujących się z rolnictwa.

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Zintegrowany charakter LSR dotyczy :

- 1. związków między różnymi podmiotami, aktorami lokalnymi uczestniczącymi w realizacji LSR. Z tego punktu widzenia zintegrowane podejście oznacza, że planowane w strategii przedsięwzięcia i operacje będą realizowane przez podmioty z różnych sektorów oraz, że realizacja tych przedsięwzięć zakłada współpracę różnych podmiotów wykonujących cząstkowe zadania i operacje składające się na dane przedsięwzięcie. Przykładem takich przedsięwzięć będą:**
 - budowa obiektów infrastruktury turystycznej z wykorzystaniem lokalnych zasobów siły roboczej oraz przedsiębiorstw (integracja sfery gospodarczej z sferą publiczną);
 - wydanie przez lokalne firmy wydawnicze materiałów promujących obszar (integracja sfery gospodarczej z sferą publiczną);
 - angażowane lokalnych zespołów ludowych do przyciągania na obszar LGD większej liczby turystów (integracja podmiotów społecznych oraz gospodarczych);
 - prezentacje walorów przyrodniczych obszaru z wykorzystaniem lokalnych przewodników (integracja sfery gospodarczej z sferą publiczną).
- 2. Wykorzystanie różnych zasobów lokalnych, tożsamości i specyfiki. Ten aspekt zintegrowanego podejścia ma miejsce, gdy przedsięwzięcia zaplanowane w strategii wiążą się z wykorzystaniem miejsc i obiektów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze, jak też z wykorzystaniem obiektów zabytkowych, historii obszaru oraz lokalnej tradycji i kultury. Przykładem takich przedsięwzięć będą:**
 - budowa punktów widokowych, ścieżek dydaktycznych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, sanitariatów, wiat i pojemników do segregacji odpadów, czyli tak jak wyżej połączenie sfery przyrodniczej obszaru ze sferą turystyczną;
 - wytyczenie, budowa/odbudowa małej infrastruktury turystycznej, zagospodarowanie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych, czyli zintegrowanie zasobów sfery przyrodniczej z zasobami sfery turystycznej;

- zagospodarowanie obszarów objętych programem „Natura 2000” (integracja sfery turystycznej i środowiskowej);
- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych, czyli połączenie zasobów kulturowych obszaru ze sferą turystyczną;
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (energia wiatrowa), czyli połączenie korzystnych cech środowiskowych obszaru ze sferą gospodarczą;
- prezentacje wyrobów lokalnych twórców ludowych w innych regionach np. rzeźbiarstwo (integracja sfery kulturowej i turystycznej);
- odnowa parków, urządzenie oraz zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni (integracja sfery kulturowej i turystycznej);
- wspieranie działalności zespołów artystycznych, obrzędowych i muzycznych oraz kół gospodyń wiejskich, jednostek OSP – zakup wyposażenia, strojów, instrumentów muzycznych, pomocy, rekwizytów, informacja i promocja (integracja sfery kulturowej i turystycznej).

3. Celów przedsięwzięć i operacji zaplanowanych w LSR. W tym aspekcie podejście zintegrowane ma miejsce wówczas, gdy cele LSR, jak i poszczególne przedsięwzięcia i operacje są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają. Inaczej mówiąc cele, przedsięwzięcia i operacje planowane do realizacji w ramach LSR, bez względu na to, jakiego sektora czy branży dotyczą oraz czy są to działania w sferze materialnej czy w sferze wiedzy, umiejętności i postaw mieszkańców, będą tworzyć logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziaływać, dając efekt synergii. Przykładem takich przedsięwzięć będą:

- gospodarstwa agroturystyczne – poszerzenie oferty o nowe gospodarstwa, pomoc w zakładaniu działalności agroturystycznej – szkolenia, doradztwo, (integracja celu 1 i 3 strategii);
- zachowanie tradycji ludowych poprzez organizację odpustów i jarmarków (integracja celu 1 i 2 strategii);
- odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko - parkowych i pałacowo – parkowych (integracja celu 1 i 2 strategii);
- organizacja konkursów przeznaczonych dla społeczności wiejskiej - tradycje i obyczaje warmińskie w twórczości mieszkańców regionu (integracja celu 1 i 2 strategii);
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych (integracja celu 1 i 2 strategii);
- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych (integracja celu 1 i 2 strategii);
- odnowa i zachowanie dziedzictwa kulturowego (integracja celu 1 i 2 strategii).

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Oprócz zintegrowanego charakteru, przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR powinny odgrywać ważną rolę w stymulowaniu nowych innowacyjnych podejść do rozwoju obszarów wiejskich. Zgodnie z podręcznikiem „Budowanie lokalnej strategii rozwoju w ramach osi 4 Leader” innowacyjność jest wspierana poprzez przyznanie LGD dużego marginesu swobody i elastyczności w podejmowaniu decyzji co do działań, jakie chciałyby wspierać i sposobów rozwiązywania problemów występujących na jej obszarze. Innowacyjność na obszarach wiejskich może oznaczać transfer i adaptację innowacji opracowanych gdzie indziej, modernizację tradycyjnych form technologii (know-how) lub znajdowanie nowych rozwiązań dla stałych problemów wsi, których inne środki interwencyjne polityki nie były w stanie rozwiązać w sposób zadowalający i trwały. Może to dostarczyć nowych odpowiedzi na problemy charakterystyczne dla terenów wiejskich. Wprowadzenie podejścia Leader z jego siedmioma cechami może być samo w sobie innowacją w kształtowaniu polityki, co może skutkować wygenerowaniem innowacyjnych działań na podstawie pierwotnie przyjętej metody realizacji tej polityki.

Innowacyjność oznacza wprowadzanie nowego produktu, nowego procesu, bądź modernizację produktów i procesów już istniejących. W najbardziej rozwiniętych gospodarkach rynkowych zdolność organizacji do tworzenia i wdrażania innowacji traktuje się jako jeden z najistotniejszych elementów ich nowoczesności i efektywności oraz jest podstawowym elementem budowania przewagi konkurencyjnej danego obszaru. Współcześnie bowiem tworzenie i utrzymywanie przewagi konkurencyjnej na rynku stanowi niezbędny warunek przetrwania i rozwoju organizacji, a w efekcie –warunek zwiększania jej wartości.

Typowy podział innowacji opiera się na kryterium przedmiotowym, według którego innowacje można podzielić na produktowe, procesowe i organizacyjne. Innowacje produktowe to wszelkie zmiany polegające na udoskonaleniu wyrobu będącego w produkcji bądź na rozszerzeniu asortymentu o nowy produkt, nieznany dotąd na rynku. Innowacja procesowa to zmiana w stosowanych metodach wytwórczych. Usprawnienie procesów wytwórczych nie musi wpływać na efekty produkcji, może natomiast znacznie sam proces przyspieszyć. Podobną rolę pełnią innowacje organizacyjne, które obejmują zmiany w organizacji metod wytwórczych. Każdy z wymienionych wyżej rodzajów innowacji może być samodzielnym procesem odbywającym się niezależnie od pozostałych. Często jednak innowacje wzajemnie się przenikają, zwłaszcza w przypadku, kiedy nowe produkty nie mogą zostać wytworzone bez zmiany

technologii wytwarzania i rozwiązań w zakresie organizacji pracy. Najczęściej jest jednak tak, że to innowacje procesowe wymuszają zmiany w produkowanych wyrobach, podczas gdy innowacje produktowe często nie wymuszają poważniejszych zmian w metodach wytwarzania.

Przejawem podejścia innowacyjnego może być nowatorski na danym obszarze sposób wykorzystania lokalnych zasobów. Najcenniejszym zasobem obszaru LGD „Barcja” jest jego bogactwo przyrodnicze. Jedną z największych atrakcji tego obszaru jest „Ostoja Warmińska”, obszar NATURA 2000, na którym swoje siedlisko ma bocian biały. W ramach LSR planuje się wykorzystanie tego unikatowego zasobu i realizację operacji z nim związanych. Planuje się stworzenie muzeum bociana, budowę punktów obserwacyjnych czy transmisje internetowe z codziennego życia poszczególnych osobników.

Ponadto w ramach LSR planuje się takie przedsięwzięcia innowacyjne jak:

- **produkcja energii ze źródeł odnawialnych**

W Ustawie Prawo energetyczne odnawialne źródło energii zdefiniowano następująco: – źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych”. Zgodnie ze strategią rozwoju energetyki odnawialnej racjonalne wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych tj. energii rzek, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalnej lub biomasy, jest jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju przynoszącym wymierne efekty ekologiczno-energetyczne. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym przyczynia się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych, poprawy stanu środowiska poprzez redukcję zanieczyszczeń do atmosfery i wód oraz redukcję ilości wytwarzanych odpadów. W związku z tym wspieranie rozwoju tych źródeł staje się coraz poważniejszym wyzwaniem dla niemalże wszystkich regionów. Znaczny wzrost zainteresowania odnawialnymi źródłami energii nastąpił w latach dziewięćdziesiątych. Szacuje się, że od roku 1990 światowe wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wzrosło około dwukrotnie, a energii wiatru około czterokrotnie. W najbliższych latach należy się spodziewać dalszego rozwoju odnawialnych źródeł energii. Wynika to z korzyści, jakie przynosi ich wykorzystanie zarówno dla lokalnych społeczności (zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego, stworzenie nowych miejsc pracy, promowanie rozwoju regionalnego), jak i korzyści ekologicznych, przede wszystkim ograniczenia emisji dwutlenku węgla. Zwłaszcza konieczność realizacji zobowiązań międzynarodowych, wynikających z Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu oraz Protokołu z Kioto do tej konwencji, odnośnie redukcji dwutlenku węgla, stwarza dużą szansę dla rozwoju odnawialnych źródeł energii. Istnieje powszechne przekonanie, że rozwój energetyki opartej na źródłach odnawialnych może przyczynić się do rozwiązania wielu problemów ekologicznych stwarzanych przez energetykę również w przypadku Polski, a tym samym również obszaru LGD.

Ponadto w zakresie innowacji organizacyjnych planuje się realizację takich przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym jak:

- sporządzenie ekspertyz w celu identyfikacji kluczowych zasobów naturalnych i kulturowych oraz opracowanie dokumentacji technicznej na potrzeby remontów lub budowy obiektów pełniących ważną funkcję społeczną,
- kompleksowa analiza potrzeb w zakresie rozwoju lokalnej społeczności (badania, ankietowanie, ewaluacja),
- kampania promocyjno - informacyjna w celu wyboru tematów szkoleń oraz naboru chętnych.
- oddolne podejście – wybór projektów przez LGD, ustalenie własnych kryteriów,

Celem innowacji organizacyjnych są usprawnienia w procesie zarządzania Lokalną Grupą Działania.

9. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR oraz procedury wyboru operacji przez LGD

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) precyzuje definicję podejścia Leader. Zgodnie z zapisami art. 61 podejście Leader obejmuje przynajmniej następujące elementy:

- a) lokalne strategie rozwoju dotyczące prawidłowo zidentyfikowanych obszarów wiejskich o zasięgu mniejszym niż regionalny;
- b) lokalne partnerstwa publiczno - prywatne (zwane dalej „lokalnymi grupami działania”);
- c) oddolne podejście z kompetencjami decyzyjnymi po stronie lokalnych grup działania w sprawie opracowywania i wdrażania lokalnych strategii rozwoju;
- d) wielosektorowe projektowanie i wdrażanie strategii oparte na interakcji pomiędzy uczestnikami i projektami z różnych sektorów gospodarki lokalnej;
- e) wdrażanie podejść innowacyjnych;
- f) wdrażanie projektów współpracy;
- g) tworzenie sieci partnerstw lokalnych.

Natomiast art. 62 stwierdza, że partnerskie podejście rozwoju lokalnego jest realizowane przez lokalne grupy działania spełniające następujące warunki:

- a) muszą one oferować zintegrowaną lokalną strategię rozwoju opartą przynajmniej na elementach określonych w art. 61 lit. a) - d) i g) oraz być odpowiedzialne za jej realizację;
- b) muszą składać się z grupy już zakwalifikowanej do inicjatyw Leader II lub Leader+ lub zgodnie z podejściem Leader być nową grupą reprezentującą partnerów z różnych lokalnych sektorów społeczno - ekonomicznych na danym terytorium. Na poziomie podejmowania decyzji partnerzy ekonomiczni i społeczni, jak również inni przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, tacy jak rolnicy, kobiety wiejskie, młodzi ludzie oraz ich stowarzyszenia, muszą stanowić przynajmniej 50 % składu partnerstwa lokalnego;
- c) muszą wykazywać się zdolnością do określania i wdrażania strategii rozwoju dla obszaru.

Wdrażanie strategii to między innymi właśnie organizowanie naboru wniosków o dofinansowanie oraz wybieranie projektów do realizacji, który jest opisany w niniejszym rozdziale.

W myśl zapisów wspomnianego powyżej artykułu Instytucja zarządzająca zapewnia, aby lokalne grupy działania wybrały podmiot prowadzący sprawy administracyjne i finansowe, zdolny do administrowania środkami publicznymi i zapewnienia zadowalającego funkcjonowania partnerstwa albo zrzeszyły się w prawnie ukonstytuowanej wspólnej strukturze, której skład gwarantuje zadowalające funkcjonowanie partnerstwa oraz zdolność do administrowania środkami publicznymi. Właśnie jednym z elementów gwarantujących prawidłowe funkcjonowanie LGD jest przejrzysty i sprawiedliwy wybór projektów oparty na jasnych i mierzalnych kryteriach.

Właśnie ten artykuł wskazuje lokalne grupy działania jako podmioty, które wybierają projekty, które mają być finansowane w ramach strategii.

Rozporządzenie wspomniane na początku rozdziału w swoim art. 63 przesądza również, na jakie rodzaje projektów można uzyskać wsparcie w ramach osi Leader, a jest to:

- a) wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. a), dla osiągnięcia celów przynajmniej jednej z trzech innych osi określonych w sekcjach 1 - 3, czyli Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego, Poprawa środowiska naturalnego i terenów wiejskich, Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej;
- b) wdrażanie projektów współpracy obejmujących cele określone w lit. a) powyżej;
- c) funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i prowadzoną na terytorium aktywizację, o której mowa w art. 59, czyli badania nad danymi obszarami, zapewnienie informacji na temat obszaru i lokalnej strategii rozwoju, szkolenie kadr biorących udział w przygotowywaniu i wdrażaniu lokalnej strategii rozwoju, wydarzenia o charakterze promocyjnym oraz szkolenie liderów.

Polski ustawodawca w Ustawie z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w art. 5 ust. 1 stwierdza, że Program jest realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i obejmuje następujące działania:

- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
- tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
- podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej;
- odnowa i rozwój wsi;
- wdrażanie lokalnych strategii rozwoju;
- wdrażanie projektów współpracy;
- funkcjonowanie lokalnej grupy działania.

WSKAZANIE KWALIFIKUJĄCYCH SIĘ DZIAŁAŃ W RAMACH OSI LEADER (NA PODSTAWIE PROW ORAZ ODPOWIEDNICH ROZPORZĄDZEŃ):

1. WDRAŻANIE LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU

Cel działania

Działanie ma na celu umożliwienie mieszkańcom obszaru objętego LSR realizacji projektów w ramach tej strategii. Realizacja strategii powinna przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich m.in. poprzez wzrost aktywności lokalnych społeczności oraz stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy.

W ramach realizacji LSR, zatwierdzonych przez samorząd województwa, LGD wybiera projekty do realizacji w ramach środków przyznanych na realizację strategii. Pracownicy LGD pomagają wnioskodawcom w przygotowaniu projektów. Wnioski te mogą dotyczyć projektów kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3 - Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej.

1.1. RÓŻNICOWANIE W KIERUNKU DZIAŁALNOŚCI NIEROLNICZEJ

Cel

Różnicowanie działalności rolniczej w kierunku podejmowania lub rozwijania przez rolników, domowników i małżonków rolników działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem, co wpłynie na tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów, promocję zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich.

Zakres działania

Pomocy udziela się z tytułu podjęcia lub rozwoju działalności w zakresie:

1. usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa;
2. usług dla ludności;
3. sprzedaży hurtowej i detalicznej;
4. rzemiosła lub rękodzielnictwa;
5. robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych;
6. usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem;
7. usług transportowych;
8. usług komunalnych;
9. przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
10. magazynowania lub przechowywania towarów;
11. wytwarzania produktów energetycznych z biomasy;
12. rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Wnioskodawcy

Osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.

Forma i wysokość pomocy

Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowalnych operacji.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi w gospodarstwie rolnym, w okresie realizacji Programu, nie może przekroczyć 100 000 zł (25 616,1 euro).

Poziom pomocy

Poziom pomocy finansowej wynosi maksymalnie 50% kosztów kwalifikowanych operacji.

Szczegóły uzyskania wsparcia na podstawie rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

1. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013;
2. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 6 maja 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

O pomoc może ubiegać się rolnik lub jego domownik w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, lub małżonek tego rolnika:

1. który:
 - a. jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
 - b. jest pełnoletni i nie ukończył 60 roku życia;
 - c. ma miejsce zamieszkania w miejscowości należącej do:
 - gminy wiejskiej,
 - gminy miejsko - wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
 - gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
 - d. nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.) oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych;
 - e. nie wystąpił o przyznanie lub nie przyznano mu renty strukturalnej w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004 - 2006 lub Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013, zwanego dalej „Programem”;
 - f. jest nieprzerwanie ubezpieczony w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników przez okres co najmniej ostatnich 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
 - g. nie będzie realizował operacji jako wspólnik spółki cywilnej.
2. jeżeli za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego posiadanego przez tego rolnika przyznano płatność do gruntów rolnych.

Do kosztów kwalifikowanych dotyczących budowy lub modernizacji obiektów budowlanych, jak również kosztów zakupu niezbędnego sprzętu i wyposażenia zalicza się koszty:

1. budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
2. nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
3. zagospodarowania terenu;
4. zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu;
5. zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu podejmowanej lub rozwijanej działalności nierolniczej;
6. zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób łącznie z kierowcą, z tym że w przypadku zakupu pojazdów samochodowych, naczep lub przyczep:
 - a. w wysokości nieprzekraczającej trzykrotności pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji - w przypadku działalności nierolniczej w zakresie świadczenia wyłącznie usług transportowych,
 - b. w wysokości nieprzekraczającej równowartości pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji - w przypadku działalności nierolniczej w zakresie innym niż usługi transportowe;
7. rat zapłaconych tytułem wykonania umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 4 i 6, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, lecz nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

Do kosztów kwalifikowalnych ogólnych zalicza się koszty w wysokości nieprzekraczającej 10 % pozostałych kosztów kwalifikowalnych, obejmujące koszty:

1. przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
 - a. kosztorysów,
 - b. projektów architektonicznych lub budowlanych,
 - c. ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
 - d. dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - e. wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
 - f. projektów technologicznych;
2. opłat za patenty lub licencje;
3. sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego oraz koszty związane z kierowaniem robotami budowlanymi.

W jednym roku można złożyć jeden wniosek o przyznanie pomocy.

1.2. TWORZENIE I ROZWÓJ MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Cel

Wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, a w konsekwencji - wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich.

Zakres działania

Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji związanych z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających w zakresie:

1. usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa;
2. usług dla ludności;
3. sprzedaży hurtowej i detalicznej;
4. rzemiosła lub rękodzielnictwa;
5. robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych;
6. usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem;
7. usług transportowych;
8. usług komunalnych;
9. przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
10. magazynowania lub przechowywania towarów;
11. wytwarzania produktów energetycznych z biomasy;
12. rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Wnioskodawcy

Osoba fizyczna lub osoba prawna, lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi (podejmuje) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób i mające obrót nieprzekraczający równowartości w zł 2 mln euro.

Forma i wysokość pomocy

Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowalnych operacji.

Wysokość pomocy przyznanej na realizację operacji nie może przekroczyć:

1. 100 000 zł (25 616,1 euro) – jeśli biznesplan przewiduje utworzenie od 1 do 2 miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne), co uzasadnione jest zakresem rzeczowym operacji;
2. 200 000 zł (51 232,1 euro) – jeśli biznesplan przewiduje utworzenie powyżej 2 i mniej niż 5 miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne), co uzasadnione jest zakresem rzeczowym operacji;
3. 300 000 zł (76 848,2 euro) – jeśli biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 5 miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne), co uzasadnione jest zakresem rzeczowym operacji.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi, w okresie realizacji Programu, nie może przekroczyć 300 000 zł (76 848,2 euro).

W przypadku przetwórstwa produktów rolnych (objętych załącznikiem nr 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich) lub jadalnych produktów leśnych, maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi, w okresie realizacji Programu, wynosi 100 000 zł (25 616,1 euro).

Poziom pomocy

Poziom pomocy finansowej wynosi maksymalnie 50% kosztów kwalifikowanych operacji.

Szczegóły uzyskania wsparcia na podstawie rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

1. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 17 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Do kosztów kwalifikowanych dotyczących budowy lub modernizacji obiektów budowlanych, jak również kosztów zakupu niezbędnego sprzętu i wyposażenia zalicza się koszty:

1. budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
2. nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
3. zagospodarowania terenu;
4. zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu;
5. zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu podejmowanej lub wykonywanej działalności gospodarczej;
6. zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób łącznie z kierowcą, z tym że w przypadku zakupu pojazdów samochodowych, naczep lub przyczep będą to koszty w wysokości nieprzekraczającej:
 - a. trzykrotności pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowanych operacji - w przypadku działalności gospodarczej wykonywanej w zakresie świadczenia wyłącznie usług transportowych,
 - b. równowartości pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowanych operacji - w przypadku działalności gospodarczej wykonywanej w zakresie innym niż usługi transportowe;
7. rat zapłaconych z tytułu umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 4 i 6, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, nie później jednak niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

Do kosztów kwalifikowanych ogólnych zalicza się koszty:

1. przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
 - a. kosztorysów,
 - b. projektów architektonicznych lub budowlanych,
 - c. ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
 - d. dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - e. wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
 - f. projektów technologicznych;
2. opłat za patenty lub licencje;

3. sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego oraz związane z kierowaniem robotami budowlanymi - w wysokości nieprzekraczającej 10 % pozostałych kosztów kwalifikowanych.

W jednym roku można złożyć jeden wniosek o przyznanie pomocy.

1.3. ODNOWA I ROZWÓJ WSI

Cel działania

Działanie będzie wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Zakres działania

Pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

1. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - a. pełniących funkcje publiczne, społeczno - kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - b. służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury;
2. kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;
3. budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno - kulturalnych;
4. zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;
5. odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;
6. kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Wnioskodawcy

Osoba prawna: gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub inny związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa mająca status organizacji pożytku publicznego (w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie).

Forma i wysokość pomocy

Pomoc finansowa ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych projektu. Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 000 zł (128 080,3 euro) w okresie realizacji Programu.

Wielkość pomocy przyznanej na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 25 000 zł (6 404,0 euro).

Poziom pomocy

Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 75% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.

Szczegóły uzyskania wsparcia na podstawie rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

1. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Pomoc jest przyznawana w formie refundacji części, związanych z realizacją operacji, kosztów:

1. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno - kulturalne, w tym świetlic i domów kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków;
2. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów małej architektury;
3. budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego;
4. zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów;
5. związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;
6. urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
7. budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej;
8. zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
9. rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;
10. zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;
11. budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
12. odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
13. wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie - w zakresie koniecznym do realizacji operacji wymienionych w pkt 1 - 12;
14. zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich;
15. zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;

16. ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.

1.4. MAŁE PROJEKTY

Zakres pomocy

Dla małych projektów działania mogą dotyczyć:

1. organizacji szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla ludności z obszaru objętego LSR86;
2. promocji i rozwoju lokalnej aktywności, w tym promocji lokalnej twórczości kulturalnej i artystycznej, z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego;
3. rozwoju agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, w tym: utworzenia lub zmodernizowania elektronicznej bazy informacji turystycznej oraz stron www, przygotowania i wydania folderów i innych publikacji informacyjnych, oznaczenia obiektów ważnych lub charakterystycznych dla obszaru objętego lokalną strategią rozwoju;
4. inicjowania powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach oraz produktach rolnych i leśnych oraz tradycyjnych sektorach gospodarki;
5. organizacji imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością LGD;
6. zakupu i nasadzenia tradycyjnej roślinności oraz starych odmian roślin (nasion, sadzonek, kłaczy, bulw, etc.) w celu wykorzystania lub odnowienia cennego dziedzictwa przyrodniczego lub kulturowego ze szczególnym wskazaniem na obszary chronione w tym obszary objęte siecią Natura 2000,
7. zakupu oprogramowania, urządzeń i sprzętu komputerowego (w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu oraz zakup usługi dostępu do Internetu) i ich udostępnianie na potrzeby społeczności wiejskiej w celu podniesienia jakości życia ludności na obszarze działania LGD;
8. renowacji, zabezpieczenia i oznakowania przydrożnych kapliczek, pomników przyrody, odkrywek geologicznych i innych miejsc i budowli charakterystycznych dla danej miejscowości i istotnych dla realizacji LSR wraz z uporządkowaniem terenu wokół tych miejsc;
9. odnawiania elewacji i dachów prywatnych budynków, ogrodzeń oraz innych obiektów charakterystycznych dla budownictwa danego regionu;
10. zakupu strojów, eksponatów i innego wyposażenia dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych oraz innych grup i zespołów kultywujących miejscowe tradycje i zwyczaje;
11. inwestycji służących utrzymaniu i kultywowaniu tradycyjnych zawodów i rzemiosła oraz inwestycji służących wspieraniu twórczości lokalnej lub ludowej
12. budowy/odbudowy małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych;
13. zakupu wyposażenia świetlic wiejskich i ich remont.

Poziom i wysokość dofinansowania

W przypadku małych projektów wysokość pomocy na projekt nie może przekroczyć 70% kosztów kwalifikowanych i nie więcej niż 25 000 zł (6 404,0 euro). Poziom dofinansowania dla danego beneficjenta nie może przekroczyć w okresie programowania kwoty 100 000 zł (25 616,1 euro).

Szczegóły uzyskania wsparcia na podstawie rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

1. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

Wnioskodawcy

O pomoc może ubiegać się podmiot będący:

1. osobą fizyczną, która jest:
 - a. obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
 - b. pełnoletnia,
 - c. zameldowana na pobyt stały na obszarze objętym LSR lub wykonuje działalność gospodarczą na tym obszarze;
2. osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną:
 - a. działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, które posiadają siedzibę na obszarze objętym LSR lub prowadzą działalność na tym obszarze,
 - b. utworzonym na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacjom albo stowarzyszeniom, które posiadają siedzibę na obszarze objętym LSR lub prowadzą działalność na tym obszarze.

Pomoc na małe projekty jest przyznawana, jeżeli mały projekt:

1. będzie realizowany w zakresie określonym poniżej, a jego całkowity planowany koszt wynosi co najmniej 4,5 tys. złotych, lecz nie więcej niż 100 tys. złotych;
2. nie będzie finansowany z udziałem innych środków publicznych, z wyłączeniem przypadku współfinansowania:
 - a. z Funduszu Kościelnego,
 - b. ze środków własnych jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z ustawą z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.);
3. będzie realizowany w nie więcej niż dwóch etapach, jego zakończenie i złożenie wniosku o płatność ostateczną będącą refundacją kosztów kwalifikowanych wypłacaną po zrealizowaniu całego małego projektu nastąpi w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy, na podstawie której jest przyznawana pomoc na małe projekty, lecz nie później niż do

dnia 30 czerwca 2015 r., przy czym płatność ostateczna będzie obejmować nie mniej niż 25 % łącznej planowanej kwoty pomocy.

Zakres Realizacji Małych Projektów:

1. podnoszenie świadomości społeczności lokalnej, w tym przez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, innych niż realizowane w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;
2. podnoszenie jakości życia społeczności lokalnej na obszarze objętym LSR, w tym przez:
 - a. udostępnianie urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu,
 - b. organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych;
3. rozwijanie aktywności społeczności lokalnej, w tym przez:
 - a. promocję lokalnej twórczości kulturalnej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, w tym kulturowego, historycznego lub przyrodniczego,
 - b. kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów,
 - c. kultywowanie języka regionalnego i gwary,
 - d. kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła;
4. rozwijanie turystyki lub rekreacji na obszarze objętym LSR, w tym przez:
 - a. utworzenie lub zmodernizowanie bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych dotyczących obszaru objętego LSR,
 - b. budowę, odbudowę lub oznakowanie małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych lub biwakowych, tras narciarstwa biegowego lub zjazdowego, szlaków wodnych, szlaków rowerowych, szlaków konnych, ścieżek spacerowych lub dydaktycznych;
5. zachowanie, odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000;
6. zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym przez:
 - a. odbudowę albo odnowienie lub oznakowanie budowli lub obiektów małej architektury wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
 - b. odnowienie dachów lub elewacji zewnętrznych budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
 - c. remont lub wyposażenie muzeów,
 - d. remont lub wyposażenie świetlic wiejskich;
7. inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług opartych na lokalnych zasobach, tradycyjnych sektorach gospodarki lub lokalnym dziedzictwie, w tym kulturowym, historycznym lub przyrodniczym, albo podnoszenie jakości takich produktów;
8. wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej, w tym rolniczej.

2. WDRAŻANIE PROJEKTÓW WSPÓŁPRACY

Zakres działania

W ramach działania pomoc jest przyznawana LGD na realizację projektów współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej:

1. zawartych w LSR;
2. nieuwzględnionych w LSR, ale zgodnych z celami LSR, opracowanej i realizowanej przez LGD.

Na projekt współpracy składa się:

1. przygotowanie projektu, w tym opracowanie koncepcji projektu;
2. realizacja projektu.

Projekty współpracy:

1. muszą zakładać realizację wspólnych przedsięwzięć;
2. mogą angażować, poza LGD, inne partnerstwa będące grupami lokalnych partnerów, które zajmują się zagadnieniem rozwoju obszarów wiejskich;
3. jeżeli angażują inne partnerstwa będące grupami lokalnych partnerów, o których mowa w pkt 2, wówczas poniesione przez nie koszty nie stanowią kosztu kwalifikowanego projektu; tylko koszty koordynacji są kwalifikowalne;
4. jeżeli dotyczą obszarów spoza Unii Europejskiej, wówczas wydatki poniesione w ramach realizacji tej części projektu, nie kwalifikują się do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW);
5. jeżeli występują koszty związane z planowaniem i przygotowaniem projektu współpracy, tj. koszty organizacji spotkania partnerów w celu poszukiwania partnerów, zapoznania się i ustalenia warunków projektu współpracy, koszty takie są uznawane za koszt kwalifikowalny i powinny stanowić integralną część projektu współpracy.

Wnioskodawcy

Lokalne grupy działania.

Projekt współpracy, realizowany w oparciu o porozumienie zawarte pomiędzy partnerami, powinien zawierać następujące elementy:

1. cele projektu współpracy;
2. działania, które zostaną podjęte w celu ich osiągnięcia,
3. potencjalni beneficjenci/odbiorcy;
4. zdefiniowana rola każdego z partnerów przygotowujących i wdrażających projekt współpracy;
5. ustalenia odnośnie przygotowania i monitorowania projektu współpracy;
6. oczekiwane rezultaty projektu współpracy;
7. całościowo zaplanowany budżet z uwzględnieniem wkładu finansowego każdego z partnerów;
8. harmonogram realizacji projektu współpracy.

Szczegóły uzyskania wsparcia na podstawie rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- a. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 25 czerwca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

Do kosztów kwalifikowanych operacji polegającej na przygotowaniu projektu współpracy zalicza się, niezbędne do realizacji tej operacji, koszty:

1. organizacji i przeprowadzenia spotkań podmiotów, które mają realizować projekt współpracy, zwanych dalej „partnerami projektu współpracy”, w tym koszty:
 - a. podróży lub pobytu osób zaangażowanych ze strony LGD w przygotowanie projektu współpracy,
 - b. najmu sprzętu lub pomieszczeń,
 - c. tłumaczeń,
 - d. opracowania, druku lub powielenia materiałów;
2. wynagrodzenia za wykonanie badań, analiz, opracowań, studiów lub planów wykonalności, planów rozwoju gospodarczego lub planów rozwoju przedsiębiorczości;
3. wynagrodzenia za świadczenie usług prawnych.

Do kosztów kwalifikowanych operacji polegającej na realizacji projektu współpracy zalicza się, niezbędne do realizacji tej operacji, koszty:

1. organizacji wyjazdów związanych z realizacją projektu współpracy, w tym koszty:
 - a. podróży lub pobytu osób zaangażowanych ze strony LGD w realizację projektu współpracy,
 - b. tłumaczeń;
2. najmu sal lub innych powierzchni lub dzierżawy gruntu;
3. przygotowania dokumentacji technicznej, badań lub analiz;
4. zakupu, najmu lub dzierżawy oraz montażu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia, sprzętu lub oprogramowania, z wyłączeniem środków transportu, przy czym koszt zakupu zalicza się do kosztów kwalifikowanych jedynie w przypadku, gdy koszt najmu albo dzierżawy przekraczałby koszt zakupu;
5. zakupu materiałów lub przedmiotów;
6. zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich;
7. robót budowlanych;
8. nadzoru autorskiego lub inwestorskiego;
9. organizacji i przeprowadzenia wydarzeń promocyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych;
10. opracowania, druku lub powielenia oraz dystrybucji materiałów informacyjnych, w tym audiowizualnych, dotyczących projektu współpracy, zakupu lub wynajęcia powierzchni reklamowych, zakupu czasu antenowego oraz zamieszczenia materiałów prasowych w prasie;
11. wytyczenia lub oznakowania szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych lub

- przyrodniczych, w tym pomników przyrody, obiektów historycznych, przyrodniczych, kulturalnych lub sakralnych, wykraczających poza obszar LSR;
12. utworzenia lub aktualizacji baz danych, w tym bazy informacji turystycznej;
 13. tworzenia stron internetowych;
 14. wynagrodzenia za świadczenie usług, w tym usług prawniczych lub księgowych;
 15. opłat sądowych i opłat za licencje lub patenty.

3. FUNKCJONOWANIE LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA

Cel działania

Działanie zapewni sprawną i efektywną pracę lokalnych grup działania wybranych w ramach realizacji osi 4 PROW 2017 - 2013 oraz doskonalenie zawodowe osób uczestniczących w realizacji lokalnych strategii rozwoju. Działanie przyczyni się także do budowania kapitału społecznego na wsi, a poprzez to do pobudzenia zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój obszaru oraz lepszego wykorzystania potencjału obszarów wiejskich.

Zakres działania

W ramach działania pomoc jest przyznawana LGD na realizację aktywności zgodnie z listą kosztów kwalifikowalnych określoną w odrębnych przepisach. Pomoc przyznawana w ramach działania może w szczególności dotyczyć:

1. badań nad obszarem objętym LSR;
2. informowania o obszarze działania LGD oraz o LSR;
3. szkolenia kadr biorących udział we wdrażaniu LSR;
4. wydarzeń o charakterze promocyjnym związanych z obszarem działania LGD i LSR;
5. szkolenia lokalnych liderów;
6. animowania społeczności lokalnych;
7. koszty bieżące LGD (koszty administracyjne związane z działalnością LGD).

Wnioskodawcy

Lokalne grupy działania.

Udział kosztów bieżących w budżecie lokalnej grupy działania

Koszty bieżące lokalnej grupy działania mogą stanowić maksymalnie do 15% wartości wszystkich działań przeprowadzonych przez LGD w okresie realizacji LSR. W celu zapewnienia efektywnego funkcjonowania LGD opracowane zostaną wytyczne dotyczące maksymalnych kwalifikowanych stawek wynagrodzeń pracowników LGD. Wytyczne te będą mogły ulec zmianie w uzasadnionych przypadkach.

Szczegóły uzyskania wsparcia na podstawie rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

1. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 23 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy

finansowej w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

Pomoc jest przyznawana na operację związaną z:

1. funkcjonowaniem lokalnej grupy działania;
2. nabywaniem umiejętności i aktywizacją.

Koszty podlegające refundacji w ramach działania „funkcjonowanie lokalnej grupy działania”

1. W zakresie kosztów bieżących (administracyjnych) LGD, kosztami podlegającymi refundacji są koszty:
 - a. wynagrodzenia członków organu decyzyjnego za udział w posiedzeniach organu decyzyjnego dotyczących wyboru operacji;
 - b. podróży i pobytu członków organów LGD w związku z wykonywanymi obowiązkami służbowymi;
 - c. wynagrodzenia i innych świadczeń związanych z pracą pracowników LGD oraz nie więcej niż 3 członków zarządu LGD;
 - d. podróży służbowych pracowników LGD;
 - e. wynagrodzenia za wykonanie zlecenia w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania LGD oraz inne koszty ponoszone przez LGD na podstawie odrębnych przepisów w związku z zawarciem umowy zlecenia;
 - f. wynagrodzenia osób posiadających kwalifikacje lub doświadczenie w zakresie zarządzania projektami współfinansowanymi ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej za wykonanie prac związanych z aktualizacją LSR;
 - g. najmu i utrzymania pomieszczeń biurowych LGD, w szczególności koszty opłat za gaz, energię elektryczną i wodę;
 - h. usług telekomunikacyjnych, podłączenia Internetu, hostingu, wykupienia i utrzymania domeny oraz opłat pocztowych;
 - i. zakupu lub najmu wyposażenia, urządzeń i sprzętu biurowego, w tym sprzętu komputerowego, a także utrzymania, konserwacji i naprawy tego wyposażenia, urządzeń i sprzętu;
 - j. zakupu materiałów biurowych;
 - k. obsługi finansowo - księgowej;
 - l. doradztwa prawnego;
 - m. opłat notarialnych, skarbowych i sądowych;
 - n. prowadzenia rachunku bankowego.
2. W zakresie realizacji badań dotyczących obszaru objętego LSR, kosztami podlegającymi refundacji są koszty:
 - a. wykonania, w zakresie niezbędnym do realizacji LSR:
 - badań i analiz dotyczących obszaru objętego LSR,
 - studiów i planów wykonalności,
 - planów rozwoju gospodarczego i planów rozwoju przedsiębiorczości;
 - b. konsultacji niezbędnych do przeprowadzenia czynności, o których mowa w pkt 1.

3. W zakresie informowania o: obszarze objętym LSR, realizacji LSR oraz działalności LGD, kosztami podlegającymi refundacji są koszty:
 - a. prowadzenia i aktualizacji stron internetowych związanych z informowaniem o: obszarze objętym LSR, realizacji LSR oraz działalności LGD;
 - b. udostępnienia niezbędnej dokumentacji dla potencjalnych wnioskodawców na stronie internetowej LGD i w jej siedzibie;
 - c. doradztwa w zakresie przygotowania wniosku o przyznanie pomocy na realizację operacji w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 21 ustawy, w tym wynagrodzenia osób posiadających kwalifikacje lub doświadczenie w zakresie objętym tym wnioskiem;
 - d. opracowania, przygotowania, druku lub powielenia i dystrybucji materiałów informacyjnych;
 - e. zakupu czasu antenowego w telewizji i radiu;
 - f. zamieszczenia materiałów prasowych w prasie, zwłaszcza lokalnej lub regionalnej;
 - g. tworzenia i obsługi baz danych, w szczególności baz danych informacji turystycznej, związanych z obszarem realizacji LSR;
 - h. wynagrodzenia, podróży i pobytu osób zajmujących się informowaniem o: obszarze objętym LSR, realizacji LSR oraz działalności LGD.
4. W zakresie szkolenia pracowników LGD, członków zarządu LGD oraz członków organu decyzyjnego kosztami podlegającymi refundacji są koszty:
 - a. najmu sprzętu lub pomieszczeń niezbędnych do przeprowadzenia szkolenia;
 - b. wynagrodzenia lub pobytu osób prowadzących szkolenie;
 - c. podróży lub wyżywienia uczestników szkolenia;
 - d. noclegu uczestników szkolenia - w przypadku szkolenia trwającego co najmniej dwa dni;
 - e. tłumaczenia, jeżeli osoba prowadząca szkolenie nie posługuje się językiem polskim, w tym koszty tłumaczenia materiałów szkoleniowych;
 - f. opracowania, druku lub powielenia materiałów szkoleniowych;
 - g. udziału w szkoleniu - przypadku szkolenia realizowanego przez podmiot inny niż LGD.
5. W zakresie realizacji wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych (np. targów, konferencji, festiwali, festynów i konkursów), związanych z obszarem objętym LSR, realizacją LSR oraz działalnością LGD, kosztami podlegającymi refundacji są koszty:
 - a. najmu sprzętu lub nieruchomości niezbędnych do przeprowadzenia wydarzeń promocyjnych lub kulturalnych;
 - b. wynagrodzenia lub pobytu osób prowadzących wydarzenie promocyjne lub kulturalne;
 - c. tłumaczenia, jeżeli osoba prowadząca wydarzenie promocyjne lub kulturalne nie posługuje się językiem polskim, w tym tłumaczenia materiałów promocyjnych;
 - d. opracowania, druku lub powielenia i dystrybucji materiałów promocyjnych;
 - e. zakupu upominków i nagród o łącznej wartości nieprzekraczającej 5 % pozostałych kosztów, wymienionych w pkt 1 - 4.
6. W zakresie aktywizowania społeczności lokalnej, kosztami podlegającymi refundacji są koszty:
 - a. najmu sprzętu lub pomieszczeń niezbędnych do przeprowadzenia spotkania aktywizującego społeczność lokalną;

- b. wynagrodzenia lub pobytu osób przeprowadzających spotkanie aktywizujące społeczność lokalną;
- c. podróży lub wyżywienia uczestników szkolenia;
- d. noclegu uczestników szkolenia - w przypadku szkolenia trwającego co najmniej dwa dni;
- e. tłumaczenia, jeżeli osoba prowadząca szkolenie nie posługuje się językiem polskim, w tym tłumaczenia materiałów szkoleniowych;
- f. opracowania, druku lub powielenia i dystrybucji materiałów związanych z aktywizowaniem społeczności lokalnej.

LGD organizuje konkursy na pozyskanie dofinansowania z działania 1, natomiast sama może ubiegać się o środki na działania 2 i 3.

W ramach wyboru projektów składanych do LGD o dofinansowanie operacji z zakresu działania 1, LGD będzie stosować następującą procedurę wyboru projektów:

PROCEDURA WYBORU PROJEKTÓW:

Etap 1:

Beneficjent chcący uzyskać dofinansowanie na realizację operacji składa wniosek o dofinansowanie w LGD. Tam specjalista ds. funduszy unijnych rejestruje wniosek w dzienniku korespondencji z datą wpływu, nadając mu unikatowy numer, stosowany później na pozostałych etapach oceny. Po zamknięciu konkursu sporządzana jest lista wniosków, które płynęły do LGD. Na jej podstawie planuje się posiedzenia Rady, biorąc pod uwagę charakter konkursu i ilość złożonych wniosków. Przed posiedzeniem Rady wszystkie wnioski o dofinansowanie są kserowane i potwierdzane za zgodność z oryginałem i przekazywane na posiedzenie Rady. Wnioski są przechowywane w szafie pancерnej, do której dostęp ma jedynie Kierownik biura LGD. Osoby biorące udział w opisanych wcześniej czynnościach są zobowiązane do zachowania tajemnicy. W tym celu podpisuje odpowiednie oświadczenia.

Etap 2:

Wnioski o dofinansowanie trafiają następnie pod obrady Rady LGD. Organ ten w ciągu 30 dni licząc od dnia zakończenia konkursu, dokonuje oceny operacji pod kątem zgodności z LSR oraz pod kątem zgodności z lokalnymi kryteriami stosując procedurę opisaną w swoim regulaminie:

Głosowanie:

1. Głosowanie przez wypełnienie kart do oceny operacji następuje poprzez umieszczenie znaku „X” w polu przeznaczonego na to kwadratu i obejmuje:
 - a. głosowanie w sprawie zgodności operacji z LSR;
 - b. głosowanie w sprawie oceny operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez LGD.
2. W głosowaniu odbywającym się przez wypełnienie kart do oceny operacji Członkowie Rady oddają głos za pomocą kart oceny operacji, wydanych Członkom Rady przez komisję skrutacyjną. Każda strona karty oceny operacji musi być opieczętowana pieczęcią LGD i podpisana przez członków komisji skrutacyjnej.
3. Głos oddany przez Członka Rady w formie wypełnionej karty oceny operacji jest nieważny, jeżeli zachodzi co najmniej jedna z poniższych okoliczności:

- a. na karcie brakuje nazwiska i imienia lub podpisu Członka Rady;
 - b. na karcie brakuje informacji pozwalających zidentyfikować operację, której dotyczy ocena (numer wniosku, nazwy wnioskodawcy, nazwy projektu).
4. Karty muszą być wypełniane piórem, długopisem lub cienkopisem koloru niebieskiego.

Decyzja w sprawie zgodności operacji z LSR:

1. Oddanie głosu w sprawie oceny zgodności operacji z LSR polega na wypełnieniu tabeli zawartej na "Karcie oceny zgodności operacji z LSR" poprzez skreślenie jednej z opcji zaznaczonych gwiazdką w zawartym na karcie oceny operacji sformułowaniu: „Głosuję za uznaniem, że operacja jest* nie jest* zgodna z LSR”. Pozostawienie lub skreślenie obu opcji uważa się za głos nieważny.
2. W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełnienia karty oceny zgodności operacji z LSR komisja skrutacyjna wzywa Członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków. W trakcie wyjaśnień Członek Rady może na oddanej przez siebie karcie dokonać wpisów w kratkach lub pozycjach pustych oraz dokonać czytelnej korekty w pozycjach i kratkach wypełnionych podczas głosowania, stawiając przy tych poprawkach swój podpis.
3. Jeżeli po dokonaniu poprawek i uzupełnień karta nadal zawiera błędy w sposobie wypełniania, zostaje uznana za głos nieważny.
4. Wynik głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR jest pozytywny, jeśli bezwzględna większość głosów (50% +1) została oddana na opcję, że operacja jest zgodna z LSR.
5. Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady.
6. Wnioski niezgodne z LSR nie są dalej głosowane i podlegają odrzuceniu.

Decyzja w sprawie zgodności z lokalnymi kryteriami:

1. Oddanie głosu w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD polega na wypełnieniu tabeli zawartej na "Karcie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD", która jest odpowiednia do typu ocenianej operacji. Wszystkie rubryki zawarte w tabeli muszą być wypełnione, w przeciwnym razie głos uważa się za nieważny.
2. W trakcie zliczania głosów komisja skrutacyjna jest zobowiązana sprawdzić, czy łączna ocena punktowa operacji zawarta w pozycji „suma punktów” została obliczona poprawnie.
3. W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełnienia karty oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD komisja skrutacyjna wzywa Członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków. W trakcie wyjaśnień Członek Rady może na oddanej przez siebie karcie dokonać wpisów w pozycjach pustych oraz dokonać czytelnej korekty w pozycjach wypełnionych podczas głosowania, stawiając przy tych poprawkach swój podpis.
4. Jeżeli po dokonaniu poprawek i uzupełnień karta nadal zawiera błędy w sposobie wypełnienia, zostaje uznana za głos nieważny.
5. Wynik głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD oblicza się w taki sposób, że sumuje się oceny punktowe wyrażone na kartach stanowiących głosy oddane ważnie w pozycji „suma punktów” i dzieli przez liczbę ważnie oddanych głosów.

6. Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady.
7. Na podstawie wyników głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD sporządza się listę operacji wybranych do finansowania.

Wybranie operacji do dofinansowania:

1. W stosunku do każdej operacji będącej przedmiotem posiedzenia Rady podejmowana jest przez Radę decyzja w formie uchwały o wybraniu bądź niewybraniu operacji do finansowania, której treść musi uwzględniać:
 - a. wyniki głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR;
 - b. wyniki głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD i sporządzoną na tej podstawie listę rankingową wniosków;
 - c. dostępność środków LGD na poszczególne typy operacji.
2. Przewodniczący Rady odczytuje uchwały dotyczące poszczególnych projektów rozpatrywanych w trakcie posiedzenia, bez potrzeby ich przegłosowania.
3. Każda uchwała powinna zawierać:
 - a. informacje o wnioskodawcy operacji (imię i nazwisko lub nazwę, miejsce zamieszkania lub miejsce działalności, adres lub siedzibę, PESEL lub REGON, NIP);
 - b. tytuł operacji zgodny z tytułem podanym we wniosku;
 - c. numer konkursu i numer wniosku;
 - d. kwotę pomocy, o jaką ubiegał się wnioskodawca zgodną z kwotą podaną we wniosku;
 - e. informację o decyzji Rady w sprawie zgodności lub braku zgodności operacji z LSR;
 - f. informację o finansowaniu lub niefinansowaniu realizacji operacji,
 - g. numer konkursu.
4. Listę rankingową zawierającą uszeregowane w kolejności zdobytych punktów udostępnia się publicznie poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w Biurze oraz na stronie internetowej LGD.

Etap 3:

W terminie 14 dni LGD przekazuje właściwemu organowi Samorządu Województwa listy wybranych i odrzuconych operacji wraz z odpowiednimi uchwałami oraz informuje Beneficjentów o zgodności lub niezgodności projektu z LSR, wybraniu lub niewybraniu projektu oraz o uzyskanej sumie punktów.

Etap 4:

Samorząd Województwa rozpatruje wnioski w terminie 3 miesięcy od dnia przekazania ich przez LGD. Jeżeli wniosek o dofinansowanie zawiera braki Samorząd Województwa wzywa Beneficjenta do uzupełnienia go w ciągu 14 dni od doręczenia wezwania.

Etap 5:

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o dofinansowanie Samorząd Województwa wyznacza termin na podpisanie umowy o dofinansowanie, nie dłuższy niż 14 dni od doręczenia

wezwania. O zawartych umowach i przyznanych środkach Samorząd Województwa informuje LGD po zakończeniu każdego kwartału.

PROCEDURA WYŁĄCZENIA

1. Podczas głosowania nad wyborem projektu, w stosunku do którego zachodzą okoliczności budzące wątpliwości co do bezstronności Członka Rady, Członek Rady zobowiązany jest do wyłączenia się z głosowania. W tym celu przed głosowaniem nad wyborem projektu każdy z Członków Rady podpisuje deklarację bezstronności i poufności dotyczącą każdego projektu pod groźbą kary za fałszywe składanie oświadczeń.
2. Przed przystąpieniem do głosowania Przewodniczący Rady pyta wszystkich obecnych na zebraniu, czy ktokolwiek wie o okolicznościach mogących wywołać wątpliwości, co do bezstronności członków Rady biorących udział w głosowaniu.
3. Jeżeli zachodzą okoliczności budzące wątpliwości co do bezstronności Członka Rady, w szczególności występują okoliczności sprzeczne z deklaracją bezstronności i poufności jest on wyłączany z głosowania przez Przewodniczącego Rady, fakt ten odnotowuje się w protokole.
4. Jeżeli zachodzą okoliczności budzące wątpliwości co do bezstronności Przewodniczącego Rady, w szczególności występują okoliczności sprzeczne z deklaracją bezstronności i poufności jest on wyłączany z głosowania przez najstarszego Wiceprzewodniczącego Rady, fakt ten odnotowuje się w protokole. W przypadku nieobecności obydwu Wiceprzewodniczących posiedzenie Rady jest odwoływane.

KRYTERIA LOKALNE

Działanie: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej:

Lp.	Lokalne kryteria oceny operacji	Ilość punktów możliwych do przyznania
1	DOŚWIADCZENIE	0 - 10
	Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji podobnych operacji.	
2	WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA	0 - 10
	Powierzchnia gospodarstwa wnioskodawcy nie przekracza średniej powierzchni gospodarstwa w województwie.	
3	WIELKOŚĆ DOTACJI	
	Wnioskowana kwota dotacji wynosi: a) mniej niż 30 tys. zł; b) od 30 tys. zł do 50 tys. zł; c) powyżej 50 tys. zł.	
4	WPŁYW NA LOKALNĄ GOSPODARKE	
	Operacja przyczyni się do utworzenia: a) powyżej 3 miejsc pracy; b) od 1 do 3 miejsc pracy; c) 0 miejsc pracy.	
5	WYKORZYSTANIE LOKALNYCH ZASOBÓW	0 - 10
	Działalność, której dotyczy operacja wykorzystuje lokalne zasoby: historyczne, kulturowe lub przyrodnicze.	
6	KOMPLEMENTARNOŚĆ	0 - 10

	Operacja jest komplementarna do działań realizowanych na terenie LGD.	
7	SUMA PUNKTÓW (max 60)	

Działanie: Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw:

Działanie: Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw.		
Lp.	Lokalne kryteria oceny operacji	Ilość punktów możliwych do przyznania
1	DOŚWIADCZENIE	0 - 10
	Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji podobnych operacji.	
2	POTENCJAŁ	0 - 10
	W ostatnim roku wnioskodawca zatrudniał co najmniej 5 pracowników.	
3	WIELKOŚĆ DOTACJI	d) 10; e) 5; f) 1.
	Wnioskowana kwota dotacji wynosi: d) mniej niż 50 tys. zł; e) od 50 tys. zł do 50 tys. zł; f) powyżej 80 tys. zł.	
4	WPLYW NA LOKALNĄ GOSPODARKE	d) 10; e) 5; f) 0.
	Operacja przyczyni się do utworzenia: d) powyżej 3 miejsc pracy; e) od 1 do 3 miejsc pracy; f) 0 miejsc pracy.	
5	WYKORZYSTANIE LOKALNYCH ZASOBÓW	0 - 10
	Działalność, której dotyczy operacja wykorzystuje lokalne zasoby: historyczne, kulturowe lub przyrodnicze.	
6	KOMPLEMENTARNOŚĆ	0 - 10
	Operacja jest komplementarna do działań realizowanych na terenie LGD.	
7	SUMA PUNKTÓW (max 60)	

Działanie: "małe projekty":

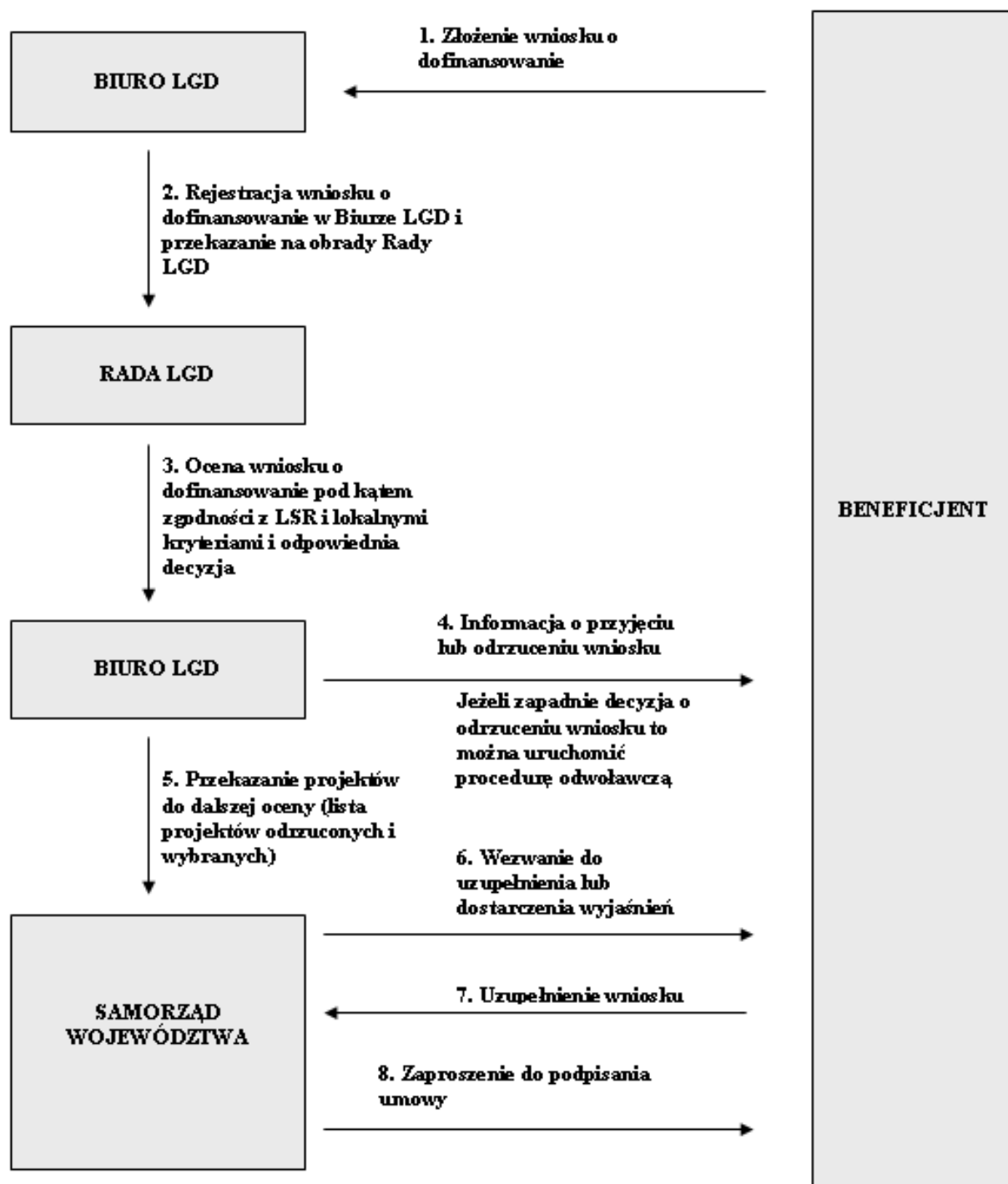
Lp.	Lokalne kryteria oceny operacji	Ilość punktów możliwych do przyznania
1	DOŚWIADCZENIE	0 - 10
	Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji podobnych operacji.	
2	WPLYW NA LOKALNĄ SPOŁECZNOŚĆ	0 - 10
	Operacja przyczyni się do pobudzania aktywności mieszkańców LGD i wzmocnienia ich więzi z miejscem zamieszkania.	
3	WIELKOŚĆ DOTACJI	
	Wnioskowana kwota dotacji wynosi: g) mniej niż 10 tys. zł;	

	h) od 10 tys. zł do 20 tys. zł; i) powyżej 20 tys. zł.	h) 5; i) 1.
4	KORZYŚCI Korzyści lub oddziaływanie operacji dotyczy: a) wszystkich gmin należących do LGD; b) od 2 do 5 miejscowości leżący na terenie LGD; c) 1 miejscowości.	g) 10; h) 5; i) 0.
5	WYKORZYSTANIE LOKALNYCH ZASOBÓW Działalność, której dotyczy operacja wykorzystuje lokalne zasoby: historyczne, kulturowe lub przyrodnicze.	0 - 10
6	KOMPLEMENTARNOŚĆ Operacja jest komplementarna do działań realizowanych na terenie LGD.	0 - 10
7	SUMA PUNKTÓW (max 60)	

Działanie: Odnowa wsi:

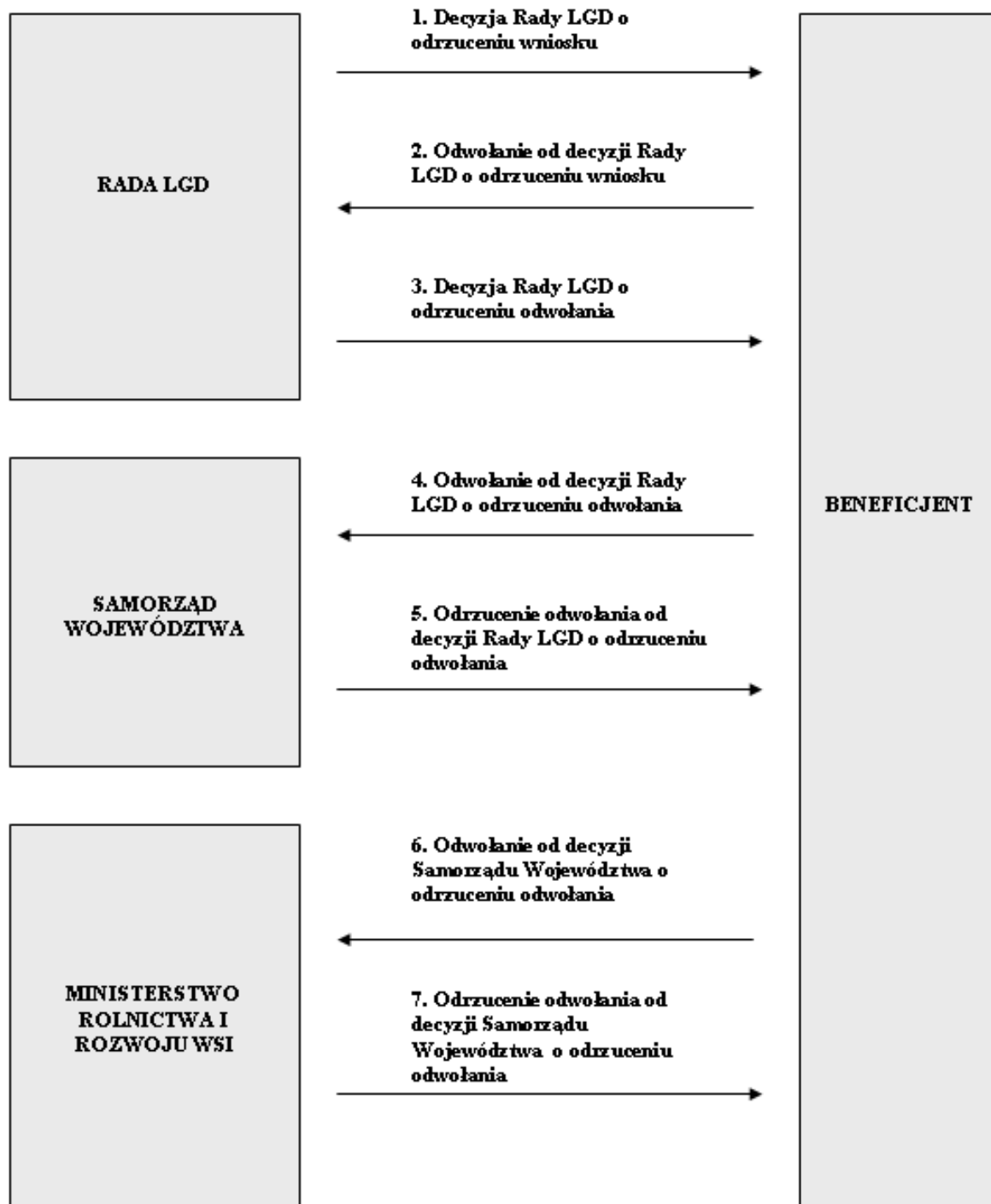
Lp.	Lokalne kryteria oceny operacji	Ilość punktów możliwych do przyznania
1	DOŚWIADCZENIE Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji podobnych operacji.	0 - 10
2	WŁYW NA LOKALNĄ SPOŁECZNOŚĆ Operacja przyczyni się do pobudzania aktywności mieszkańców LGD i wzmocnienia ich więzi z miejscem zamieszkania.	0 - 10
3	WIELKOŚĆ DOTACJI Wnioskowana kwota dotacji wynosi: a) mniej niż 50 tys. zł; b) od 50 tys. zł do 100 tys. zł; c) powyżej 100 tys. zł.	a) 10; b) 5; c) 1.
4	PARTNERSTWO Operacja będzie realizowana przez: a) więcej niż 3 podmioty; b) od 2 do 3 podmioty; c) 1 podmiot.	a) 10; b) 5; c) 0.
5	WYKORZYSTANIE LOKALNYCH ZASOBÓW Działalność, której dotyczy operacja wykorzystuje lokalne zasoby: historyczne, kulturowe lub przyrodnicze.	0 - 10
6	KOMPLEMENTARNOŚĆ Operacja jest komplementarna do działań realizowanych na terenie LGD.	0 - 10
7	SUMA PUNKTÓW (max 60)	

Schemat 1. Procedura składania wniosków o dofinansowanie

Źródło: opracowanie własne

Schemat 2. Procedura składania odwołań

Źródło: opracowanie własne

Odwolania:

W przypadku niewybrania wniosku o dofinansowanie do realizacji Rada LGD informuje pisemnie Beneficjenta o odrzuceniu wniosku zawierając w piśmie wszystkie elementy opisane wcześniej.

Etap 1:

Wnioskodawca może odwoływać się od decyzji o niewybraniu wniosku o dofinansowanie przez LGD do tego samego organu w ciągu 14 dni.

Etap 2:

Rada rozpatruje odwołanie w ciągu 14 dni od jego otrzymania i wysyła pisemną informację o uznaniu odwołania lub podtrzymaniu swojej poprzedniej decyzji.

Etap 3:

Beneficjent od drugiej negatywnej decyzji rady LGD może odwołać się do samorządu Województwa w terminie 14 dni od doręczenia drugiej decyzji Rady LGD.

10. Określenie budżetu LSR dla każdego roku realizacji LSR

Budżet LGD zakłada dofinansowanie dla trzech rodzajów działań: wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, wdrażanie projektów współpracy oraz funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacji. W ramach pierwszej grupy działań współfinansowane będą projekty związane z różnicowaniem w kierunku działalności nierolniczej, tworzeniem i rozwojem przedsiębiorstw, odnową i rozwojem wsi oraz „małe projekty”. Działania dotyczące współpracy LGD nie przewidują dodatkowego podziału na poddziałania. Z kolei trzeci rodzaj działań dzieli się na poddziałanie związane z funkcjonowaniem lokalnej grupy działania oraz nabywanie umiejętności i aktywizacji.

Budżet LGD uwzględnia ponadto (zgodnie z rozporządzeniami ministra rolnictwa i rozwoju wsi³):

- W ramach poddziałania „Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw” refundacji podlega nie więcej niż 50 % kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta, pomoc jest przyznawana i wypłacana do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu wynosi na jednego beneficjenta maksymalnie 300 tys. zł;
- W ramach poddziałania „Odnowa i rozwój wsi” refundacji podlegają koszty kwalifikowane poniesione przez beneficjenta, w wysokości nie przekraczającej 75% tych kosztów, z tym że dla jednej miejscowości – nie więcej niż 500 000 złotych w okresie realizacji programu;
- W ramach poddziałania „Małe projekty” Refundacji podlega nie więcej niż 70 % kosztów kwalifikowalnych małych projektów poniesionych przez beneficjenta. Pomoc na małe projekty przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 wynosi 100 tys. złotych na jednego beneficjenta, przy czym wysokość pomocy przyznanej na realizację jednego małego projektu nie może być wyższa niż 25 tys. złotych;
- W ramach poddziałania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” refundacji podlega nie więcej niż 50 % kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta; Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji programu wynosi maksymalnie 100 tysięcy złotych na jednego beneficjenta;

³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i Rozwój Wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 lipca 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 maja 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,

- W ramach projektów współpracy Pomoc przyznaje się i wypłaca się do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013, zwanego dalej dla jednej LGD stanowi iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, na obszarze objętym LSR, według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r., ustalonej na podstawie wynikowych informacji statystycznych ogłaszanych, udostępnianych lub rozpowszechnianych zgodnie z przepisami w sprawie trybu i form ogłaszania, udostępniania i rozpowszechniania wynikowych informacji statystycznych i kwoty 3 zł, przy czym na przygotowanie projektu współpracy pomoc nie może przekroczyć iloczynu liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na obszarze objętym LSR i kwoty 1 zł.
- Koszty kwalifikowane związane z funkcjonowaniem lokalnej grupy działania oraz nabywaniem umiejętności i aktywizacją nie mogą przekroczyć 15% całkowitego budżetu LGD (taką wartość założono do projektu); Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 dla jednej LGD stanowi iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, na obszarze objętym LSR, według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r., ustalonej na podstawie wynikowych informacji statystycznych ogłaszanych, udostępnianych lub rozpowszechnianych zgodnie z przepisami w sprawie trybu i form ogłaszania, udostępniania i rozpowszechniania wynikowych informacji statystycznych, i kwoty 29 zł;
- Liczbę mieszkańców LGD przyjęto według danych GUS na koniec grudnia 2006 roku (na koniec grudnia wynosiła ona **40 999** osób);
- Przy określeniu liczby planowanych do realizacji operacji założono, że średnia wartość dofinansowania w przypadku poddziałania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wyniesie około 20 000 złotych, w poddziałaniu „Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw” 40 000 złotych, „Odnowa i Rozwój Wsi” 300 000 złotych, „Małe Projekty” 25 000 złotych, Projekty współpracy 15 000 złotych.
- Przy działaniu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” podziału środków dokonano według następującego klucza: różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej 10%, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw 10%, odnowa wsi 45%, Małe projekty 35%.

Budżet LGD

Rok	Rodzaj kosztu	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					Projekty współpracy	Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja			Razem wszystkie poddziałania
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi,	Małe projekty	Razem (wdrażanie lokalnych strategii rozwoju)		Funkcjonowanie LGD	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem (funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja)	
2009	całkowite	80 000,00	80 000,00	400 000,00	143 000,00	703 000,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	887 853,00
	kwalikowalne	40 000,00	40 000,00	300 000,00	100 000,00	480 000,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	664 853,00
2010	całkowite	80 000,00	80 000,00	400 000,00	663 656,00	1 223 656,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	1 408 509,00
	kwalikowalne	40 000,00	40 000,00	300 000,00	464 559,00	844 559,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	1 029 412,00
2011	całkowite	160 000,00	160 000,00	400 000,00	286 000,00	1 006 000,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	1 190 853,00
	kwalikowalne	80 000,00	80 000,00	300 000,00	200 000,00	660 000,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	844 853,00
2012	całkowite	160 000,00	160 000,00	400 000,00	286 000,00	1 006 000,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	1 190 853,00
	kwalikowalne	80 000,00	80 000,00	300 000,00	200 000,00	660 000,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	844 853,00
2013	całkowite	160 000,00	160 000,00	400 000,00	428 600,00	1 148 600,00	30 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	1 348 453,00
	kwalikowalne	80 000,00	80 000,00	300 000,00	300 000,00	760 000,00	30 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	959 853,00
2014	całkowite	160 000,00	160 000,00	400 000,00	428 600,00	1 148 600,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	1 333 453,00
	kwalikowalne	80 000,00	80 000,00	300 000,00	300 000,00	760 000,00	15 000,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	944 853,00
2015	całkowite	151 178,00	151 178,00	453 530,00	143 000,00	898 886,00	17 997,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	1 086 736,00
	kwalikowalne	75 589,00	75 589,00	340 147,00	100 000,00	591 325,00	17 997,00	25 477,00	144 376,00	169 853,00	779 175,00
Razem koszty kwalifikowalne		475 589,00	475 589,00	2 140 147,00	1 664 559,00	4 755 884,00	122 997,00	178 339,00	1 010 632,00	1 188 971,00	6 067 852,00
Razem koszty całkowite		951 178,00	951 178,00	2 853 530,00	2 378 856,00	7 134 742,00	122 997,00	178 339,00	1 010 632,00	1 188 971,00	8 446 710,00

Ilość planowanych przedsięwzięć

Rok	Wyszczególnienie	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					Projekty współpracy	Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja			Razem wszystkie Poddziałania
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem (wdrażanie lokalnych strategii rozwoju)		Funkcjonowanie LGD	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem (funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja)	
2009	Liczba operacji	2	1	1	4	8	1	1	5	6	15
2010	Liczba operacji	2	1	1	18	22	1	1	5	6	29
2011	Liczba operacji	4	2	1	8	15	1	1	5	6	22
2012	Liczba operacji	4	2	1	8	15	1	1	5	6	22
2013	Liczba operacji	4	2	1	12	19	2	1	5	6	27
2014	Liczba operacji	4	2	1	12	19	1	1	5	6	26
2015	Liczba operacji	4	2	1	4	11	1	1	5	6	18

Harmonogram realizacji przedsięwzięć

[illegible]

11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

„Barcja - Obszar Aktywnych” to projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki z Działania 6.3. Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich.

Celem projektu jest osiągnięcie przez uczestników zdolności do korzystania z podejścia LEADER. Podejście to wspiera społeczności, które stawiają na współpracę trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego oraz na tworzenie sieci powiązań w celu wymiany doświadczeń, wzajemnej współpracy i realizacji wspólnych celów w dłuższym horyzoncie czasowym.

Projekt „Barcja - Obszar Aktywnych” skierowany jest do mieszkańców gmin wiejskich Kętrzyn i Barciany oraz gmin miejsko - wiejskich Korsze, Sępól i Reszel. Ma na celu określenie kierunków rozwoju obszarów gmin, celów strategicznych i sposobów ich osiągnięcia, a w efekcie końcowym stworzenie Lokalnej Strategii Rozwoju. Dokument powstanie przy wsparciu finansowym Europejskiego Funduszu Społecznego oraz merytorycznym konsultantów i animatorów. Przy opracowywaniu strategii nie można jednak zapomnieć o uspołecznieniu procesu jej budowy, bowiem nie można opracować dobrej strategii bez zaangażowania wszystkich podmiotów, które mają istotny wpływ na rozwój obszaru objętego planowaniem.

Włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw, jedną z których jest budowa LSR, jest kluczowym elementem, który wpływa na lepsze zdefiniowanie problemów obszaru i określenie sposobów ich rozwiązania. Spotkania i warsztaty z lokalną społecznością powinny mieć właśnie miejsce podczas opracowywania LSR, ponieważ to problemy i aspiracje lokalnej społeczności powinna rozwiązywać i realizować LSR.

Na każdym etapie tworzenia LSR przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego czynnie brali udział w opracowywaniu niniejszej strategii i mieli realny wpływ na identyfikowanie problemów i potrzeb obszaru LGD.

Podczas opracowywania LSR zostały wykorzystane elementy specyfiki planowania w programie Leader, takie jak:

1. podejście terytorialne, które rozpoczyna proces bazujący na specyficznych cechach obszaru;
2. podejście oddolne, które umożliwia liderom lokalnym aktywny udział w planowaniu i dzięki ich zaangażowaniu pozwala w nowy sposób spojrzeć na silne i słabe strony obszaru oraz pojawiające się okazy;
3. LGD zorganizowana jako partnerskie porozumienie - połączenie najważniejszych ludzi i instytucji mających wpływ na dany obszar;
4. innowacyjność realizowanych projektów i działań;
5. zintegrowany charakter działań, który łączy zasoby i kompetencje różnych partnerów;
6. lokalne finansowanie, które pozwala uniknąć bezduszości systemów finansowania wobec lokalnych inicjatyw;
7. tworzenie sieci współpracy między partnerstwami (LGD) w skali krajowej i międzynarodowej, które daje szansę na skonfrontowanie i „otwarcie” lokalnych problemów i pomysłów na świat zewnętrzny.

Podczas opracowywania niniejszej strategii zastosowano następujące formy działania, umożliwiające jak najliczniejszy udział mieszkańców w procesie tworzenia strategii:

- spotkania informacyjno – promocyjne;
- sondaż społeczny – ankiety;
- spotkania konsultacyjne;
- punkty informacyjno - konsultacyjne.

Spotkania informacyjno - promocyjne:

Celem spotkań informacyjno - promocyjnych było rozpowszechnienie informacji o LGD i podejściu Leader oraz rekrutacja osób wyrażających chęć zaangażowania w projekt i wspólnego kreowania wyglądu przyszłej strategii. Na spotkaniach przekazywano podstawowe informacje o możliwych do realizacji działaniach w ramach podejścia Leader, etapach tworzenia LSR i jej podstawowych założeniach itp. Mieszkańcy, którzy przybyli na spotkania mieli możliwość zadawania pytań w celu wyjaśnienia wszelkich wątpliwości.

Pierwsze spotkanie: Reszel w dniu 19.09.2008 r.

Drugie spotkanie: Kętrzyn w dniu 20.09.2008 r.

Trzecie spotkanie: Sępól w dniu 24.09.2008 r.

Czwarte spotkanie: Korsze w dniu 25.09.2008 r.

Piąte spotkanie: Barciany 26.09.2008 r.

Sondaż społeczny - ankiety

Ankiety są często stosowaną metodą na poziomie lokalnym, ponieważ pozwalają poznać rzeczywistą opinię mieszkańców na temat warunków życia i innych zjawisk, co jest trudne do uzyskania na przykład poprzez spotkania i warsztaty.

Formularz ankiety do niniejszej strategii został opracowany przez ekspertów zewnętrznych. Pytania w nim zawarte dotyczyły oceny sytuacji (odpowiedzi były pomocne przy opracowywaniu analizy SWOT) lub oczekiwań i zamierzeń mieszkańców tego terenu związanych z LGD i podejściem Leader (odpowiedzi stanowiły informacje, jakiego typu operacje ludność mieszkająca na terenie LGD chce realizować). Respondenci wyrażali swoje opinie dotyczące: problemów występujących na obszarze działania LGD, najistotniejszych walorów obszaru działania LGD, podawali również swoje pomysły na projekty, które mają być realizowane w ramach strategii oraz określali, jakie działania chcą realizować w ramach LSR. Dzięki formularzowi ankiety możliwe było dotarcie do radnych, sołtysów, dyrektorów szkół i jednostek organizacyjnych samorządów, lokalnych liderów i autorytetów, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców i w ten sposób poznanie ich zdania na temat kwestii związanymi z aktualnym stanem i przyszłością obszaru LGD.

Spotkanie konsultacyjne założeń LSR:

Spotkanie to służyło głównie wypracowaniu analizy SWOT, zdefiniowaniu celów strategii i określeniu projektów wspieranych w ramach strategii. Służyło również określeniu kierunków rozwoju LGD i wyznaczeniu misji strategii, którą osiągnie się poprzez realizację odpowiednich celów ogólnych i szczegółowych oraz konkretnych operacji.

O odbyło się jedno takie spotkanie w Kętrzynie w dniu 22.10.2008 r.

Spotkanie konsultacyjne roboczej wersji LSR:

Celem tego spotkania było m.in. przedstawienie budżetu z podziałem na działania, ostatecznych wersji SWOT, celów, działań i operacji, procedury wyboru projektów. Spotkanie to służyło także zatwierdzeniu szczegółowych rozwiązań zawartych w strategii i określeniu jej ostatecznego kształtu.

Odbyło się jedno takie spotkanie w Kętrzynie w dniu 26.11.2008 r.

Strona internetowa

Przez cały okres realizowania projektu funkcjonowała strona internetowa, gdzie zamieszczane były wszystkie dokumenty powstające podczas prac nad strategią. Uruchomiona została skrzynka e-mailowa, na którą można było przysyłać wszelkie uwagi. Zamieszczano tam również podstawowe informacje o podejściu Leader i założeniach projektu oraz inne komunikaty organizacyjne i teleadresowe.

Punkt informacyjno - konsultacyjny: Biuro projektu oraz Koordynator gminny

Ta forma konsultacji społecznych polegała na funkcjonowaniu Biura projektu, gdzie wszyscy zainteresowani mogli uzyskać informacje na temat podejścia Leader, założeń LGD oraz innych. Ponadto funkcjonował Koordynator gminny, u którego każdy mieszkaniec mógł otrzymać interesujące go informacje, materiały, zgłosić wniosek, pomysł lub zadać pytanie.

Uchwalenie LSR

W dniu 15 grudnia 2008r nastąpiło uchwalenie Lokalnej Strategii Rozwoju przez Lokalną Grupę Działania, Które nastąpiło jednogłośnie.

Listy obecności na wymienionych powyżej spotkaniach stanowią załącznik do LSR.

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Potrzeba aktualizacji

Czynnikiem decydującym o potrzebie aktualizacji strategii będzie przeformułowanie celów ogólnych, wynikających ze zmian sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze LGD oraz uwarunkowań zewnętrznych jego rozwoju. Potrzeba stworzenia spójnego systemu aktualizacji strategii rozwoju ma służyć przede wszystkim zapewnieniu efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych. Dzięki dostosowywaniu zakładanych w niej pierwotnie celów, priorytetów i działań do nowych warunków, jak i analizowania postępów w realizacji dotychczasowych założeń, możliwa jest szczegółowa ocena prawidłowości i efektywności wdrażanych zadań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany zachodzące w sferze gospodarczej i społecznej.

Przystąpienie do aktualizacji strategii można będzie wyjaśnić następującymi przesłankami:

- Strategia będzie, w większym niż dotychczas stopniu, programem działania, stanowiącym podstawę do efektywnego zarządzania obszarem.
- Strategia ma pełnić funkcję informacyjną i promocyjną – powinna informować potencjalnych inwestorów o kierunkach rozwoju obszaru, ukazywać walory środowiska przyrodniczego, gospodarczego i kulturalnego LGD.
- Niektóre zapisane w Strategii programy operacyjne mogą stracić swoją aktualność, inne wymagają nowej redakcji; celem merytorycznym prac nie jest zbudowanie odmiennej do dotychczasowej Strategii, lecz na jej bazie dokonanie aktualizacji.
- Strategia powinna mieć charakter społeczny, partnerski – kluczem do powodzenia jej realizacji jest szeroko rozumiany udział opinii społecznej mieszkańców.

Ze Strategii, w większym stopniu, powinna wynikać hierarchia celów, które LGD chce zrealizować w długofalowym okresie.

Zasady aktualizacji strategii

Aktualizacji dotyczyć będą przede wszystkim cele sformułowane w strategii zarówno ogólne, jak i szczegółowe(w oparciu o raport ewaluacyjny). Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem określającym cele i zamierzenia na wiele lat (2007-2013). Z tego też względu proces zaktualizowania założeń strategicznych stawia przed zespołem zadanie kompleksowego prześledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych oraz uwzględnienia ich w przesuwającym się horyzoncie czasowym zgodnie z kolejnymi latami programowania.

Ze względu na dużą zmienność i trudną przewidywalność trendów gospodarczych strategia, jako najważniejszy dokument rozwoju, powinna być niezwykle elastyczna i otwarta na korekty. Tylko odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się szanse i zagrożenia zapewni jednostce silną pozycję i stanowić będzie o jej atrakcyjności na szczeblu ponadlokalnym.

Organizacja procesu aktualizacji

W organizację procesu aktualizacji czynnie zaangażowane będą wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację LSR. **Podstawą do podjęcia decyzji o aktualizowaniu strategii będzie raport z ewaluacji, z którego wynikać będzie konieczność przeformułowania celów ogólnych strategii.** Dla przeprowadzenia kompleksowego i szczegółowego procesu aktualizacji wymagane będzie powołanie przez Prezesa Zarządu Lokalnej Grupy Działania zespołu zadaniowego ds. aktualizacji strategii, na który składać się będą wydelegowani pracownicy LGD oraz eksperci zewnętrzni. Zespół pełnić będzie następujące funkcje koncepcyjną, monitoringowo - wnioskodawczą, wewnętrznej dystrybucji informacji, promocyjną, kooperacyjną, prewencyjną, doradczą.

Koordynatorem prac zespołu będzie pracownik stowarzyszenia, któremu instytucjonalnie powierzono kompetencje w zakresie aktualizowania strategii. Prezes Zarządu Lokalnej Grupy Działania, powołując zespół ds. aktualizacji strategii rozwoju, ustala tryb działania i regulamin jego pracy. Członkowie w trakcie prac nad nowelizacją strategii powinni posiłkować się m.in. sprawozdaniami z realizacji celów i priorytetów strategii (raportem ewaluacyjnym), które zostały opracowane i zaprezentowane w okresie poprzedzającym aktualizację. Wypracowana wersja projektu aktualizacji musi zostać poddana wszechstronnym konsultacjom przeprowadzonym przy udziale lokalnej społeczności. Mieszkańcy obszaru będą mogli kontaktować się z pracownikami bezpośrednio w biurze LGD lub poprzez stronę internetową, na której będą mogli składać swoje wnioski i uwagi celem późniejszej aktualizacji strategii. Wszelkie czynności związane z „public relations” należą do zespołu ds. aktualizacji strategii rozwoju, którego członkowie powinni być odpowiedzialni za:

- przygotowanie krótkich publikacji prasowych na temat prac nad aktualizacją strategii,
- przygotowanie treści folderu promocyjnego (i innych publikacji o podobnym charakterze – ulotek, broszur, reklam, informatorów) dotyczącego aktualizacji strategii rozwoju,
- projektowanie i wykonywanie czynności związanych z promocją strategii realizowanych „przy okazji” innych działań promocyjnych prowadzonych przez LGD,
- nagłośnienie procedur wdrożeniowych w każdy dostępny członkom zespołu sposób (we własnym środowisku zawodowym, politycznym, społecznym itp.).

Wypracowana aktualizacja strategii, poddana konsultacjom społecznym, uwzględniająca wniesione poprawki i pozytywnie zaopiniowana na wszystkich Komisjach Rady, powinna być skierowana na posiedzenie sesji zarządu LGD celem uchwalenia. Wykonanie podjętej uchwały należy do Prezesa Zarządu.

Wdrażanie lokalnej strategii rozwoju

Za wdrażanie lokalnej strategii rozwoju odpowiedzialna jest Lokalna Grupa Działania. Z jednej strony proces wdrażania strategii realizowany będzie poprzez nabór wniosków o przyznanie pomocy, ich ocenę pod kątem zgodności ze strategią oraz wybór operacji do finansowania zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru. Po drugie zgodnie z podejściem Leader wdrażanie LSR będzie się odbywać z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i wszystkich mieszkańców LGD. LSR jest dokumentem strategicznym, który jest ważny nie tylko dla osób tworzących Lokalną Grupę Działania, czy innych osób i organizacji zaangażowanych w jej

wdrażanie, ale także, a może przede wszystkim, jest on niezwykle istotny dla mieszkańców obszaru objętego Strategią. Proces realizacji LSR będzie więc szeroko propagowany wśród społeczności lokalnej, co zapewni nie tylko pełną informację o podejmowanych działaniach, ale także pozwoli na uzyskanie akceptacji oraz społecznej partycypacji w procesie wdrażania Strategii. Działania LGD w zakresie promocji i informacji będą miały na celu przybliżanie mieszkańcom zadań realizowanych w ramach Strategii, wskazując jednocześnie jasno na ich efekty społeczne, przestrzenne, ekologiczne i gospodarcze. Funkcjonowaniu LGD służyć będzie zasada pełnej jawności działania, w szczególności przejawiająca się prowadzeniem intensywnych działań informacyjno - promocyjnych, które zapewnią szerokie upowszechnianie informacji na temat LGD i realizowanych przez nich przedsięwzięć w zakresie poszczególnych celów. Upowszechnianie informacji o działaniach LGD i promowanie jej dorobku powinno zachęcić szerokie kręgi mieszkańców obszaru do zainteresowania podejściem Leader i w konsekwencji do bezpośredniego kontaktu z biurem LGD.

Opis działań informacyjno – promocyjnych

Działania informacyjne i promocyjne skierowane będą głównie do dwóch grup docelowych: mieszkańców obszaru i osób przebywających na jego terenie, którzy informowani będą o podejmowanych zadaniach oraz o finansowaniu projektu z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz do potencjalnych turystów i inwestorów którzy zachęceni będą w ten sposób do przyjazdu na teren LGD. Również ci odbiorcy informowani będą o realizacji strategii przy wsparciu funduszy UE w ramach PROW. W ramach wdrażania LSR podejmowane będą następujące działania informacyjno-promocyjne:

- **specjalnie w tym celu założoną stronę internetową poświęconą prezentowaniu informacji o działaniach organizowanych przez LGD i przez nią koordynowanych,**
- **specjalny dodatek do gazety lokalnej skierowany do mieszkańców, wydawany przez LGD cyklicznie,**
- **folder wydany w ramach projektu, który dotrze do szerokiego grona odbiorców zarówno w całym województwie, jak i na terenie całego kraju,**
- **plakaty i ogłoszenia, przede wszystkim w urzędach gmin, w świetlicach wiejskich, szkołach, sklepach oraz innych miejscach użyteczności publicznej,**
- **organizowanie, w razie potrzeby, zebrań i spotkań dla mieszkańców celem wyjaśnienia i prezentacji projektu i prowadzonych działań,**
- **strony internetowe poszczególnych gmin i organizacji zaangażowanych w realizację LSR.**

Dodatkowo wszystkie materiały związane z projektem będą odpowiednio oznakowane w taki sposób, by zapewnić informację o finansowaniu projektu ze środków Unii Europejskiej. Odpowiedzialność za działania informacyjno – promocyjne spoczywać będzie na LGD „Barcja”.

13. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej

Zasady monitoringu LSR

Niezwykle ważnym składnikiem systemu ewaluacji strategii będzie sprawny system monitoringu. Dzięki niemu przeprowadzana będzie bieżąca kontrola i ocena, która dostarcza niezbędnych informacji o aktualnej sytuacji i stopniu realizacji strategii. Monitoring jest to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych na temat wdrażania strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Służy dostarczaniu informacji, na podstawie których zarządzający mogą systematycznie dowiadywać się o występowaniu problemów i rozbieżności w realizacji planów i osiąganiu celów. Dla monitorowania stopnia realizacji strategii ważne jest, aby stworzyć system wskaźników, który pozwoli na zmierzenie zakresu realizacji strategicznych celów LGD. System monitorowania i kontroli realizacji poszczególnych zadań będzie obejmować analizę postępów w realizacji celów, kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań oraz ilości wydatkowanych środków finansowych. Dzięki monitorowaniu przebiegu realizowanych zadań można w razie powstałych uchybień na bieżąco interweniować i wprowadzać zmiany.

Monitoring dostarcza danych i informacji do dokonywania ewaluacji, czyli analizy, syntezy, generalizacji oraz wnioskowania na temat programu lub samej organizacji czy instytucji. Wyniki monitoringu będą więc podstawą do opracowania raportu ewaluacyjnego. Za proces monitorowania strategii odpowiada Prezes Zarządu LGD, który powoła do jego realizacji roboczy zespół. Zespół ten będzie sprawdzał efekty i rezultaty realizacji zadań planowania strategicznego czy są one zgodne z dokumentem, po czym wyda pisemną opinię. Głównymi obszarami monitorowania strategii będą cele ogólne i szczegółowe.

Najważniejszym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji oraz takich wskaźników, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań. Monitoring będzie skutecznym narzędziem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami:

- **zasada aktualności** – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii;
- **zasada koncentracji na punktach strategicznych** – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyleń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;
- **zasada realizmu** – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; gmina wdrażając strategię powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- **zasada wiarygodności** – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- **zasada obiektywności** – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;

- **zasada elastyczności** – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.
- **zasada koordynacji informacji** – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;

Zgodnie z wydanym przez Komisję Europejską „Podręcznikiem zarządzania cyklem projektu”, system monitorowania strategii zawierać będzie następujące elementy:

- **Przegląd procedur wdrażania.** Służy on przede wszystkim ясному ustaleniu, „co jest robione przez kogo”, dzięki dokonaniu takiego przeglądu uzyskuje się wyjaśnienie dotyczące roli, funkcji i odpowiedzialności poszczególnych wykonawców. W przypadku lokalnych grup działania należy zarekomendować dokonywanie corocznego przeglądu procedur wewnętrznych wdrażania poszczególnych działań LSR.
- **Przegląd wskaźników.** Podstawą monitorowania strategii będzie analiza wskaźnikowa przyjętych kierunków działania we wszystkich celach szczegółowych wymienionych w strategii. Ustalanie wskaźników powinno odbywać się na etapie planowania projektów i przedsięwzięć (zgodnie z przyjętymi wyżej założeniami np. w postaci planowania „matrycy logicznej projektu”). Na etapie planowania wskaźniki opisują cele projektu w obiektywnie mierzalnych kategoriach i służą do sprawdzania wykonalności (realności) tych celów. Na etapie realizacji, wskaźniki służą do weryfikacji rzeczywistych rezultatów. Warto podkreślić, że ustalając wskaźniki zadbać należy o możliwość obiektywnego ich sprawdzenia (mierzalności, „weryfikowalności”).
- **Analiza celów projektu** - podstawą monitorowania jest poprawne i przejrzyste planowanie. Wykorzysta się to podejście oparte o tzw. matrycę logiczną, która w należyty sposób porządkuje myślenie o związkach pomiędzy zakładanymi celami oraz działaniami i oczekiwanymi rezultatami wyrażonymi w formie mierzalnych wskaźników. W zaproponowanym układzie planowania opartym o cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia i operacje oraz odpowiednie wskaźniki możliwe jest pełne zastosowanie matrycy logicznej projektu. Podejście takie znacznie ułatwi monitorowanie.

Monitorowane będą przede wszystkim cele ogólne i szczegółowe strategii. Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń potrzebne będą konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Wskaźnik jest definiowany jako miernik wyznaczonego celu, zmobilizowanych zasobów, osiągniętego efektu, miernik jakości lub zmienna kontekstowa. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także ważne znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian czy świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji. Należy jednak pamiętać, że muszą być one interpretowane łącznie. Pojedynczy wskaźnik czy liczba może dawać mylne, zbyt optymistyczne lub zbyt pesymistyczne wrażenie o stopniu zaawansowania wdrażania

strategii. Analiza wartości poszczególnych wskaźników pozwala ocenić, na ile podejmowane działania zgodne są z zakładanymi celami.

Ważnym narzędziem służącym do oceny efektów realizacji strategii będzie również porównanie osiąganych wyników z innymi obszarami. Porównanie efektów odzwierciedlanych w różnego rodzaju wskaźnikach może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność.

Wszystkie wskaźniki monitoringowe stosowane przy kontroli realizacji strategii będą co roku zestawiane w formie sprawozdania monitoringowego, sporządzanego przez osobę odpowiedzialną ds. monitoringu bezpośrednio podlegającą Prezesowi Zarządu LGD. Niniejsze sprawozdanie ułatwi w dalszej kolejności przygotowanie raportu ewaluacyjnego, którego zadaniem jest ocena postępów w realizacji strategii i podjęcie ewentualnej decyzji o aktualizacji strategii.

Proces przygotowanie sprawozdania z monitoringu

Wyniki monitoringu przedstawiane będą na koniec każdego roku. Za proces monitorowania strategii odpowiada Prezes Zarządu LGD, który w biurze LGD powołał stanowisko odpowiedzialne za monitoring. Osoba ta przygotowuje corocznie sprawozdanie z monitoringu, wykorzystując do tego analizy dokumentów projektów, formularz z listą wskaźników oraz przeprowadzając wywiady. W procesie zbierania danych niezbędnych do przeprowadzania raportu oddelegowany zostanie dodatkowy pracownik LGD, który wyniki analizy dostarczy osobie odpowiedzialnej za monitoring strategii i rozwoju obszaru LGD. Gotowe sprawozdanie z monitoringu zostanie przedłożone dla Prezesa LGD celem jego zatwierdzenia bądź skierowania do dalszych niezbędnych poprawek. Zatwierdzone sprawozdanie Zarząd przedłoży Radzie LGD. Ponadto o planowanym złożeniu informacji poinformowani będą mieszkańcy obszaru LGD za pośrednictwem wywieszanych w ogólnodostępnych miejscach (tablice informacyjne) oraz zamieszczanych na stronie internetowej LGD zawiadomień o sesji, mającej w programie tę informację.

W dalszej kolejności Prezes LGD w oparciu o sprawozdanie z monitoringu przygotowuje raport ewaluacyjny, który może być podstawą do aktualizacji założeń strategii uwzględniając jej nowe potrzeby.

Przykładowe wskaźniki, które mogą być zastosowane w procesie monitoringu realizacji strategii (lista otwarta). Zastosowano podział na wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania.

Wskaźniki produktu odnoszą się do przedsięwzięć i operacji. Mierzone są w jednostkach rzeczowych lub monetarnych (np. długość zbudowanych szlaków turystycznych, liczba przedsiębiorstw którym udzielono finansowego wsparcia, itd.).

Wskaźniki rezultatu również odnoszą się do przedsięwzięć i operacji. Dostarczają informacji na temat zmian m.in. w zachowaniu, potencjale lub działalności beneficjentów. Mogą być to wskaźniki rzeczowe (liczba osób przeszkolonych, liczba uczestników imprez kulturalnych, itd.) lub finansowe (np. spadek kosztów).

Wskaźniki oddziaływania odnoszą się do celów ogólnych.

1. Cel ogólny - Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD

Wskaźniki oddziaływania:

- Obszar LGD jako ważne w regionie miejsce rekreacji i wypoczynku,
- wzrost dochodów mieszkańców LGD z tytułu prowadzenia działalności turystycznej,

Wskaźniki produktów i rezultatów:

- Długość zmodernizowanych/wybudowanych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, wodnych itp.)
- Liczba osób korzystających w ciągu roku ze nowowytbudowanych/zmodernizowanych szlaków (pieszych, rowerowych, edukacyjnych, wodnych itp.)
- Łączna liczba beneficjentów,
- Łączna wartość inwestycji,
- Ilość nowowytbudowanych obiektów turystycznych,
- Ilość nowych obiektów hotelowych o średnim i wyższym standardzie,
- Liczba nowych miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych, hotelach i pensjonatach,
- Liczba utworzonych gospodarstw agroturystycznych,
- Liczba nabytego wyposażenia,
- Liczba utworzonych nowych miejsc pracy w obszarze turystyki,
- Liczba odnowionych i wyremontowanych obiektów dziedzictwa kulturowego,
- Liczba podjętych inicjatyw produkcji energii odnawialnej,
- Liczba wspieranych projektów turystyki,
- Liczba dni szkoleń i spotkań,
- Liczba wspieranych mikroprzedsiębiorstw,
- Liczba zorganizowanych szkoleń,
- Liczba uczestników szkoleń, którzy zakończyli szkolenie z wynikiem pozytywnym,
- Udostępnione punkty informacyjne,
- Liczba wspieranych wydarzeń kulturalnych związanych z dziedzictwem obszaru,
- Liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach, imprezach lokalnych,
- Liczba wypromowanych produktów lokalnych.
- Liczba zorganizowanych imprez turystycznych,

2. Cel ogólny- Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców

Wskaźniki oddziaływania:

- Obszar LGD jako istotne miejsce na mapie regionu w zakresie kultywowania lokalnych tradycji oraz rekreacji

Wskaźniki produktów i rezultatów:

- Liczba wybudowanych obiektów kulturalnych i rekreacyjno-sportowych,
- Całkowita wartość inwestycji,

- Liczba beneficjentów,
- Liczba wyremontowanych/wybudowanych obiektów infrastruktury publicznej,
- Liczba miejscowości, gdzie została rewitalizowana przestrzeń publiczna,
- Liczba zakupionego wyposażenia do nowowybudowanych/zmodernizowanych obiektów kultury, rekreacji i sportu
- Ilość w m² powierzchni nowowybudowanych/zmodernizowanych obiektów kultury, rekreacji i sportu,
- Ilość mieszkańców obszaru korzystających w ciągu roku z nowowybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych,
- Wartość zakupów inwestycyjnych w PLN poprawiających komfort i jakość życia mieszkańców,
- Ilość mieszkańców obszaru korzystających w ciągu roku z obiektów kultury, rekreacji i sportu,
- Ilość projektów umożliwiających osobom z rodzin o niskich dochodach podejmowanie nauki na różnych stopniach i formach edukacji;
- Liczba imprez sportowych dofinansowanych w ramach funkcjonowania LGD
- Liczba dni szkoleń i spotkań,
- Liczba zorganizowanych szkoleń,
- Liczba uczestników szkoleń, którzy zakończyli szkolenie z wynikiem pozytywnym,
- Liczba imprez o charakterze ponadlokalnym,
- Liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych obszaru,
- Liczba wyjazdów zagranicznych promujących obszar LGD.
- Liczba spotkań z przedstawicielami innych obszarów,

3. Cel ogólny- Poprawa poziomu zamożności mieszkańców

Wskaźniki oddziaływania:

- Zmniejszenie poziomu bezrobocia,
- Wzrost dochodów mieszkańców obszaru oraz dochodów gmin wchodzących w skład LGD z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej

Wskaźniki produktów i rezultatów:

- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy,
- Liczba nowych podmiotów gospodarczych,
- Całkowita wartość inwestycji,
- Liczba beneficjentów,
- Ilość projektów promujących alternatywne źródła energii,
- Ilość gospodarstw domowych wytwarzających energię ciepłą na biomasie,
- Ilość gospodarstw domowych wykorzystujących alternatywne źródła energii dla wytwarzania ciepła,
- Wzrost liczby gospodarstw rolników prowadzących działalność nierolniczą,
- Liczba dni szkoleń i spotkań,
- Liczba zorganizowanych szkoleń,
- Liczba uczestników szkoleń, którzy zakończyli szkolenie z wynikiem pozytywnym.

Ewaluacja LSR i LGD

Ewaluacja wiąże się z analizą informacji pochodzących z monitoringu i innych źródeł, mając na celu określenie i wytłumaczenie efektów interwencji. Ewaluatorzy wykorzystują dane pochodzące z systemu monitorowania, uwzględniając wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania. Ewaluacja ma na celu określenie, w sposób tak systematyczny i obiektywny jak to tylko możliwe, trafności, skuteczności i efektów danej działalności w stosunku do jej celów. Ewaluacja określana jest jako ocena sukcesu projektu. W jej ramach dokonuje się oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności i oddziaływania projektu w stosunku do założeń.

Jako, że nie ma jednej ogólnie przyjętej definicji ewaluacji, która cieszyłaby się powszechną aprobatą, w niniejszym dokumencie ograniczono się do podania najważniejszych cech, które powinny charakteryzować ewaluację:

- ewaluacja powinna być systematyczna – wymaga dokładnego zaplanowania i spójnego wykorzystywania wybranych technik;
- ewaluacja powinna być analityczna – powinna opierać się na uznawanych technikach badawczych;
- ewaluacja powinna być skoncentrowana na problemach – ewaluacja powinna odnosić się do istotnych problemów dotyczących programu, mianowicie jego trafności, efektywności i skuteczności;
- ewaluacja powinna być przydatna dla użytkowników – oznacza to po prostu, że ewaluacja powinna być zaprojektowana i wdrażana w taki sposób, który zapewni dostarczenie użytecznych informacji dla osób podejmujących decyzje, w zależności od okoliczności politycznych, ograniczeń projektu oraz dostępnych zasobów.
- ewaluacja powinna być rzetelna – ustalenia ewaluacji powinny być podobne w przypadku przeprowadzania jej przez różnych ewaluatorów mających dostęp do tych samych danych i wykorzystujących te same metody analizy danych;

Ewaluacja jest pojęciem bardzo szerokim i w sposób ogólny można przeprowadzić ewaluację prawie wszystkiego. W praktyce jednak możemy stwierdzić, że termin ten stosowany jest zwłaszcza w odniesieniu do działań sektora publicznego na jednym lub kilku z następujących poziomów:

- **projekt** – pojedyncze, niepodzielne działanie, mające określony harmonogram i określoną alokację budżetową.
- **program** – zestaw uporządkowanych, ale często zróżnicowanych przedsięwzięć (program może obejmować kilka różnych operacji lub procesów) zorientowanych na osiągnięcie szczegółowych celów. Przedsięwzięcia również mają zazwyczaj określony harmonogram i budżet.
- **polityka** – zestaw działań, które mogą być różnego rodzaju i skierowane do różnych bezpośrednich beneficjentów, ale które zorientowane są na osiągnięcie wspólnych celów ogólnych. W przeciwieństwie do projektów i programów, polityki zazwyczaj nie są ograniczone określonym harmonogramem ani budżetem.

W przypadku Lokalnej Strategii Rozwoju ewaluacja koncentrować się będzie na stopniu realizacji celów i przedsięwzięć, czyli na pierwszych dwóch poziomach przedstawionych powyżej.

Istotne kwestie ewaluacyjne:

- **Trafność** - ocenia związek pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi, które mają zostać rozwiązane dzięki interwencji.
- **Skuteczność** - porównuje efekty realizacji z wcześniejszymi planami, tzn. porównuje faktyczne produkty, rezultaty i oddziaływanie z przewidywanymi.
- **Efektywność** - wskazuje na stosunek pomiędzy produktami, rezultatami i oddziaływaniem a wkładem (zwłaszcza zasobami finansowymi), który został użyty, by je osiągnąć.
- **Użyteczność** - sprawdza, czy osiągnięte dzięki interwencji oddziaływanie odpowiada potrzebom społecznym i problemom społeczno-gospodarczym, które mają zostać rozwiązane (z pominięciem wszelkich odniesień do ustalonych celów interwencji).
- **Trwałość** - ocenia szanse trwania efektów realizacji programu w średnim i długim okresie po zaprzestaniu finansowania.

Można wyróżnić 5 głównych funkcji ewaluacji:

1. Poprawa wdrażania i kontrola jakości obejmuje:
 - poprawienie istniejącej struktury, procedur i procesu zarządzania interwencją publiczną
 - minimalizowanie negatywnych efektów ubocznych zarządzania opartego na wynikach;
 - podnoszenie efektywności dostarczania działań poprzez weryfikowanie, na ile interwencja realizuje zakładane cele, jaka jest jakość produktów.
2. Poprawianie planowania oznacza:
 - zagwarantowanie racjonalnego uzasadnienia dla danej interwencji po przez zweryfikowanie jego spójności zewnętrznej, przystawalności celów do potrzeb i problemów;
 - zapewnienie wydajnej, racjonalnej i skutecznej alokacji zasobów poprzez zweryfikowanie logiki interwencji, racjonalności wyznaczonych celów, spójności zewnętrznej planowanej strategii.
3. Wzmocnienie odpowiedzialności to:
 - informowanie szerszej opinii publicznej o skuteczności działań publicznych -na ile cele zostały osiągnięte, czy pojawiły się dodatkowe efekty;
 - informowanie szerszej opinii publicznej o wydajności podjętych działań – jak efektywnie użyto przypisanych zasobów publicznych.
4. Wzmacnianie partnerstwa i poczucia współwłasności obejmuje:
 - wzmacnianie powiązań, relacji, współpracy, interakcji między uczestnikami danej inicjatywy;
 - aktywizowanie interesariuszy – włączanie ich w działania interwencji, dyskusję nad jej oceną i kierunkami rozwoju;
 - uprawnianie interesariuszy – włączanie we współdecydowanie tych grup, które były marginalizowane.
5. Wspieranie procesów uczenia się oznacza:

- wyjaśnianie czynników i procesów warunkujących działania, ich sukces lub porażkę (w tym także czynników ubocznych);
- weryfikowanie teorii leżących u podstaw danych polityk, programów, projektów;
- wyciąganie wniosków dla innych programów i projektów, promowanie dobrych wzorców;
- budowanie zdolności ewaluacyjnych.

Metody dokonywania ewaluacji działalności LGD oraz realizacji LSR będą uregulowane dokumentem uchwalonym przez Radę LGD. Posiadanie takiej uchwały będzie gwarancją i świadectwem, że Lokalna Grupa Działania rzeczywiście stosuje deklarowane w LSR zasady ewaluacji. Przyznając środki finansowe z funduszy strukturalnych dla danego kraju Komisja Europejska wymaga przeprowadzenia oceny skuteczności i efektywności wykorzystywania przyznanej pomocy. Zgodnie z art. 40-43 Rozporządzenia Rady Unii Europejskiej (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych, w celu oceny skuteczności i efektywności wykorzystywania przyznanej pomocy, przeprowadza się 3 rodzaje ewaluacji:

- Ewaluację *ex-ante*,
- Ewaluację *mid-term* (ewaluacja częściowa jest przeprowadzana w trakcie wdrażania strategii),
- Ewaluację *ex-post* (jest przeprowadzana albo w momencie zakończenia albo po zakończeniu pomocy).

Ocena *ex ante* dotyczy operacji, które są dopiero w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Formy tej oceny będą różnorakie. Będzie ona np. polegać na obowiązku sporządzenia analizy w stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia, obejmującej opis spodziewanych efektów tego przedsięwzięcia oraz jego ocenę pod kątem wpływu na osiąganie celów zakładanych w LSR. Analiza taka będzie wymagany elementem dokumentacji danego przedsięwzięcia rozpatrywanej przez organ podejmujący decyzję o jego realizacji (elementy te zawierać będzie biznes plan do każdego planowanego przedsięwzięcia).

Z kolei ewaluacja częściowa (*mid-term*) będzie w bardzo dużym stopniu opierała się na informacjach dostarczonych przez system monitorujący. Ewaluacja częściowa będzie miała raczej charakter kształtujący i będzie dotyczyła przede stopnia realizacji strategii w oparciu o wskaźniki rezultatów i produktów, bez uwzględnienia wskaźników oddziaływania.

Ewaluacja *ex-post* z natury będzie raczej podsumowująca i motywem jej przeprowadzenia będzie często zamiar przeanalizowania oddziaływania strategii. Jednak z uwagi na fakt, że często informacje niezbędne do oceny rzeczywistego oddziaływania programu nie są dostępne przez wiele lat po zakończeniu programu, ewaluacja *ex-post* ma w wielu przypadkach ograniczoną zdolność do dostarczenia pełnej oceny oddziaływania strategii. Na etapie oceny *ex-post* uzasadnione mogą więc być pytania charakterystyczne dla ewaluacji kształtującej.

Wobec 7-letniej perspektywy działalności LGD odpowiednim okresem, po którym byłaby dokonywana ewaluacja *mid-term*, będzie okres dwóch lat, co oznaczałoby dokonanie w latach 2009-2015 trzech ewaluacji (po drugim, czwartym i szóstym roku działania). Ewaluacja *ex-post* zostanie dokonana po zakończeniu okresu programowania, który dla strategii wynosi 7 lat. Formy ewaluacji mogą być różne, natomiast jej generalna zasada powinna

polegać na przeanalizowaniu wszystkich zrealizowanych w minionym roku kalendarzowym przedsięwzięć i operacji pod kątem określenia efektów tych przedsięwzięć, a także wpływu, jaki miała ich realizacja na osiągnięcie celów zakładanych w LSR. **Ewaluacja dokonywana będzie przede wszystkim w oparciu o raport z monitoringu, przygotowywany corocznie w oparciu o wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania, przy aktywnym udziale nie tylko władz LGD, ale również wszystkich mieszkańców obszaru objętego strategią.**

Ewaluacja będzie także obejmować ocenę jakości partnerstwa oraz sprawność funkcjonowania LGD. Oceny wykonywane w tym zakresie będą dotyczyły funkcjonowania biura i jego pracowników, funkcjonowania organów LGD, jakości efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji czy sprawności podejmowania decyzji. Ocena tych spraw jest zwykle odbierana bardzo osobiście przez osoby, których dotyczy, dlatego budzi wiele emocji i łatwo staje się źródłem konfliktów. Ryzyko takich konfliktów jest znacznie ograniczone, gdy LGD posiada precyzyjnie określone wewnętrzne procedury, wymagania, obowiązki i zakres odpowiedzialności poszczególnych osób oraz obiektywne kryteria ich oceny. W takim przypadku ewaluacja będzie postrzegana jako obiektywny proces porównania rzeczywistej sytuacji z założeniami, a jej wyniki nie będą kwestionowane. Jeżeli mimo wszystko istnieje ryzyko wywołania dużych napięć wśród członków LGD lub personelu związanych z ewaluacją, można zlecić ją wyspecjalizowanej firmie zewnętrznej, przez co dodatkowo minimalizuje się jej wymiar personalny na rzecz wymiaru merytorycznego.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie ewaluacji będzie Komisja Rewizyjna Stowarzyszenia. Część zadań związanych z ewaluacją Komisja może zlecić do wykonania ekspertom zewnętrznym. Wyniki ewaluacji Komisja Rewizyjna przedstawi po drugim, czwartym i szóstym roku działania stowarzyszenia. Będzie to raport zawierający następujące elementy:

- wykaz przedsięwzięć zrealizowanych w minionym roku kalendarzowym, z krótkim opisem merytorycznym i informacją finansową o każdym z nich,
- opis bezpośrednich efektów przedsięwzięć i porównanie ich z efektami, które były zakładane w fazie projektowania,
- analizę dotyczącą wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów określonych w LSR,
- wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, które zapewnią wyższą efektywność działania i lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Po analizie raportu czytelnik będzie w stanie zrozumieć:

- cel ewaluacji;
- przedmiot ewaluacji;
- sposób przeprowadzenia ewaluacji;
- ustalenia autorów raportu;
- jakie wnioski zostały wyciągnięte i jakie ewentualne rekomendacje zostały poczynione.

Termin wykonania raportu zostanie zsynchronizowany z terminem dorocznego Walnego Zebrania Członków, które udziela absolutorium Zarządowi za miniony rok. Raport stanowiłby wtedy dodatkowy przyczynek do dyskusji o działalności LGD i Zarządu w minionym roku (**może**

stanowić także podstawę do podjęcia decyzji o aktualizacji strategii), a wynikające z niego wnioski mogą być od razu przekładane na stosowne uchwały Walnego Zebrania Członków. Treść raportu, zgodnie z zasadą jawności działania LGD, będzie zawsze podawana do wiadomości publicznej.

Redagowanie raportu z ewaluacji może stanowić trudne zadanie, ponieważ wymaga ono stosowania różnych stylów pisania w odniesieniu do różnych części raportu: części metodologicznej, opisu programu i jego efektów, wniosków wyciągniętych z poprzednich badań, analizy opartej na nowych ustaleniach oraz wynikających z nich wniosków i rekomendacji. Z jednej strony, raport będzie dostarczać wystarczających informacji podanych w ściśle analityczny sposób, by stanowić solidną podstawę dla wniosków i rekomendacji. Z drugiej strony, raport będzie zrozumiały dla inteligentnego nie-specjalisty. Oznacza to, że w raporcie do niezbędnego minimum ograniczony zostanie język techniczny.

Upowszechnianie raportu ewaluacyjnego

Raport rozpowszechniany będzie metoda tradycyjną, tak aby stał się dostępny dla jak najszerszej grupy odbiorców. Poza rozpowszechnianiem całego raportu, komunikacja może mieć miejsce poprzez przekazywanie streszczenia lub poprzez ustne prezentacje oparte na materiałach audio-wizualnych. Odbiorcami ewaluacji będą:

- **beneficjenci programu** – osoby lub grupy, które otrzymują dobra i usługi dostarczone przez poddawany ewaluacji program;
- **zarządzający programem** – osoby lub grupy odpowiedzialne za nadzór i koordynację samego programu.
- **inne zainteresowane grupy oraz społeczność naukowa** – organizacje, grupy i osoby w bezpośrednim środowisku programu lub ogólnie zainteresowane programem i jego ewaluacją, a także naukowcy ogólnie z przyczyn naukowych zainteresowani poddawany ewaluacji programem.

Zważywszy na znaczące różnice pomiędzy potencjalnymi odbiorcami raportu, jest ważne, by ustalenia dotyczące ewaluacji zostały przekazane w sposób dostosowany do każdej z tych grup.

Zastosowanie raportu ewaluacyjnego

Raport ewaluacyjny będzie podstawą do podjęcia decyzji o przygotowaniu aktualizacji strategii.

14. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Analizę powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi przedstawiono w podziale na trzy szczeble tj. szczebel krajowy, regionalny i lokalny.

Poziom krajowy

Wsparcie finansowe w ramach środków unijnych z których Polska skorzysta w latach 2007-2013, będzie przyznawana w ramach poszczególnych programów pomocowych (tzw. programy operacyjne), które stanowią narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności. Wyróżnić możemy **programy sektorowe, programy regionalne i programy europejskiej współpracy terytorialnej**.

Sektorowe Programy Operacyjne są opracowywane przez poszczególne ministerstwa odpowiadające za dane obszary tematyczne. Zgodnie z założeniami projektu Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia są to programy ogólnopolskie, wdrażane zarówno z poziomu centralnego, jak i regionalnego. W ramach programów sektorowych można korzystać z pomocy przewidzianej w następujących dokumentach:

- Program Kapitał Ludzki,
- Program Infrastruktura i Środowisko,
- Program Rozwój Polski Wschodniej,
- Program Innowacyjna Gospodarka,
- Program Pomoc Techniczna 2007-2013.

Dodatkowo przewidziano udzielanie pomocy w ramach **Regionalnych Programów Operacyjnych**, które stanowią bardzo istotne narzędzie realizacji celów opisanych w Narodowej Strategii Spójności i wydatkowania zgodnie z nimi Funduszy Strukturalnych. W latach 2007-2013 każde województwo będzie wdrażało swój własny program operacyjny, który będzie odpowiadał uwarunkowaniom i potrzebom rozwojowym danego regionu. W Województwie Warmińsko – Mazurskim pomoc będzie udzielana na podstawie **Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013**.

W latach 2007-2013 współpraca transgraniczna, transnarodowa i międzyregionalna wspierana będzie w ramach odrębnego, nowego Celu 3 polityki spójności Unii Europejskiej – **Europejska Współpraca Terytorialna**.

W nowym okresie programowania 2007-2013 Polska będzie realizować następujące programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej:

Współpraca transnarodowa:

- Program Regionu Morza Bałtyckiego: oprócz Polski uczestniczą w nim: Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Niemcy (wybrane regiony), Szwecja oraz 3 państwa spoza UE: Białoruś (wybrane regiony), Norwegia i Rosja (wybrane regiony),
- Program dla Europy Środkowej: oprócz Polski uczestniczą w nim: Austria, Czechy, Niemcy (wybrane regiony), Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy (wybrane regiony), Ukraina (wybrane regiony).

Współpraca transgraniczna:

W wyniku dotychczasowych uzgodnień przewidziana została realizacja następujących programów współpracy transgranicznej z udziałem Polski:

- Polska (Województwo Zachodniopomorskie) – Niemcy (Meklemburgia/Pomorze Przednie - Brandenburgia),
- Polska (Województwo Lubuskie) – Niemcy (Brandenburgia),
- Polska (Województwo Dolnośląskie i Lubuskie)– Niemcy (Saksonia),
- Polska - Republika Czeska,
- Polska - Republika Słowacka,
- Polska – Republika Litewska,
- Południowy Bałtyk (Polska - Szwecja – Dania – Litwa – Niemcy).

Współpraca międzyregionalna:

W nowym okresie programowania 2007-2013 w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej będzie realizowany tylko jeden Program Operacyjny Współpracy Międzyregionalnej - **INTERREG IV C**, który swoim zasięgiem obejmie całe terytorium Unii Europejskiej. Będą w nim uczestniczyli partnerzy z 27 państw członkowskich Unii Europejskiej oraz z Norwegii i Szwajcarii.

Ze środków tych współfinansowane będą również:

- program wymiany doświadczeń na temat rozwoju obszarów miejskich (w oparciu o dotychczas realizowany program URBACT),
- program dotyczący identyfikacji, transferu i rozpowszechniania „dobrych praktyk” w zarządzaniu programami współpracy – INTERACT II,
- program z zakresu opracowywania studiów, gromadzenia danych, obserwacji i analizy trendów rozwojowych (kontynuacja programu ESPON).

1. PROGRAMY SEKTOROWE**1.1. PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO**

Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu

środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Główny cel Programu realizować będzie dwa cele horyzontalne wymienione w NSRO, tj.:

1. „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”,
2. „Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”.

W ramach programu realizowanych będzie 15 osi priorytetowych:

1. Gospodarka wodno - ściekowa,
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska,
- 4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska,**
- 5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,**
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T,
7. Transport przyjazny środowisku,
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe,
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna,
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii,
- 11. Kultura i dziedzictwo kulturowe,**
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia,
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego,
14. Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
15. Pomoc techniczna - Fundusz Spójności.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR są komplementarne w stosunku do części osi priorytetowych tego Programu, stanowią ich uzupełnienie oraz przyczyniają się do kompleksowego, zrównoważonego rozwoju obszaru LGD:

Komplementarność LSR z osią „Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska”

Komplementarność LSR przejawia się w realizacji działań przyczyniających się do poprawy stanu środowiska naturalnego lub co najmniej nie wpływających negatywnie na jego stan. W ramach LSR podejmowane będą przedsięwzięcia mogące przyczynić się do zmniejszenia zużycia wody, nie wpływające negatywnie na stan powietrza i w miarę możliwości ograniczające ilość powstających odpadów (np. segregacja odpadów). Dzięki rozwojowi dziedzin tradycyjnej i racjonalnej działalności gospodarczej, takich jak: wikliniarstwo, kowalstwo artystyczne, tkactwo, krawiectwo, kaletnictwo, młynarstwo, zakłady zegarmistrzowskie, zakłady szewskie, obróbka drewna – stolarstwo nie zostaną naruszone zasady racjonalnego korzystania z zasobów naturalnego środowiska i zostaną podjęte działania zmierzające do ochrony elementów przyrodniczych - wód, powietrza, gleby, a także krajobrazu.

Komplementarność LSR z osią „Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych”

W ramach LSR planuje się szkolenia dla różnych grup wiekowych, rozpowszechnianie materiałów dydaktycznych, konkursy i festyny dotyczące podnoszenia świadomości mieszkańców terenu LGD w zakresie ochrony przyrody.

W polityce ekologicznej państwa edukacja ekologiczna społeczeństwa uznawana jest za jeden z ważniejszych instrumentów realizacji strategii ekorozwoju społecznego i gospodarczego. Poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa jest bowiem warunkiem akceptacji tej polityki. Trudno sobie wyobrazić aktywne uczestnictwo społeczeństwa w najlepiej nawet przygotowanych programach, jeżeli nie zostały one poparte wcześniejszą edukacją.

Edukacja ekologiczna kształtuje całościowy obraz relacji pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem i przyrodą. Wskazuje na zależność człowieka od środowiska oraz uczy odpowiedzialności za zmiany dokonywane w naturalnym środowisku.

Ochrona przyrody na obszarze LGD jest szczególnie istotna z uwagi na fakt, iż większość jej obszaru to tereny chronione, a nie jest ona możliwa bez edukacji ekologicznej.

Komplementarność LSR z osią „Kultura i dziedzictwo kulturowe”

W ramach LSR realizowane będą działania przyczyniające się do zachowania dziedzictwa kulturowego na terenie LGD i rozwoju instytucji kultury. Na terenie LGD położone są cenne i charakterystyczne obiekty kształtujące krajobraz kulturowy tego obszaru, ale wymagające ochrony i renowacji. Z tego powodu w LSR zaplanowano wiele działań mających na celu ochronę i zachowanie dziedzictwa kultury tego obszaru, takich jak np.: renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych, zbieranie i odrestaurowanie sprzętu, urządzeń, mebli używanych przez miejscową ludność, wyposażenie domów kultury, remont i wyposażenie bibliotek, remont świetlic wiejskich i zakup wyposażenia.

1.2. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Celem głównym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie mechanizmów efektywnego zarządzania w administracji państwowej. W ramach programu wsparciem zostaną objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw, zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej oraz partnerskiego państwa, a także z promocją postaw zdrowotnych wśród osób pracujących.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Wyzwania te obejmują: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Program, poprzez realizację celu ogólnego, jak również określonych w nim celów

szczegółowych, przyczyni się do urzeczywistnienia założeń odnowionej Strategii Lizbońskiej na poziomie krajowym.

Zgodnie z celami określonymi w odnowionej Strategii Lizbońskiej oraz celami polityki spójności UE, wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego stanowi istotny czynnik przyczyniający się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wspierający wzrost konkurencyjności gospodarki. Poziom zatrudnienia, stopień integracji społecznej czy budowa społeczeństwa opartego na wiedzy są czynnikami oddziałującymi na rozwój społeczno-gospodarczy i tym samym wpisującymi się w realizację celu głównego NSRO. Rozwój zasobów ludzkich stanowi więc istotny element polityki spójności, który powinien być realizowany równolegle do wsparcia infrastrukturalnego, technologicznego i restrukturyzacyjnego w celu zapewnienia optymalnego oddziaływania udzielanej pomocy. Działania wspierające rozwój zasobów ludzkich w kontekście podnoszenia konkurencyjności gospodarki powinny koncentrować się wokół następujących zagadnień:

- efektywniejszego wykorzystania zasobów pracy;
- zwiększenia elastyczności rynku pracy i adaptacyjności pracowników;
- zwiększenia poziomu spójności społecznej;
- budowy społeczeństwa opartego na wiedzy poprzez rozwój wykształcenia i kwalifikacji;
- poprawy efektywności zarządzania w administracji publicznej oraz jakości świadczonych usług publicznych;
- rozwoju opieki zdrowotnej jako czynnika determinującego jakość zasobów pracy;
- zapewnienia spójności stopnia rozwoju zasobów ludzkich w wymiarze przestrzennym.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 Priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym.

Priorytety realizowane centralnie to:

1. Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna,
2. Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących,
3. Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty,
4. Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka,
5. **Priorytet V Dobre rządzenie.**

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:

6. **Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich,**
7. Priorytet VII Promocja integracji społecznej,
8. **Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki,**
9. **Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach,**
10. Priorytet X Pomoc techniczna.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR są komplementarne w stosunku do części priorytetów tego Programu, stanowią ich uzupełnienie oraz przyczyniają się do kompleksowego, zrównoważonego rozwoju obszaru LGD:

Komplementarność LSR z priorytetem „Dobre Rządzenie”

W ramach LSR planuje się podjęcie działań polegających na organizowaniu szkoleń dla pracowników i kadry zarządzającej podmiotów publicznych z terenu LGD. Organizowane będą również spotkania w celu zwiększenia uczestnictwa w życiu publicznym wszystkich mieszkańców obszaru. Sprawna i efektywna administracja wpływa na wzrost gospodarczy i rozwój państwa, dlatego też przewidziane zostało wsparcie ukierunkowane na podniesienie potencjału administracji. Zaplanowane szkolenia powinny przyczynić się w szczególności do poprawy jakości i dostępności usług świadczonych przez urzędy. Niezbędne jest również zapewnienie partnerskiego modelu współpracy administracji oraz organizacji pozarządowych i partnerów społecznych w celu zwiększenia ich uczestnictwa w procesie realizacji niezbędnych reform.

Komplementarność LSR z priorytetem „Rynek Pracy otwarty dla wszystkich”

W LSR zaplanowano wiele działań mających za zadanie pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców LGD. Wsparcie będzie koncentrowało się przede wszystkim na grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy.

Komplementarność z niniejszym priorytetem przejawia się w zaplanowaniu działań polegających na analizie potrzeb, szkoleniach i warsztatach, kampanii promocyjno- informacyjnej w celu wyboru tematów szkoleń oraz naboru chętnych, spotkań z psychologiem itp.

Komplementarność LSR z priorytetem „Regionalne Kadry Gospodarki”

W LSR zaplanowano działania polegające na organizowaniu szkoleń dla pracowników i kadry zarządzającej podmiotów gospodarczych z terenu LGD. Przejście od gospodarki opartej na pracy i kapitale do gospodarki opartej na wiedzy niesie ze sobą konieczność inwestowania w wiedzę i umiejętności kadr przedsiębiorstw. Niezbędne jest dostosowanie systemu szkoleń do potrzeb rynku pracy, a także wzmocnienie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw poprzez wspieranie nowych rozwiązań w zakresie organizacji pracy i form świadczenia pracy.

Stymulowanie podnoszenia i aktualizacji umiejętności zawodowych przez osoby pracujące, zwłaszcza starsze i o niskich kwalifikacjach, jest kluczowe dla utrzymania ich aktywności na rynku pracy.

Komplementarność LSR z priorytetem „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”

W LSR zaplanowano działania polegające na organizowaniu kampanii promujących uczenie się przez całe życie oraz różnorodnych imprez lokalnych mających na celu pobudzenie aktywności mieszkańców obszaru LGD. Na obszarze LGD istnieje niska świadomość mieszkańców obszarów wiejskich o korzyściach płynących z edukacji, a także niski stopień samoorganizacji społeczności lokalnych na tych obszarach w celu poprawy sytuacji edukacyjnej wsi. Z tego powodu niezbędne jest organizowanie lokalnych inicjatyw i paktów powoływanych przez mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz pobudzania aktywności, rozwoju edukacji i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców wsi.

1.3. PROGRAM OPERACYJNY INNOWACYJNA GOSPODARKA

Celem główny programu zdefiniowano jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa. Podstawowym średniookresowym dokumentem strategicznym, do założeń którego odnosi się PO IG, jest odnowiona w 2005 r., *Strategia Lizbońska*, wyznaczająca dwa podstawowe cele – wzrost gospodarczy i zatrudnienie, przy zachowaniu pełnej zgodności z celami zrównoważonego rozwoju¹⁰⁶ oraz *Strategiczne Wytyczne Wspólnoty*. Z kolei na poziomie krajowym są to *Strategia Rozwoju Kraju* na lata 2007-2015, *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013* oraz *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej na lata 2005-2008*.

Osiągnięcie celu głównego będzie realizowane poprzez działania składające się na kompleksowy proces będący jednym z ważniejszych elementów wspierających rozwój społeczno-gospodarczy kraju. Do składowych tego procesu należą inwestycje w sferę B+R – kadre i infrastrukturę, które pomogą prowadzić prace badawcze na najwyższym poziomie, pozwalającym uzyskać wyniki przydatne gospodarczo. Wyniki te przyczynią się do tworzenia nowych innowacyjnych przedsiębiorstw, których rozwój będzie wspierany poprzez zapewnienie kapitału na inwestycje w innowacje oraz wzajemną współpracę i działalność licznych instytucji otoczenia biznesu.

Dodatkowo, wsparta zostanie ich ekspansja na rynkach międzynarodowych poprzez działania promocyjno - informacyjne. Wsparcie wykorzystania technologii teleinformacyjnych w działalności gospodarczej zwiększy konkurencyjność polskich przedsiębiorców na rynku europejskim. Upowszechnienie Internetu szerokopasmowego przyczyni się do większej absorpcji e-Usług (publicznych i komercyjnych). Dochodzenie do wyznaczonego celu głównego, przy wykorzystaniu wszystkich powyższych elementów, będzie efektywniejsze dzięki szerokiemu wykorzystaniu narzędzi informacyjnych i komunikacyjnych.

1. Oś priorytetowa 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii,
2. Oś priorytetowa 2. Infrastruktura sfery B+R,
- 3. Oś priorytetowa 3. Kapitał dla innowacji,**
4. Oś priorytetowa 4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia,
5. Oś priorytetowa 5. Dyfuzja innowacji,
- 6. Oś priorytetowa 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym,**
7. Oś priorytetowa 7. Społeczeństwo informacyjne - budowa elektronicznej administracji,
8. Oś priorytetowa 8. - Społeczeństwo informacyjne - zwiększanie innowacyjności gospodarki,
9. Oś priorytetowa 9. Pomoc techniczna.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR są komplementarne w stosunku do części priorytetów tego Programu, stanowią ich uzupełnienie oraz przyczyniają się do kompleksowego, zrównoważonego rozwoju obszaru LGD:

Komplementarność LSR z priorytetem „Kapitał dla innowacji”

Wdrożenie LSR przyczyni się do zwiększenia ogólnej liczby przedsiębiorstw, w tym także takich, które działają w oparciu o innowacyjne rozwiązania (projekty realizowane w ramach poddziałań różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej oraz tworzenie i rozwój przedsiębiorstw.

Komplementarność LSR z priorytetem „Polska gospodarka na rynku międzynarodowym”

Działania zaplanowane w ramach LSR są komplementarne w stosunku do tej osi priorytetowej, ponieważ realizacja celów szczegółowych przyczyni się do rozwinięcia kontaktów handlowych lokalnych przedsiębiorców z innymi przedsiębiorcami. Dzięki opracowaniu folderów informacyjno – promocyjne dotyczących lokalnych przedsiębiorców, a także organizowaniu targów przedsiębiorczości zaistnieje szansa promocji lokalnych przedsiębiorców na innych rynkach.

2. DOKUMENTY REGIONALNE

2.1. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY - WARMIA I MAZURY NA LATA 2007 – 2013

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013 (RPO WiM 2007-2013) jest dokumentem planistycznym o charakterze wykonawczym, którego cel główny „Wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych” oraz cele szczegółowe wynikają wprost z podstawowego planu rozwojowego, jakim jest Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020, stanowiąc kolejny instrument jej wdrażania. Z drugiej strony służy osiągnięciu celów Polityki Spójności Unii Europejskiej na poziomie regionalnym, a zatem uwzględnia kierunki rozwoju i cele strategiczne określone m.in. w dokumencie „ Polityka Spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013”, założeniach odnowionej Strategii Lizbońskiej, Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015.

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013 jest wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych.

Cel ten osiągnąć będzie poprzez spójną i konsekwentną realizację następujących celów szczegółowych:

1. Wzrost konkurencyjności firm, produktów i usług,
2. Wyższą konkurencyjność województwa jako miejsce pracy i życia,
3. Poprawę połączeń sieciowych województwa warmińsko – mazurskiego.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013 realizowane będą poprzez konkretne przedsięwzięcia, odnoszące się do następujących osi priorytetowych:

- 1. Przedsiębiorczość,**
- 2. Turystyka,**
- 3. Infrastruktura społeczna,**
4. Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast,
5. Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna,
- 6. Środowisko przyrodnicze,**
- 7. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego,**
8. Pomoc techniczna.

Komplementarność LSR z wybranymi osiami Programu – Oś Przedsiębiorczość

Celem tej osi priorytetowej jest wzrost potencjału gospodarczego i konkurencyjności przedsiębiorstw Warmii i Mazur. Wybór osi priorytetowej Przedsiębiorczość wynika z konieczności wzmocnienia gospodarki województwa oraz zapewnienia miejsc pracy zarówno dla osób dotkniętych bezrobociem, jak i młodzieży wchodzącej na rynek pracy. Uwarunkowania wewnętrzne województwa warmińsko-mazurskiego oraz tendencje krajowe i europejskie wskazują, że kluczową rolę w tym zakresie powinny pełnić przedsiębiorstwa sektora prywatnego, w tym MŚP. Podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej zaplanowane w ramach LSR stanowić będzie uzupełnienie działań przewidzianych w tym priorytecie. Komplementarność polegać będzie na tym, że przy udzielaniu pomocy na zakładanie lub rozwój podmiotów gospodarczych część środków finansowych przeznaczona zostanie również na: ochronę środowiska, realizację inwestycji w przedsiębiorstwach, wsparcie dla innowacyjności oraz na działania przyczyniające się do tworzenia lub wspierania lokalnych produktów.

Komplementarność LSR z wybranymi osiami Programu – Oś Turystyka

Celem tej osi priorytetowej jest wzrost udziału turystyki w gospodarce regionu poprzez zwiększenie atrakcyjności oferty turystycznej regionu. Województwo warmińsko-mazurskie dysponuje znacznymi możliwościami rozwoju turystyki aktywnej i specjalistycznej. Budowa bazy dla takiej turystyki (np. miejsca podpatrywania ptaków i zwierząt, ścieżki rowerowe, zagospodarowane szlaki turystyczne, survival i inne) pozwoli na przyciągnięcie większej liczby turystów poza krótkim sezonem letnim, bez przekraczania chłonności turystycznej terenu i nadmiernej antropopresji. Przy udzielaniu pomocy, zwłaszcza w ramach działania „Odnowa wsi” oraz w ramach tzw. „małych projektów” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, duży nacisk będzie kładziony na wsparcie działań dotyczących rozwoju turystyki. Będą to zadania dotyczące: wytyczenia, budowy/odbudowy małej infrastruktury turystycznej, zagospodarowania szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych, oznakowania trasy szlaków, opracowania materiałów informacyjnych i promujących obszar, wykreowania produktów lokalnych. Dzięki takim działaniom zostanie dostatecznie wykorzystany potencjał LGD, podwyższona zostanie jakość infrastruktury turystycznej i oferty dla turystyki poza sezonem letnim. Rozwinięta zostanie baza turystyczna, obiekty sportowo - rekreacyjne, obiekty wypoczynku specjalistycznego oraz usługi okołoturystyczne.

Komplementarność LSR z wybranymi osiami Programu – Oś Infrastruktura Społeczna

Celem tej osi priorytetowej jest szeroka dostępność do usług społecznych dobrej jakości czynnikiem wzrostu konkurencyjności regionu. Wybór osi priorytetowej, dotyczącej infrastruktury społecznej, spowodowany jest z jednej strony docenieniem jej roli jako czynnika rozwoju nowoczesnej gospodarki, a z drugiej – niewystarczającą na Warmii i Mazurach dostępnością usług społecznych dobrej jakości. Komplementarność przejawia się w zaplanowanych działaniach w ramach LSR dotyczących remontu i wyposażenia świetlic wiejskich, które zapewnią w dużym stopniu dostępność do usług społecznych o wyższej od dotychczasowej jakości w zakresie edukacji oraz pożytecznego spędzania czasu. W wiejskich świetlicach odbywają się rozmaite zajęcia edukacyjne dotyczące informatyki, rozwijane są zainteresowania artystyczne dzieci i młodzieży. Z tego powodu istnieje potrzeba takich działań.

Komplementarność LSR z wybranymi osiami Programu – Oś Infrastruktura Społeczna

Celem tej osi priorytetowej jest wzmocnienie pozycji województwa w europejskich sieciach przyrodniczych poprzez poprawę lub zachowanie dobrego stanu środowiska i zapobieganie jego degradacji. Środowisko przyrodnicze regionu charakteryzuje się walorami unikatowymi w skali europejskiej, stanowiąc istotne ogniwo Zielonych Płuc Polski i Zielonych Płuc Europy. Zasoby surowców rolnych i leśnych stanowią podstawę do rozwoju przemysłu drzewnego i meblarskiego, a przede wszystkim produkcji żywności o najwyższych walorach zdrowotnych i smakowych. Jest to także atut dla lokalizacji przemysłów wysokiej technologii, wymagających czystości środowiska. Walory przyrodnicze regionu są podstawą rozwoju turystyki, w tym aktywnej i specjalnej (hobbystycznej). Komplementarność LSR przejawia się w realizacji działań dotyczących m.in. podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, porządkowania terenów zielonych, tworzenia nowych (parków, skwerów, placów), zakupu roślin do nasadzeń – tradycyjna roślinność (stare odmiany roślin w celu odnowienia dziedzictwa przyrodniczego). Przewidziane są też działania w zakresie analizy i wykorzystania biomasy. Środowisko przyrodnicze LGD charakteryzuje się unikatowymi walorami, dlatego też poprawa lub utrzymanie dobrego stanu tego środowiska oraz przeciwdziałanie niepożądanym jego zmianom stanowi jedną z zasadniczych przesłanek podejmowania wszelkiego rodzaju działalności (rozwój zrównoważony). Walory przyrodnicze są podstawą rozwoju turystyki i stanowią ważne źródło dochodów dla mieszkańców tego obszaru, stąd też wynika konieczność ich ochrony.

Komplementarność LSR z wybranymi osiami Programu – Oś Infrastruktura Społeczeństwa informacyjnego

Celem tej osi priorytetowej jest zwiększenie dostępu do sieci i wykorzystania technik informatycznych w gospodarce, sektorze publicznym i sferze społecznej Region Warmii i Mazur w rozwoju infrastruktury informatycznej odbiega od poziomu krajowego i zdecydowanie od poziomu Unii Europejskiej. W dobie kolejnego przełomu w rozwoju cywilizacyjnym ku społeczeństwom wiedzy warunkiem niezbędnym do udziału w tym rozwoju lub tylko do

korzystania z jego rezultatów jest posiadanie dobrze rozbudowanej infrastruktury informatycznej. Ponadto tradycyjne technologie również „usprawniają się” coraz szerzej korzystając z technik cyfrowych i mikroprocesorowych. Komplementarność przejawia się w realizacji działań zapewniających mieszkańcom obszaru dostęp do internetu, np. tworzenie kawiarenek internetowych w klubach strażaka, świetlicach, klubach, bibliotekach, zakup oprogramowania, urządzeń i sprzętu komputerowego (w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do internetu oraz zakup usługi dostępu do internetu) i ich udostępnianie na potrzeby społeczności wiejskiej w celu podniesienia jakości życia ludności, tworzenie informacyjnych stron internetowych.

3. EUROPEJSKA WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA

3.1. PROGRAM WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ LITWA - POLSKA

Ogólnym celem strategicznym programu jest wspieranie zrównoważonego rozwoju regionu przygranicznego poprzez podniesienie ekonomicznej, społecznej i terytorialnej spójności na obszarze po obu stronach granicy.

Obszary kwalifikowalne położone po polskiej stronie Programu to następujące regiony na poziomie NUTS III:

- Podregion Białostocko-Suwalski (11 powiatów),
- Podregion Ełcki (6 powiatów),
- Podregion Łomżyński jako region przylegający (6 powiatów),
- Podregion Olsztyński jako region przylegający (7 powiatów).

Po stronie litewskiej w Programie będą uczestniczyć 2 obwody i 3 obszary przylegające:

- Obwód Mariampolski (5 powiatów),
- Obwód Olicki (5 powiatów),
- Obwód Tauraski jako region przylegający (4 powiatów),
- Obwód Kowieński jako region przylegający (8 powiatów),
- Obwód Wileński jako region przylegający (7 powiatów – dla celów niniejszego Programu Miasto Wilno nie jest włączone jako jeden z powiatów kwalifikowanych).

• Priorytet 1: Zwiększenie konkurencyjności i wydajności regionu przygranicznego

Priorytet ten jest zorientowany na: poprawę infrastruktury ekonomicznej, promowanie otoczenia biznesowego, rozwój zrównoważonej turystyki transgranicznej oraz zachowanie kulturowego i historycznego dziedzictwa

Komplementarność LSR przejawia się w poprzez zaplanowane działania dotyczące rozwoju turystyki i zachowania dziedzictwa kulturowego na obszarze LGD. Rozwój turystyki przyczyni się do poprawy kondycji ekonomicznej tego obszaru, a ochrona dziedzictwa kulturowego (nieraz wspólnego dla kilku narodowości) pozwoli zachować je dla kolejnych

pokoleń. Turystyka i dziedzictwo kulturowe w znacznym stopniu przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności obszarów, na których prowadzone są działania na ich rzecz. Szczególne znaczenie będą miały projekty współpracy zaplanowane w ramach LSR, które zakładają partnerstwo podmiotów z innych krajów.

- **Priorytet 2: Spójność transgraniczna i ogólna poprawa jakości obszaru transgranicznego**

Priorytet ten jest skierowany na: rozwój nowych i wzmacnianie istniejących sieci współpracy w obszarze społecznym i kulturalnym i poprawa środowiska życia.

Komplementarność LSR przejawia się w rozwijaniu współpracy poprzez realizację zagranicznych projektów współpracy dotyczących różnych sfer życia (szkolenia, wymiana doświadczeń itp.).

3.2. EUROPA ŚRODKOWA PROGRAM OPERACYJNY

Program dla Europy Środkowej na lata 2007- 2013 formułuje swój główny cel: jako wzmocnienie spójności terytorialnej, promowanie wewnętrznej integracji oraz poprawa konkurencyjności obszaru Europy Środkowej.

Założeniem strategii Programu dla Europy Środkowej na lata 2007-2013 jest wzmocnienie ponadnarodowego charakteru współpracy pomiędzy krajami członkowskimi w kwestiach o znaczeniu strategicznym.

Kraje i regiony uczestniczące w Programie dla Europy Środkowej:

- Austria – cały kraj,
- Republika Czeska – cały kraj,
- Niemcy – Badenia-Wirtembergia, Bawaria, Berlin, Brandenburgia, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Saksonia, Saksonia-Anhalt, Turyngia,
- Węgry – cały kraj,
- Włochy - Piemont, Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste, Liguria, Lombardia, Provincia Autonomia Bolzano/Bozen, Provincia Autonoma Trento, Veneto, Friuli-Wenecja Julijska, Emilia-Romagna,
- Polska - cały kraj,
- Republika Słowacka - cały kraj,
- Słowenia - cały kraj,
- Ukraina – Wołyń, Lwów, Iwano-Frankowsk, obwód Zakarpacki i Czerniowiecki1.

- **Priorytet 3: Odpowiedzialne korzystanie ze środowiska**

Celem tego priorytetu jest odpowiedzialne korzystanie i ochrona potencjału środowiska Europy Środkowej poprzez promowanie innowacyjnych oraz zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju rozwiązań w zarządzaniu zasobami naturalnymi, redukcja zagrożeń oraz poprawa stanu środowiska naturalnego.

Posiedzenie Rady w Goeteborgu dodaje wymiar środowiskowy do Strategii lizbońskiej i podkreśla potrzebę ochrony i poprawy stanu zasobów naturalnych. Ochrona środowiska teraz i dla przyszłych pokoleń jest jednym z uwarunkowań zrównoważonego rozwoju. Jest to szczególnie istotne dla Europy Środkowej, gdzie ma miejsce proces nadrabiania zaległości w dziedzinie gospodarki, stwarzając zarówno korzyści, jak i zagrożenia dla środowiska.

Środowisko jest dobrem warunkującym rozwój człowieka, narodu, ludzkości. Warunkuje nie tylko jakość życia, ale także rozwój społeczny i gospodarczy. Ochrona środowiska wymusza kreację i wdrażanie nowych technik i technologii, a dzięki temu oddziałuje na rozwój całej gospodarki, w tym przemysłu, budownictwa, rolnictwa, usług, infrastruktury itp. Zachowanie zasobów i walorów wspólnej, przygranicznej przyrody w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku możliwości korzystania z niej zarówno przez obecne, jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym jest niezmiernie istotne.

Komplementarność LSR przejawia się w wielu działaniach dotyczących środowiska naturalnego zaplanowanych w ramach LSR, a opisanych już wcześniej. Poza tym dzięki projektom współpracy będzie można rozszerzyć oddziaływanie podejmowanych działań (np. wymiana doświadczeń, wspólne strategie).

Dokumenty regionalne

Dokumenty dotyczące Województwa Warmińsko – Mazurskiego:

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Cel główny strategii województwa brzmi:

Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy.

Spójność ta była stawiana jako cel rozwoju województwa już w 2000 roku. Cel ten pozostaje aktualny. Konieczność nadrabiania dystansu, jaki dzieli Warmię i Mazury od innych regionów Europy, udokumentowano w części strategii poświęconej syntetycznej diagnozie problemów.

Cel główny strategii realizowany będzie poprzez 3 cele strategiczne:

- Wzrost konkurencyjności gospodarki
- Wzrost aktywności społecznej
- Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych

Komplementarność LSR z wybranymi celami strategii

Cel strategiczny:

- **Wzrost konkurencyjności gospodarki.**

Cel szczegółowy

- **Wzrost konkurencyjności firm,**
- **Wspieranie systemu produkcji i promocja wytwarzanej w regionie żywności wysokiej jakości,**
- **Wzrost potencjału turystycznego,**
- **Wzrost liczby miejsc pracy.**

Konkurencyjność może dotyczyć zarówno firm z sektorów zaawansowanych technologii, jak i przedsiębiorstw opierających swoją działalność o niskie koszty siły roboczej. Jej wzrost powinien dotyczyć wszystkich sektorów, czyli rolnictwa, przemysłu, sfery usług rynkowych (w tym turystyki) i nierynkowych. Wyższa konkurencyjność gospodarki wpłynie jednocześnie na możliwości świadczenia usług związanych ze starzeniem się społeczeństwa, a także możliwości realizacji wizji społeczeństwa informacyjnego.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko - Mazurskiego - Wzrost Konkurencyjności gospodarki m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej dla osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek nieposiadających osobowości prawnej, które prowadzą (podejmują) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo,
- podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej: nierolniczej lub związanej z rolnictwem dla osób fizycznych ubezpieczonych na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnicy, małżonkowie rolników lub domownicy itp..

Cel strategiczny:

- **Wzrost aktywności społecznej.**

Cel szczegółowy:

- **Różnorodna i dostępna edukacja,**
- **Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej.**

Nie wszyscy mieszkańcy muszą postrzegać swoją edukację jako sposób zdobycia zatrudnienia. Dlatego ważne jest zapewnienie dostępu do możliwie szerokiej i różnorodnej oferty edukacyjnej, w tym edukacji ekologicznej.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko - Mazurskiego - Wzrost aktywności społecznej, cel

szczegółowy – Różnorodna i dostępna edukacja m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- organizacja szkoleń dla osób odchodzących z rolnictwa. Okienko przedsiębiorczości – szkolenia dla rolników, czy osób, które mają zamiar otworzyć własną działalność gospodarczą,
- programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu wiedzy o tradycji i historii regionu,
- tworzenie kawiarenek internetowych w klubach strażaka, świetlicach, klubach, bibliotekach. Zakup oprogramowania, urządzeń i sprzętu komputerowego (w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu oraz zakup usługi dostępu do Internetu) i ich udostępnianie na potrzeby społeczności wiejskiej w celu podniesienia jakości życia ludności,
- szkolenia dla mieszkańców z zakresu: doradztwa zawodowego, segregowania odpadów, energii odnawialnej, wypełniania wniosków, wykorzystania komputera w działalności rolniczej i pozarolniczej, wykonywania pamiątek z naturalnych materiałów, strzecharstwa, alternatywnych źródeł energii itp.,
- organizacja konkursów przeznaczonych dla społeczności wiejskiej - tradycje i obyczaje warmińskie w twórczości mieszkańców regionu,
- budowa i zagospodarowanie placów zabaw dla dzieci, skwerów, placów zieleni, z wykorzystaniem do tego celu surowców lokalnych: drewno, kamień,
- budowa i rozbudowa boisk sportowych we wsiach i wiejskich sal sportowych,
- zakup wyposażenia sportowego.

Cel strategiczny:

- **Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych.**

Cel szczegółowy:

- **Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej.**

Planowane kierunki współpracy sąsiedzkiej, krajowej i zagranicznej, powinny przyczynić się wzrostu konkurencyjności regionu. Ważną rolę będzie odgrywała także inicjatywa samorządów gminnych i powiatowych w progospodarczym wykorzystaniu istniejących już więzi z partnerami zagranicznymi;

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego - Wzrost liczby jakości powiązań sieciowych, cel szczegółowy Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- udział w krajowych i międzynarodowych imprezach targowych i wystawienniczych,
- stworzenie spójnej sieci informacji turystycznej na obszarze LGD i nawiązanie współpracy z innymi LDG w tym zakresie,
- wymiana doświadczeń z innymi LGD oraz promowanie dobrych i innowacyjnych praktyk w zakresie pozyskiwania alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców wsi (np. agroturystyka, rękodzieło, energetyka odnawialna itp.).

Strategia rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim

Strategia rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim jest dokumentem stanowiącym rozwinięcie „Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko – Mazurskiego” w obszarze „Turystyka”, w związku z tym podstawą wizji rozwoju jest cel strategiczny: Turystyka wiodącą dziedziną gospodarki Warmii i Mazur

Celami głównymi strategii są:

- zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce
- maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu

Komplementarność LSR z wybranymi osiami Programu

Cel strategiczny:

- **Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce.**

Cel szczegółowy:

- **Rozwój produktu wiodącego – turystyka aktywna.**

Województwo warmińsko - mazurskie ze swoimi bogatymi i różnorodnymi zasobami środowiska naturalnego, niskim uprzemysłowieniem i gęstością zaludnienia, gęstą siecią dróg lokalnych, a także interesującą kulturą miejscową stanowi idealny obszar do uprawiania turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej . Należy też zwrócić uwagę na możliwość rozwoju turystyki prozdrowotnej, zarówno w postaci tzw. farm zdrowia, jak i rozmaitych form rehabilitacji i leczenia sanatoryjnego.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko – Mazurskiego - Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce, cel szczegółowy – Rozwój produktu wiodącego – turystyka aktywna m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- wytyczenie, budowa/odbudowa małej infrastruktury turystycznej, zagospodarowanie szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych,
- budowa punktów widokowych, ścieżek dydaktycznych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, sanitariatów, wiat i pojemników do segregacji odpadów,
- budowa stanic wodnych,
- zagospodarowanie szlaków wodnych i linii brzegowej jezior i rzek.

Cel strategiczny:

- **Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce.**

Cel szczegółowy:

- **Rozwój produktu wiodącego – turystyka kulturowa.**

Turystyka aktywna jako wiodący obszar markowy w strategii rozwoju turystyki województwa powinna być uzupełniona o produkty wynikające z innych predyspozycji województwa. Mogą to być przede wszystkim produkty z obszaru turystyki kulturowej i

biznesowej. Produkt kulturowy pozwala na uatrakcyjnienie oferty turystyki aktywnej i wzrost jej konkurencyjności na tle innych województw i rynków zagranicznych o podobnych predyspozycjach. Turystyka biznesowo - szkoleniowa z kolei jest jednym ze środków służących przedłużeniu sezonu, utrzymaniu całorocznego zatrudnienia w turystyce i zagwarantowania płynności wpływów z działalności przez cały rok, szczególnie z bazy noclegowej.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko - Mazurskiego - Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce, cel szczegółowy – Rozwój produktu wiodącego – turystyka kulturowa m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- wspieranie działalności zespołów artystycznych, obrzędowych i muzycznych oraz kół gospodyń wiejskich – zakup wyposażenia, strojów, instrumentów muzycznych, pomocy, rekwizytów, informacja i promocja,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych,
- zachowanie tradycji ludowych poprzez organizację odpustów i jarmarków,
- organizacja lub wspieranie imprez folklorystycznych i obrzędowych, festynów promujących kulturę, tradycje i historię społeczności lokalnej, targów, jarmarków i przeglądów - przeglądy zespołów artystycznych, przeglądy działalności świetlic środowiskowych, festyny rodzinne.

Cel strategiczny:

- **Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce.**

Cel szczegółowy:

- **Stworzenie systemu informacji, promocji i sprzedaży produktu turystycznego Warmii i Mazur.**

System baz danych będzie pozwalał na jak największą indywidualizację usług, tj. dostosowanie ich do potrzeb każdego klienta. Założeniem systemu powinno być nie tyle wybieranie gotowych ofert spędzania wolnego czasu, co raczej możliwość ich samodzielnego kształtowania. System, dzięki interaktywności, będzie stwarzał możliwość prowadzenie systematycznych badań marketingowych. Warunkiem uczestnictwa w systemie powinno być świadczenie usług zgodnych ze standardami danego produktu markowego.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR w pośredni sposób przyczyniają się do realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko - Mazurskiego, - Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce, cel szczegółowy – Stworzenie systemu informacji, promocji i sprzedaży produktu turystycznego Warmii i Mazur m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- utworzenie centrum informacji turystycznej,
- stworzenie spójnej sieci informacji turystycznej na obszarze LGD i nawiązanie współpracy z innymi LGD w tym zakresie itp.,
- wykreowanie produktu lokalnego (np. pieróg warmiński, okoń po tumiańsku).

Cel strategiczny:

- **Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu.**

Cel szczegółowy:

- **Rozwój funkcji kulturalnej i ochrona dziedzictwa kulturowego w powiązaniu z potrzebami rozwoju turystyki.**

Poprzez realizację tego celu wspierane będą przedsięwzięcia z zakresu inspirowania regionalnych środowisk artystycznych i naukowych w działaniach na rzecz popularyzacji różnorodności kulturowej regionu, wspierania i inspirowania mniejszości narodowych w przedsięwzięciach służących ugruntowaniu ich tożsamości oraz budowaniu klimatu tolerancji w społecznościach lokalnych.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko – Mazurskiego - Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu, cel szczegółowy – Rozwój funkcji kulturalnej i ochrona dziedzictwa kulturowego w powiązaniu z potrzebami rozwoju turystyki m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych
- odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko-parkowych i pałacowo – parkowych,
- Odtworzenie dawnych, ginących zawodów – popularyzacja alternatywnych form zarobkowania,
- zbiór i odrestaurowanie sprzętu, urządzeń, mebli używanych przez ludność miejscową do lat 60-tych ubiegłego stulecia i gromadzenie tego w miejscach do tego przeznaczonych w kilku terenach wiejskich – skansen lub sprzedaż, czyli atrakcja dla sołectwa lub miejsce pracy dla indywidualnych osób.

Cel strategiczny:

- **Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu.**

Cel szczegółowy:

- **Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich zachowujący sprzyjające turystyce walory naturalne i kulturowe, stwarzający możliwość poszerzenia oferty usług turystycznych.**

Włączenie jak największej ilości gospodarstw rolnych i grup producenckich w łańcuchy marketingowe, zaopatrujące turystykę w wysokiej jakości świeże i przetworzone produkty żywnościowe, w miejscach i formie odpowiadającej potrzebom i gustom klientów.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach LSR w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko – Mazurskiego - Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu, cel szczegółowy – Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich zachowujący sprzyjające turystyce walory naturalne i kulturowe, stwarzający

możliwość poszerzenia oferty usług turystycznych m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- porządkowanie terenów zielonych, parków i tworzenie nowych w kierunku ich wykorzystania na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- odnowa parków, urządzenie i zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni,
- zakup i nasadzenia tradycyjnej roślinności oraz starych odmian roślin (nasion, sadzonek, kłaczy, bulw, etc.) w celu wykorzystania lub odnowienia cennego dziedzictwa przyrodniczego lub kulturowego ze szczególnym wskazaniem na obszary chronione w tym obszary objęte siecią Natura 2000,
- zagospodarowanie obszarów objętych programem „Natura 2000”.

Strategia Rozwoju Kultury Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Cel strategiczny:

- **Dobry stan zabytków i muzeów / skuteczna ochrona dziedzictwa kulturowego.**

Cel szczegółowy:

- **Prawidłowe warunki ochrony dziedzictwa kulturowego,**
- **Ochrona krajobrazu kulturowego i kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego.**

Ochrona wartości kulturowych regionu w celu zachowania i pełnego wykorzystania jego bogactwa w rozwoju społeczno – gospodarczym i zachowanie odrębności i specyfiki kulturowej regionu jest istotnym elementem kształtowania się koncepcji zjednoczonej Europy „małych ojczyzn”, Europy regionów. Skuteczna ochrona dziedzictwa regionalnego przyczyni się do podniesienia atrakcyjności oferty turystycznej, a tym samym ożywienia gospodarczego Warmii i Mazur.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach wyżej wymienionego celu strategicznego LGD w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Rozwoju Kultury Województwa Warmińsko – Mazurskiego - Dobry stan zabytków i muzeów / skuteczna ochrona dziedzictwa kulturowego, cel szczegółowy – Prawidłowe warunki ochrony dziedzictwa kulturowego m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych,
- odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko-parkowych i pałacowo – parkowych,
- odtworzenie dawnych, ginących zawodów – popularyzacja alternatywnych form zarobkowania,
- zbiór i odrestaurowanie sprzętu, urządzeń, mebli używanych przez ludność miejscową do lat 60-tych ubiegłego stulecia i gromadzenie tego w miejscach do tego przeznaczonych w kilku terenach wiejskich – skansen lub sprzedaż, czyli atrakcja dla sołectwa lub miejsce pracy dla indywidualnych osób.

Regionalna Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Cel strategiczny:

- **Promowanie wysokiej jakości.**

Promocja wysokiej jakości jest nie tylko celem Regionalnej Strategii Innowacyjności. Nie można mówić o przejściu od konkurencji ceną do konkurencji klasą produktu czy usługi bez zasadniczego wzrostu jakości. Myślenie o produkcji czy oferowaniu usług wysokiej jakości powinno cechować każdego mieszkańca regionu. Może to nastąpić w wyniku zmian świadomościowych, ale również poprzez różnego rodzaju zachęty do podejmowania działań o wysokiej jakości. Służyć temu będzie m.in. budowanie sieci kooperacyjnych, sieci wymiany doświadczeń, ciągłe porównania z najlepszymi i szkolenia. Stworzony zostanie system badań jakości, który nie tylko będzie dostarczał koniecznych informacji o rynku, ale również zaoferuje przedsiębiorcom i instytucjom instrumenty ułatwiające osiągnięcie konkurencyjności poprzez jakość. Elementy tego systemu stanowią będą: kooperacja między instytucjami zainteresowanymi wspieraniem jakości w regionie, zespół ekspertów regionalnych i zewnętrznych doradzających w kwestiach jakościowych, platforma informatyczna zawierająca informacje o firmach „wysokiej jakości”, baza danych regionalnych o podmiotach gospodarczych i instytucjach wraz z ich ofertami współpracy w zakresie promowania najwyższej jakości produktów. Badania jakości obejmą również urzędy administracji publicznej w celu promowania dobrej współpracy z przedsiębiorcami i zapewnienia wysokich standardów w obsłudze klientów. Ponadto powołany zostanie zespół ekspertów, którego zadaniem będzie monitorowanie pozycji regionu względem innych regionów w kraju i Unii Europejskiej oraz wskazywanie możliwości ciągłej poprawy konkurencyjności poprzez jakość. Powyższe działania tuż po rozpoczęciu ich realizacji i pierwszych wynikach staną się podstawą do szerokiej promocji Warmii i Mazur jako regionu stawiającego na jakość i osiągniętego sukcesy.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach wyżej wymienionego celu strategicznego LGD w pośredni sposób przyczyniają się realizacji celu strategicznego sformułowanego w Strategii Innowacyjności Województwa Warmińsko – Mazurskiego - Promowanie wysokiej jakości m.in. poprzez takie działania przewidziane do realizacji w ramach LSR jak:

- podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej dla osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek nieposiadających osobowości prawnej, które prowadzą (podejmują) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo w zakresie energetyki odnawialnej,
- podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej: nierolniczej lub związanej z rolnictwem dla osób fizycznych ubezpieczonych na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnicy, małżonkowie rolników lub domownicy w zakresie energetyki odnawialnej.

Dokumenty lokalne

Dokumenty dotyczące Gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania

Analizując dokumenty lokalne postanowiono skupić się na analizie Planów Rozwoju Lokalnego oraz strategii, które posiadają wszystkie gminy wchodzące w skład Lokalnej Grupy Działania

Gmina Barciany

Strategia Gminy Barciany

„Misją Gminy Barciany jest poprawa warunków życia jej mieszkańców poprzez rozwój rolnictwa oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw”. Cele strategiczne mają za zadanie wyznaczenie głównych obszarów działań, na jakich należy skupić się na przestrzeni najbliższych 10 lat, aby móc osiągnąć zharmonizowany rozwój. Przedstawione poniżej obszary bazują przede wszystkim na atutach samej gminy, oraz aktualnych szansach ujętych w analizie SWOT. Jako zasadnicze obszary działań w gminie Barciany należy przyjąć: **Cele strategiczne gminy Barciany:**

- **Rozwój nowoczesnego rolnictwa w gminie Barciany** - Za potrzebą realizacji tego celu przemawia w przeważającej mierze rolniczy charakter gminy oraz konieczność przemian w rolnictwie ze względu na integrację z UE i wynikające z tego faktu szansę i zagrożenia dla polskiego rolnictwa.
- **Budowa i modernizacja infrastruktury gminnej, z uwzględnieniem potrzeb ochrony środowiska** - Budowa infrastruktury technicznej (kanalizacja, oczyszczalnie, drogi) jest konieczna zarówno ze względu na zapewnienie lepszych warunków życia mieszkańcom, jak też ze względu na poprawę możliwości inwestycyjnych oraz ochronę środowiska. Duże potrzeby gminy w tym zakresie uzasadniają wprowadzenie powyższego celu.
- **Rozwój przedsiębiorczości w Gminie** - Działalność gospodarcza na terenach wiejskich - obecnie głównie rolnicza - będzie musiała ulec znacznej dywersyfikacji. Oznacza to dla obecnych właścicieli gospodarstw rolnych konieczność poszukiwania alternatywnych, pozarolniczych źródeł dochodu. Może to być podjęcie własnej działalności gospodarczej produkcyjnej, usługowej lub związanej ze sferą turystyki i agroturystyki. Rozwój przedsiębiorczości w Gminie Barciany (małe i średnie przedsiębiorstwa) stanowi szansę na podwyższenie stopy życia społeczności lokalnej.
- **Podniesienie wiedzy, umiejętności i kondycji społeczeństwa** - Rozwój gminy, zarówno w krótszej jak i długiej perspektywie uzależniony jest od postaw społeczeństwa, poziomu wykształcenia, posiadanych kwalifikacji. Ważne jest zatem **ukształtowanie** aktywnej społeczności lokalnej: ludzi o dobrych kwalifikacjach zawodowych, doceniających wartość ustawicznego kształcenia, aktywnych zawodowo, przedsiębiorczych, potrafiących współpracować w lokalnej grupie (miejscowość, gmina), aktywnych społecznie.

Lokalna Strategia Rozwoju będzie się przyczyniać do realizacji praktycznie wszystkich wyżej wymienionych celów, zwłaszcza poprzez realizację działań związanych z:

1. rozwojem przedsiębiorczości:

- przetwórstwo rolno-spożywcze tworzenie zakładów świadczących usługi na rzecz lokalnych społeczności;

2. rozwojem turystyki i agroturystyki:

- zagospodarowanie szlaków wodnych i linii brzegowej jezior i rzek,
- budowa i modernizacja bazy noclegowej i gastronomicznej (hotele, motele),
- budowa szlaków turystycznych wraz z zapleczem;
- gospodarstwa agroturystyczne,
- wykreowanie produktu lokalnego,
- utworzenie centrum informacji turystycznej,

3. działaniami na rzecz lokalnych społeczności

- budowa i zagospodarowanie placów zabaw dla dzieci, skwerów, placów zieleni,
- stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku,
- wyposażenie domów kultury,
- budowa i rozbudowa boisk sportowych we wsiach i wiejskich sal sportowych,
- organizacja imprez kulturalnych.
- remont świetlic wiejskich i zakup wyposażenia,
- remont i wyposażenie bibliotek,
- wykonanie ekspertyz w celu identyfikacji kluczowych zasobów naturalnych i kulturowych oraz opracowanie dokumentacji technicznej na potrzeby remontów lub budowy obiektów pełniących funkcję świetlic wiejskich,
- organizowanie i wspieranie inicjatyw służących zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży wiejskiej,

4. działaniami związanymi z ochroną środowiska i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych i kulturalnych:

- porządkowanie terenów zielonych, parków i tworzenie nowych w kierunku ich wykorzystania na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- zachowanie obszarów cennych przyrodniczo;
- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych,
- odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko - parkowych i pałacowo – parkowych,
- odnowa parków, urządzenie i zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni.

Gmina Kętrzyn

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kętrzyn

Najistotniejsze priorytety rozwoju gminy Kętrzyn sformułowane w Planie Rozwoju Lokalnego dotyczą:

- **Zmiany w strukturze gospodarczej i w sposobie użytkowania terenów** (przygotowanie terenów pod inwestycje i na potrzeby rekreacji, tworzenie nowych przedsiębiorstw zwłaszcza w obszarze obsługi rolnictwa, zagospodarowanie nadwyżek siły roboczej z rolnictwa,
- **Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury** winien być realizowany m.in. poprzez inwestycje drogowe ukierunkowane na modernizację istniejącej sieci, rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, utworzenie sieci gazociągowej,
- **Ochrona środowiska naturalnego.** Zadania z tego zakresu realizowane winny być poprzez: upowszechnienie utylizacji jak największego odsetka odpadów stałych i płynnych, ochrona zasobów leśnych oraz założeń parkowych ochronę wód powierzchniowych, ochrona krajobrazu, ochrona pomników przyrody i terenów chronionych przed dewastacją, wdrożenie zasad selektywnej zbiórki odpadów stałych,
- **Poprawa stanu środowiska kulturowego** winna być realizowana poprzez inwentaryzację i ochronę obiektów i cmentarzy zabytkowych, inwestycje na rzecz odrestaurowania zabytków
- **Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców** (upowszechnienie dostępu do czystej wody, zwiększenie sieci kanalizacji sanitarnej i objęcie nią możliwie każdego budynku w zabudowie zwartej, umożliwienie utylizacji wszelkich odpadów stałych, zapewnienie zaopatrzenia w gaz przewodowy, poprawę standardu lokalowego szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego, poprawę stanu infrastruktury kultury, wzrost ilości miejsca pracy, zapewnienie pokrycia potrzeb w zakresie podstawowych świadczeń społecznych, zwłaszcza w stosunku do rodzin.

Lokalna Strategia Rozwoju będzie się przyczyniać do realizacji priorytetu 1,3, 4 i 5 zwłaszcza poprzez realizację działań związanych z:

1. rozwojem przedsiębiorczości:

- przetwórstwo rolno-spożywcze tworzenie zakładów świadczących usługi na rzecz lokalnych społeczności;

2. rozwojem turystyki i agroturystyki:

- zagospodarowanie szlaków wodnych i linii brzegowej jezior i rzek,
- budowa i modernizacja bazy noclegowej i gastronomicznej (hotele, motele),
- budowa szlaków turystycznych wraz z zapleczem;
- gospodarstwa agroturystyczne,
- wykreowanie produktu lokalnego,
- utworzenie centrum informacji turystycznej,

3. działaniami na rzecz lokalnych społeczności

- budowa i zagospodarowanie placów zabaw dla dzieci, skwerów, placów zieleni,
- stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku,
- wyposażenie domów kultury,
- budowa i rozbudowa boisk sportowych we wsiach i wiejskich sal sportowych,
- organizacja imprez kulturalnych.
- remont świetlic wiejskich i zakup wyposażenia,
- remont i wyposażenie bibliotek,
- wykonanie ekspertyz w celu identyfikacji kluczowych zasobów naturalnych i kulturowych oraz opracowanie dokumentacji technicznej na potrzeby remontów lub budowy obiektów pełniących funkcję świetlic wiejskich,
- organizowanie i wspieranie inicjatyw służących zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży wiejskiej,

4. działaniami związanymi z ochroną środowiska i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych i kulturalnych:

- porządkowanie terenów zielonych, parków i tworzenie nowych w kierunku ich wykorzystania na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- zachowanie obszarów cennych przyrodniczo;
- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych,
- odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko - parkowych i pałacowo – parkowych,
- odnowa parków, urządzenie i zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni.

Gmina Korsze

Plan rozwoju lokalnego gminy i miasta Korsze na lata 2008-2013

Misją rozwoju gminy i miasta Korsze jest wzmocnienie wspólnoty samorządowej poprzez inwestycje w kapitał ludzki i podniesienie konkurencyjności gospodarki w warunkach wykorzystania lokalnych zasobów. Zakładane perspektywy określają rozwój inwestycji i działalności gospodarczych, z drugiej zaś strony wskazują na podniesienie standardów cywilizacyjnych oraz zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego. Wdrażanie założeń planistycznych wymaga określenia kierunków oraz kolejności działań realizowanych w ramach zadań własnych oraz promocji określonych zadań rządowych i wojewódzkich mogących skutecznie oddziaływać na rozwój obszaru podległego.

Lista przedsięwzięć do realizacji, w zamkniętej perspektywie czasowej, powstała na podstawie analizy celów strategicznych, operacyjnych oraz działań sektorowych wyznaczonych dla gminy i miasta Korsze. Projekty zadaniowe, pogrupowane tematycznie oraz zhierarchizowane według kryterium ważności, wypełniane będą poprzez realizację w konkretnym wymiarze inwestycyjnym. Dla każdego projektu realizowanego w perspektywie lat

2008-2013 określone zostały ramy czasowe, a także źródła finansowania, oczekiwane rezultaty oraz instytucje odpowiedzialne za wdrażanie i monitoring. Zadania służące realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Korsze na lata 2008 - 2013 uporządkowane zostały według obszarów wsparcia wyznaczonych w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Korsze. Cele strategiczne sformułowane w Planie Rozwoju Lokalnego:

- **Cel strategiczny 1.** Podnoszenie świadomości i kwalifikacji społeczeństwa oraz poprawa szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- **Cel strategiczny 2.** Rozwój infrastruktury technicznej.
- **Cel strategiczny 3.** Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego.
- **Cel strategiczny 4.** Promocja gminy, poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i zrównoważonego rolnictwa.
- **Cel strategiczny 5.** - Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy.
- **Cel strategiczny 6.** - Poprawa bezpieczeństwa publicznego, stanu zdrowia, bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
- **Cel strategiczny 7.** Poprawa warunków zamieszkania w mieście i na obszarach wiejskich.
- **Cel strategiczny 8.** - Poprawa jakości zarządzania gminą.

Lokalna Strategia Rozwoju będzie się przyczyniać do realizacji praktycznie wszystkich wyżej wymienionych celów, zwłaszcza poprzez realizację działań związanych z:

1. rozwojem przedsiębiorczości:

- przetwórstwo rolno-spożywcze tworzenie zakładów świadczących usługi na rzecz lokalnych społeczności;

2. rozwojem turystyki i agroturystyki:

- zagospodarowanie szlaków wodnych i linii brzegowej jezior i rzek,
- budowa i modernizacja bazy noclegowej i gastronomicznej (hotele, motele),
- budowa szlaków turystycznych wraz z zapleczem;
- gospodarstwa agroturystyczne,
- wykreowanie produktu lokalnego,
- utworzenie centrum informacji turystycznej,

3. działaniami na rzecz lokalnych społeczności

- budowa i zagospodarowanie placów zabaw dla dzieci, skwerów, placów zieleni,
- stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku,
- wyposażenie domów kultury,
- budowa i rozbudowa boisk sportowych we wsiach i wiejskich sal sportowych,
- organizacja imprez kulturalnych.
- remont świetlic wiejskich i zakup wyposażenia,
- remont i wyposażenie bibliotek,
- wykonanie ekspertyz w celu identyfikacji kluczowych zasobów naturalnych i kulturowych oraz opracowanie dokumentacji technicznej na potrzeby remontów lub budowy obiektów pełniących funkcję świetlic wiejskich,

- organizowanie i wspieranie inicjatyw służących zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży wiejskiej,

4. działaniami związanymi z ochroną środowiska i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych i kulturalnych:

- porządkowanie terenów zielonych, parków i tworzenie nowych w kierunku ich wykorzystania na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- zachowanie obszarów cennych przyrodniczo;
- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych,
- odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko - parkowych i pałacowo – parkowych,
- odnowa parków, urządzenie i zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni.

Gmina Reszel

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Reszel do roku 2020

Strategia zawiera zestaw konkretnych celów rozwojowych możliwych do osiągnięcia oraz metody i środki, jakie powinny być wykorzystane do ich realizacji. Istotną częścią Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy Reszel jest inwentaryzacja zasobów, stanowiąca punkt wyjścia do dalszych prac planistycznych (przeprowadzenie analizy problemów, określenie wizji, misji, celów i konkretnych działań), które trzeba wykonać, aby dalszy rozwój gminy stał się rzeczywistością.

Misją gminy Reszel jest wzmocnienie wspólnoty samorządowej gminy Reszel poprzez rozwój funkcji turystycznej, rolniczej, sektora MSP oraz inwestycje w kapitał ludzki. Cele strategiczne mają za zadanie wyznaczenie głównych obszarów działań, na jakich należy skupić się na przestrzeni najbliższych lat, aby móc osiągnąć zharmonizowany rozwój. Przedstawione poniżej cele bazują przede wszystkim na szansach gminy, jak również na neutralizowaniu słabych stron.

- **Cel strategiczny 1** - Podnoszenie świadomości i kwalifikacji społeczeństwa oraz poprawa szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- **Cel strategiczny 2** - Rozwój infrastruktury technicznej.
- **Cel strategiczny 3** - Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego.
- **Cel strategiczny 4** - Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa.
- **Cel strategiczny 5** – Promocja gminy.
- **Cel strategiczny 6** - Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy.
- **Cel strategiczny 7** - Poprawa bezpieczeństwa publicznego, stanu zdrowia, bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
- **Cel strategiczny 8** - Poprawa warunków zamieszkania w mieście i na obszarach wiejskich.
- **Cel strategiczny 9** - Poprawa jakości zarządzania gminą.

Lokalna Strategia Rozwoju będzie się przyczyniać do realizacji praktycznie wszystkich wyżej wymienionych celów, zwłaszcza poprzez realizację działań związanych z:

1. rozwojem przedsiębiorczości:

- przetwórstwo rolno-spożywcze tworzenie zakładów świadczących usługi na rzecz lokalnych społeczności;

2. rozwojem turystyki i agroturystyki:

- zagospodarowanie szlaków wodnych i linii brzegowej jezior i rzek,
- budowa i modernizacja bazy noclegowej i gastronomicznej (hotele, motele),
- budowa szlaków turystycznych wraz z zapleczem;
- gospodarstwa agroturystyczne,
- wykreowanie produktu lokalnego,
- utworzenie centrum informacji turystycznej,

3. działaniami na rzecz lokalnych społeczności

- budowa i zagospodarowanie placów zabaw dla dzieci, skwerów, placów zieleni,
- stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku,
- wyposażenie domów kultury,
- budowa i rozbudowa boisk sportowych we wsiach i wiejskich sal sportowych,
- organizacja imprez kulturalnych.
- remont świetlic wiejskich i zakup wyposażenia,
- remont i wyposażenie bibliotek,
- wykonanie ekspertyz w celu identyfikacji kluczowych zasobów naturalnych i kulturowych oraz opracowanie dokumentacji technicznej na potrzeby remontów lub budowy obiektów pełniących funkcję świetlic wiejskich,
- organizowanie i wspieranie inicjatyw służących zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży wiejskiej,

4. działaniami związanymi z ochroną środowiska i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych i kulturalnych:

- porządkowanie terenów zielonych, parków i tworzenie nowych w kierunku ich wykorzystania na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- zachowanie obszarów cennych przyrodniczo;
- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych,
- odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko - parkowych i pałacowo – parkowych,
- odnowa parków, urządzenie i zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni.

Gmina Sępól

Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2005-2013

Założeniem głównym opracowania Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Sępól na lata 2005 – 2013 jest stworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Bazą wyjściową do opracowania Planu Rozwoju Lokalnego jest: „Strategia zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy Sępól” przyjęta Uchwałą Rady Miasta i Gminy Sępól Nr XI/97/2000 Rady Miasta i Gminy Sępól z dnia 29 lutego 2000 roku. Założenia Planu Rozwoju Lokalnego są kompatybilne z celami Strategii Województwa Warmińsko- Mazurskiego i Powiatu Bartoszyckiego.

Celem nadrzędnym Planu Rozwoju Lokalnego jest uzyskanie w najbliższej perspektywie czasowej wszechstronnego i trwałego rozwoju gwarantującego wzrost poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu równowagi pomiędzy sferą społeczną, ekologiczną i gospodarczą. Zasadą założonego rozwoju jest zagwarantowanie sprawności funkcjonowania systemów składających się na planowaną społecznie akceptowaną strukturę przestrzenno-gospodarczo-społeczną miasta i gminy oraz stworzenie warunków do jego kontynuacji w przyszłości przy zachowaniu podstawowej wielkości i jakości zasobów przyrodniczych i kulturowych. Głównym celem nakreślonym w Programie Rozwoju Lokalnego jest stworzenie warunków do wielokierunkowej działalności gospodarczej o odpowiednio zróżnicowanym stopniu intensywności charakterze funkcjonalnym dostosowanym do istniejących uwarunkowań społecznych, przyrodniczych i kulturowych.

Lokalna Strategia Rozwoju będzie się przyczyniać do realizacji celu nadrzędnego planu rozwoju lokalnego gminy zwłaszcza poprzez realizację działań związanych z:

1. działaniami związanymi z ochroną środowiska i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych i kulturalnych:

- porządkowanie terenów zielonych, parków i tworzenie nowych w kierunku ich wykorzystania na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
- zachowanie obszarów cennych przyrodniczo;
- renowacja i konserwacja obiektów zabytkowych, sakralnych, cmentarzy, kapliczek i krzyży przydrożnych,
- zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych,
- odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko - parkowych i pałacowo – parkowych,
- odnowa parków, urządzenie i zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni.
- Organizacja imprez kulturalnych.

2. rozwojem turystyki i agroturystyki:

- budowa szlaków turystycznych wraz z zapleczem;
- budowa i modernizacja bazy noclegowej i gastronomicznej (hotele, motele),
- zagospodarowanie szlaków wodnych i linii brzegowej jezior i rzek,
- gospodarstwa agroturystyczne,

- wykreowanie produktu lokalnego,
- utworzenie centrum informacji turystycznej,

3. rozwojem przedsiębiorczości:

- przetwórstwo rolno-spożywcze
- tworzenie zakładów świadczących usługi na rzecz lokalnych społeczności;

4. działaniami na rzecz lokalnych społeczności

- budowa i rozbudowa boisk sportowych we wsiach i wiejskich sal sportowych,
- budowa i zagospodarowanie placów zabaw dla dzieci, skwerów, placów zieleni,
- remont i wyposażenie bibliotek,
- stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku,
- remont świetlic wiejskich i zakup wyposażenia,
- wyposażenie domów kultury,
- organizowanie i wspieranie inicjatyw służących zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży wiejskiej,
- wykonanie ekspertyz w celu identyfikacji kluczowych zasobów naturalnych i kulturowych oraz opracowanie dokumentacji technicznej na potrzeby remontów lub budowy obiektów pełniących funkcję świetlic wiejskich,

15. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR

W okresie realizacji LSR planowane jest pozyskiwanie środków finansowych na działania przewidziane w strategii z poniższych programów:

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL)

Program ten stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi UE, w tym również Polską, stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Do wyzwań tych należą: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Zgodnie z założeniami Strategii Lizbońskiej oraz celami polityki spójności krajów unijnych, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, Program będzie koncentrował wsparcie na następujących obszarach: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażaniem zasady dobrego rządzenia.

Celem głównym Programu jest: wzrost zatrudnienia i spójności społecznej, a do jego osiągnięcia przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych do których należą:

- Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo;
- Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego;
- Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce;
- Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy;
- Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa;
- Wzrost spójności terytorialnej.

Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie

Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- organizacja warsztatów i szkoleń z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych;

- wsparcie psychologiczne - doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy;
- organizacja kampanii promocyjnych i akcji informacyjnych mających na celu zachęcenie pracodawców do zatrudnienia osób z grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- opracowanie i rozpowszechnianie informacji o ofertach pracy, możliwościach udziału w szkoleniach i stażach oraz innych oferowanych usługach i instrumentach aktywizacji zawodowej, w tym m.in. poprzez zastosowanie nowoczesnych i wielokanałowych technik informacyjnych i komunikacyjnych.

Działanie 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- projekty przyczyniające się do aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich, poprawy zdolności do zatrudnienia oraz rozwoju usług aktywizacyjnych;
- wsparcie lokalnych inicjatyw informacyjnych, szkoleniowych i doradczych promujących aktywizację zawodową na poziomie lokalnym;
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno - społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym.

Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki;

Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie

Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- ogólne i specjalistyczne szkolenia oraz doradztwo związane ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw;
- doradztwo dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP), w tym dla osób samozatrudnionych, w szczególności w zakresie ekonomii, finansów, zarządzania zasobami ludzkimi lub rachunkowości;
- szkolenia skierowane do osób zatrudnionych o niskich kwalifikacjach lub innych dorosłych osób pracujących, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem nowych, uzupełnianiem lub podwyższaniem kwalifikacji i umiejętności.

Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach;

Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty

Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

Programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne ukierunkowane na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów i zmniejszanie dysproporcji w ich osiągnięciach edukacyjnych oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia, w szczególności obejmujące:

- wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne;
- wdrażanie programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówką oświatową przyczyniających się do poprawy jakości nauczania.

Działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich**Rodzaje projektów planowanych przez LGD:**

- tworzenie i wsparcie działalności inicjatyw ukierunkowanych na pobudzenie świadomości środowisk lokalnych i ich zaangażowanie w działania na rzecz rozwoju edukacji na terenach wiejskich i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich;
- projekty przyczyniające się do podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwoju usług edukacyjnych na tych obszarach;
- działania informacyjno – promocyjne, szkoleniowe, doradcze podnoszące świadomość mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie korzyści płynących z kształcenia i szkolenia.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)

Celem PO RPW, który obejmuje działaniem województwa: podkarpackie, lubelskie, podlaskie, warmińsko - mazurskie oraz świętokrzyskie jest przyspieszenie tempa rozwoju tych obszarów. Głównym priorytetem programu jest wsparcie infrastruktury uczelni wyższych, infrastruktury teleinformatycznej, infrastruktury drogowej (w zakresie komunikacji miejskiej), podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenów objętych programem, wspieranie innowacji, wsparcie wspólnej promocji regionów i dodatkowo wsparcie inwestycji w centra kongresowo - wystawiennicze.

Również w ramach tego programu przygotowano środki dla NGO, aczkolwiek w porównaniu z poprzednim programem będą one bardzo skromne. Organizacje będą mogły szukać środków w ramach priorytetu 1 Nowoczesna gospodarka - działania 3, na wsparcie własnej infrastruktury badawczo – rozwojowej, a także w ramach działania 4 tego samego priorytetu – na promocję w współpracę międzyregionalną. Również w priorytecie 2 Wojewódzkie ośrodki wzrostu.

LGD może być jednym z beneficjentów działania dotyczącego rozwoju infrastruktury wystawienniczo - konferencyjnej oraz promocji, aczkolwiek program nie precyzuje, w jaki sposób organizacje mogłyby włączyć się w takie działania.

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego to instrumenty finansowe przeznaczone dla nowych państw członkowskich Unii Europejskiej. Są to dodatkowe, obok Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, źródła bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Państwami - Darczyńcami są 3 kraje EFTA (Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu), czyli Norwegia, Islandia i Lichtenstein. Kraje te w zamian za możliwość korzystania ze swobód Jednolitego Rynku, zobowiązały się stworzyć Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy EOG w celu stworzenia warunków do udzielenia pomocy finansowej mniej zamożnym członkom UE posiadającym najniższy poziom PKB. Głównym celem utworzonych mechanizmów finansowych jest wyrównywanie poziomu rozwoju gospodarczego i społecznego w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Rząd polski podpisał w październiku 2004 roku umowy z państwami - darczyńcami, które uregulowały warunki pozyskiwania środków finansowych przez polskich beneficjentów.

Priorytet 2 Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami

Głównym celem tego priorytetu jest promowanie i wprowadzanie w życie zasad zrównoważonego rozwoju wśród władz i społeczeństwa.

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- działania na rzecz poprawy poziomu edukacji ekologicznej, poprzez tworzenie sieci nauczania na rzecz środowiska;
- działania zachęcające do ochrony, poprawy i przywracania różnorodności biologicznej, w tym zasobów morskich oraz obszarów włączonych do sieci „Natura 2000”.

Priorytet 3 Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast

Celem przedsięwzięć realizowanych w ramach priorytetu jest zachowanie i odbudowa europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z jego otoczeniem oraz wykreowanie narodowych produktów turystyki kulturowej w historycznych miastach Polski (w szczególności Warszawa, Kraków, Gdańsk, Wrocław, Poznań).

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- rewitalizacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowane w ramach przyjętych strategii rozwoju produktów turystyki kulturowej;
- rewitalizacja historycznych obszarów miejskich;
- rewitalizacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele kulturalne zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych;
- renowacja, ochrona i zachowanie miejsc pamięci i martyrologii;

- budowa, rozbudowa, odbudowa i adaptacja infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury.

Fundacja Współpracy Polsko - Niemieckiej

Fundacja Współpracy Polsko - Niemieckiej (FWPN) wspiera projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania Polski i Niemiec. Do tej pory Fundacja udzieliła wsparcia dla około 8000 projektów na kwotę ok. 250 mln euro, przyczyniając się istotnie do rozszerzenia i umocnienia bogatej i doskonale funkcjonującej współpracy między obywatelami obu krajów. Dzięki Fundacji zarówno Polacy, jak i Niemcy lepiej poznają osiągnięcia kulturalne i naukowe swego sąsiada poszerzając w ten sposób coraz bardziej wiedzę na temat partnera i jego kraju.

Priorytetowymi celami FWPN są projekty partnerskie realizowane na płaszczyźnie samorządowej i zacieśnienie współpracy naukowej. Fundacja zajmuje się również współpracą kulturalną i wszelkimi aspektami wymiany informacji służącej pogłębieniu stanu wiedzy i jakości doniesień medialnych na temat kraju sąsiada. W tym celu FWPN finansuje projekty tworzone wspólnie przez partnerów polskich i niemieckich, a realizowane na terenie i/lub Polski i Niemiec.

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- spotkania i współpraca instytucjonalna - wymiana doświadczeń, np. grup zawodowych, także grup młodzieżowych, partnerstwa miast i gmin, uniwersytetów, różnego rodzaju stowarzyszeń i organizacji;
- prace naukowe, kształcenie i wspieranie nauki języka polskiego i języka niemieckiego jako języków obcych oraz polonistyki i germanistyki w kraju sąsiada – prace naukowe, których przedmiotem jest tematyka polska, niemiecka lub polsko - niemiecka, np. w formie projektów badawczych, konferencji, seminariów bądź publikacji;
- działania literackie i artystyczne, uznawane za ważne dla dialogu polsko – niemieckiego - projekty w dziedzinie muzyki, teatru, filmu, literatury, sztuk pięknych i architektury.

Polsko - Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży

Dotacje na projekty wspierające polsko - litewską współpracę młodzieży przyznaje Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- wymiany młodzieży polskiej i litewskiej;
- projekty inspirujące wymiany i inne inicjatywy młodzieży polskiej i litewskiej;
- imprezy, spotkania i inne inicjatywy młodzieży polskiej i litewskiej;
- projekty informacyjne, których celem jest inspirowanie współpracy kulturalnej, propagowanie tolerancji, lepszego zrozumienia i poznania się pomiędzy młodzieżą polską i litewską;

- projekty, których celem jest wymiana i rozpowszechnianie przykładów dobrej praktyki między organizacjami, które realizują politykę młodzieżową i pracują z młodzieżą;
- publikacje mające na celu zbliżenie między narodami Polski i Litwy.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Program Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego

Cele programu:

- Wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury;
- Poprawa warunków funkcjonowania instytucji kultury, instytucji filmowych oraz szkół, uczelni artystycznych, placówek doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych;
- Poprawa efektywności zarządzania i funkcjonowania instytucji kultury, instytucji filmowych oraz szkół, uczelni artystycznych, placówek doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych.

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- budowa, modernizacja, adaptacja nieruchomości na cele kulturalne i filmowe;
- przygotowanie dokumentacji technicznej dla inwestycji realizowanych w ramach funduszy europejskich (np. projekty architektoniczne, studia wykonalności, analizy oddziaływania na środowisko, ekspertyzy konserwatorskie);
- zakup i modernizacja trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym działalności filmowej.

Program Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury

Cele programu:

- Podnoszenie kompetencji kulturalnych społeczeństwa;
- Zwiększenie roli kultury w procesie edukacji, socjalizacji i adaptacji społecznej;
- Przygotowanie dzieci i młodzieży do aktywnego uczestnictwa w kulturze;
- Tworzenie warunków do rozwijania aktywności twórczej;
- Zachowanie tradycji i przekazu ludowego dziedzictwa kulturowego;
- Podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe osób działających w sferze upowszechniania kultury i edukacji kulturalnej.

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- warsztaty, kursy i szkolenia ze wszystkich dziedzin sztuki wzbogacające ofertę zagospodarowania wolnego czasu;
- przedsięwzięcia edukacyjne przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu i patologiom (szczególnie wśród dzieci i młodzieży) oraz zwiększające dostęp do uczestnictwa w kulturze osobom niepełnosprawnym;

- konkursy, koncerty, przeglądy, festiwale, wystawy popularyzujące osiągnięcia twórców nieprofesjonalnych, w tym szczególnie dzieci i młodzieży;
- szkolenia i warsztaty służące doskonaleniu zawodowemu z zakresu wiedzy o sztuce i kulturze skierowane do nauczycieli, bibliotekarzy, instruktorów, animatorów kultury;
- seminaria i konferencje poświęcone kulturze ludowej;
- warsztaty, kursy, szkolenia, szczególnie w formie tzw. „szkół tradycji” służących przekazywaniu umiejętności i tradycji;
- zakupy dóbr służących kultywowaniu lokalnych i regionalnych tradycji, tworzenie kolekcji sztuki ludowej;
- wystawy, konkursy, przeglądy i festiwale służące popularyzacji twórczości ludowej;
- działania służące ochronie krajobrazu kulturowego wsi oraz zachowaniu architektury regionalnej, tradycji, zwyczajów;
- działania na rzecz podtrzymywania i popularyzacji gwar regionów etnograficznych.

Program Rozwój inicjatyw lokalnych

Celem programu jest wyrównywanie różnic w dostępie do kultury, pobudzanie kulturalnych inicjatyw lokalnych oraz stwarzanie na poziomie lokalnym warunków do rozwoju twórczości.

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- upowszechnianie kultury (np. lokalne projekty animacyjne, imprezy i sezony artystyczne);
- edukacja kulturalna (np. warsztaty artystyczne, projekty edukacyjne, konkursy, plenery artystyczne, zajęcia terapeutyczne i resocjalizacyjne wykorzystujące techniki pracy kulturalnej);
- promocja twórczości (np. wystawy, przeglądy, festiwale, koncerty, spotkania ze sztuką itp.);
- ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Program Dziedzictwo kulturowe

Celami częściowymi programu są:

- Ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego;
- Wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury poprzez udostępnianie w internecie dorobku kulturowego i naukowego;
- Zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym dziedzictwa archeologicznego);
- Konserwacja i rewaloryzacja zabytków;
- Zwiększanie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- Poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji;

- Zabezpieczanie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych;
- Udostępnianie zabytków na cele publiczne.

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- inwentaryzacja zabytków archeologicznych;
- badanie, dokumentowanie, opracowanie wyników ratowniczych badań zabytków archeologicznych, których zagrożenie nie wynika bezpośrednio z planowanych prac inwestycyjnych;
- rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele publiczne nieruchomości zabytków archeologicznych o własnej formie krajobrazowej;
- konserwacja ruchomych zabytków archeologicznych;
- zabezpieczanie zabytków archeologicznych przed zagrożeniami naturalnymi;
- ochrona zabytków archeologicznych na wypadek eksploatacji rabunkowej;
- opracowanie i publikowanie wyników badań archeologicznych.

Fundusz dla Organizacji Pozarządowych

Fundusz dla Organizacji Pozarządowych (FOP) został ustanowiony w ramach Mechanizmów Finansowych i przeznaczony jest dla organizacji pozarządowych na realizację przedsięwzięć o charakterze niedochodowym, przyczyniających się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG, zwiększenia roli społeczeństwa obywatelskiego Polsce oraz zacieśnianie współpracy pomiędzy Polską a Państwami - Darczyńcami. Budżet FOP stanowi 7% kwoty przeznaczonej dla Polski w ramach Mechanizmów Finansowych i wynosi 37,8 milionów euro. Środki te będą dystrybuowane w ramach otwartych konkursów projektów organizowanych w latach 2007 - 2009. Wiele informacji na temat obszarów tematycznych Funduszu dla Organizacji Pozarządowych zawiera tzw. DOKUMENT RAMOWY, opracowany w grudniu 2005 roku. Procedury aplikacyjnej będą w dużej mierze oparte na tym dokumencie, choć ostateczny kształt wniosków i treści procedur mogą się nieco różnić od wskazanego dokumentu.

Komponent: Demokracja i społeczeństwo obywatelskie

Obszar tematyczny: rozbudowywanie instytucjonalnych zdolności organizacji pozarządowych i rozwój sektora pozarządowego

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- rozwój merytoryczny organizacji i/lub rozwój zasobów ludzkich np. szkolenia, doradztwo dla organizacji w zakresie księgowości, zarządzania, finansów, ewaluacji itp. a także niezbędne specjalistyczne szkolenia dla pracowników, władz, członków organizacji, wolontariuszy, rozwój bazy członkowskiej, współpracy z wolontariuszami, przygotowanie i rozwój długookresowych strategii działania;
- inwestowanie w infrastrukturę i aktywa organizacji Wnioskodawcy np. zakup wyposażenia, remont lokalu.

Komponent: Ochrona środowiska i zrównoważony rozwój

Obszar tematyczny: Działania edukacyjne i informacyjne na rzecz ochrony środowiska

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- promowanie zdrowego stylu życia;
- propagowanie konsumpcji przyjaznej środowisku;
- tworzenie miejsc pracy na rzecz ochrony środowiska - zielone miejsca pracy;
- preferowanie przy zakupach przez administrację rządową i samorządową wyrobów i usług, które mniej obciążają środowisko („zielone zamówienia”);
- używanie przyjaznych dla środowiska środków transportu;
- zmniejszanie ruchu drogowego w miastach;
- biznes przyjazny środowisku;
- promowanie ekorozwoju i ochrony klimatu;
- przenoszenie i adaptacja do warunków polskich doświadczeń dotyczących ekorozwoju z państw wysoko rozwiniętych;
- ograniczanie zużycia wody i energii;
- wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii;
- zapobieganie produkcji odpadów i recykling odpadów.

Obszar tematyczny: Ochrona dziedzictwa naturalnego

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- ułatwianie dialogu między wszystkimi zainteresowanymi podmiotami na temat ochrony środowiska i kwestii zrównoważonego rozwoju, promowanie metod rozwiązywania konfliktów;
- budowanie poparcia społecznego dla ochrony wartości naturalnych;
- promowanie ekonomicznego znaczenia parków narodowych i terenów chronionych;
- ochrona dzikich zwierząt i zasobów naturalnych;
- ochrona ptaków;
- tworzenie rezerwatów przyrody, zarządzanie gruntami;
- rewitalizacja historycznych ogrodów i parków.

Dotacje Fundacji Kronenberga

Granty dla organizacji pozarządowych na projekty z zakresu edukacji, kultury, sztuki i polityki społecznej

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- edukacja: innowacje w edukacji, edukacja ekonomiczna, dziedzictwo kulturowe i tradycje, twórczość artystyczna dzieci i młodzieży;
- rozwój lokalny: polityka społeczna, nauka przedsiębiorczości.

Dofinansowanie może zostać przeznaczone m.in. na warsztaty, szkolenia, konkursy, olimpiady, organizowanie pracowni edukacyjnych.

Wnioski mogą mieć zasięg lokalny (jedno województwo) i ponadlokalny (dwa, trzy lub więcej województw). O dotacje mogą ubiegać się fundacje, stowarzyszenia, szkoły, domy kultury, biblioteki oraz jednostki samorządu terytorialnego działające na rzecz dobra publicznego. Fundacja nie określa maksymalnej ani minimalnej kwoty przyznawanych dotacji.

Wkład własny nie jest formalnie wymagany, jednak zwiększa szansę na realizację projektu zgodnie z jego założeniami, co z kolei zwiększa szansę na uzyskanie dofinansowania z Fundacji.

Dotacje 2009 Ministerstwa Sportu - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu

Minister Sportu i Turystyki ogłasza otwarty konkurs na realizację zadań publicznych z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu w ramach dotacji budżetowej na rok 2009.

Rodzaje projektów planowanych przez LGD:

- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w środowisku wiejskim;
- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w środowisku akademickim;
- upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w rodzinie oraz w różnych grupach zawodowych i społecznych;
- promocja aktywności fizycznej w kontekście zapobiegania nadwadze;
- promocja sportu powszechnego;
- współpraca z Polonią i Polakami za granicą.

Kwota środków publicznych zaplanowanych na realizację zadań wymienionych w punkcie 1 ogłoszenia wynosi: 19 496 000 PLN.

O przyznanie dofinansowania mogą ubiegać się organizacje pozarządowe realizujące zadania statutowe w zakresie kultury fizycznej i sportu, a w szczególności stowarzyszenia o zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym.

Priorytetowo traktowane będą oferty przedsięwzięć o zasięgu ogólnopolskim, realizowanych w formie całorocznych programów, kampanii oraz imprez o szerokim zasięgu społecznym, wykorzystujących prozdrowotne, społeczne, edukacyjne i wychowawcze wartości sportu, a także przedsięwzięć:

- inicjujących aktywność fizyczną u osób nieaktywnych sportowo, społecznie i zawodowo, szczególnie dorosłej młodzieży i osób w starszym wieku;
- umożliwiających dostęp do aktywności sportowej całych rodzin;
- integrujących i angażujących działania i środki finansowe różnych podmiotów i środowisk;
- stymulujących aktywność społeczną i zawodową oraz sportową dla wszystkich;

- wzmacniające zaangażowanie pracodawców w działania związane z prozdrowotną aktywnością sportową pracowników i ich rodzin.

Zabezpieczenie przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych programów

Wszystkie projekty realizowane ze środków innych programów będą miały charakter komplementarny w stosunku do tych, które będą realizowane w ramach PROW.

Jako mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych programów będą stosowane następujące rozwiązania:

- każda osoba zatrudniona przez LGD będzie miała umowę zawierającą szczegółowy wykaz obowiązków i zadań, ze wskazaniem projektu wraz jego źródłem finansowania, na rzecz którego te zadania i obowiązki będą wykonywane oraz podaną kwotę wynagrodzenia pochodzącą ze środków programu, w ramach którego jest realizowany projekt;
- w przypadku osób zaangażowanych jednocześnie w realizację dwóch lub więcej projektów, w umowie o pracę z tą osobą zostanie wskazany wymiar czasu pracy, jaki ta osoba jest zobowiązana przeznaczyć na wykonanie zadań i obowiązków związanych z realizacją poszczególnych projektów. Łączny wymiar czasu pracy nie może przy tym przekroczyć wielkości maksymalnych dopuszczonych w Kodeksie Pracy. W celu zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem Kierownik biura będzie prowadził wykaz zatrudnionych pracowników z czasem pracy i wykonywanymi obowiązkami, a przy każdorazowym zatrudnieniu będzie weryfikował, czy dana osoba nie będzie wykonywać tych samych czynności w ramach więcej niż jednego projektu;
- na każdym dokumencie księgowym stanowiącym dowód poniesienia kosztów muszą być w sposób trwały umieszczone informacje o tym, w ramach jakiego projektu są one ponoszone oraz ze środków jakiego programu te koszty zostały pokryte. W przypadku kosztu współfinansowanego z dwóch lub więcej programów musi być podana informacja o tym, jaką część tego kosztu finansują poszczególne programy;
- LGD utworzy wydzielone konta bankowe do obsługi każdego projektu;
- każdy projekt będzie miał wyznaczonego kierownika odpowiedzialnego za realizację i prawidłowe wydatkowanie środków programu;
- co najmniej raz w miesiącu organizowane będą zebrania personelu zarządzającego w celu omówienia postępów w realizacji projektów, w których obligatoryjnie będą uczestniczyć członkowie kadry zarządzającej.

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Działania wskazane w Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Barcza w istotny sposób przyczynią się do rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego. Wpływ realizacji strategii na rozwój regionu może wystąpić w dwóch obszarach. Pierwszy to wpisanie się w realizację celów strategicznych i działań zapisanych w Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Natomiast drugi to zgodność z celami strategicznymi i operacyjnymi rozwoju gmin tworzących Lokalną Grupę Działania. Realizacja celów strategicznych, priorytetów i działań zapisanych w Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego będzie widoczne poprzez realizację następujących celów i projektów zapisanych w LSR:

Cel ogólny - Rozwój turystyki w oparciu o lokalne zasoby obszaru LGD – w ramach tego celu podejście Leader stwarza możliwości rozbudowy istniejącej infrastruktury turystycznej, budowę i rozbudowę szlaków turystycznych, odnowę miejsc i obiektów stanowiących atrakcję turystyczną, poprawę stanu i wyposażenia obiektów zabytkowych, zachowanie, waloryzację oraz wykorzystanie cennych przyrodniczo obszarów, wzbogacania oferty dla mieszkańców w zakresie spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań artystycznych, kulturalnych i sportowych, odnawianie miejsc i obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Pozytywny wpływ na rozwój całego regionu w wyniku realizacji wyżej przedstawionego celu przejawiać się będzie m.in. poprzez:

- zwiększenie dochodów z turystyki,
- zwiększenie liczby miejsc pracy,
- zmniejszenie poziomu bezrobocia,
- zwiększenie dochodu podatkowego gmin,
- zwiększenie ruchu turystycznego,
- zwiększenie liczby mikroprzedsiębiorstw,

Cel ogólny - Poprawa poziomu zamożności mieszkańców realizowany poprzez przedsięwzięcia związane z tworzeniem i rozwojem przedsiębiorstw. Zgodnie ze specyfiką, obszar LGD cechuje duże uzależnienie od rolnictwa oraz wysoka stopa bezrobocia. Konieczne jest więc podjęcie przedsięwzięć, które odwrócą tę negatywną tendencję. Planuje się więc wsparcie dla operacji, które przyczynią się do spadku bezrobocia oraz te które zdywersyfikują źródła dochodów osób utrzymujących się z rolnictwa. Pozytywny wpływ na rozwój całego regionu w wyniku realizacji wyżej przedstawionego celu przejawiać się będzie m.in. poprzez:

- zwiększenie dochodów gospodarstw domowych ze źródeł pozarolniczych,
- zwiększenie liczby miejsc pracy,
- wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw,
- zmniejszenie poziomu bezrobocia,
- podnoszenie kwalifikacji mieszkańców regionu,
- wzrost dochodu podatkowego gmin,
- zwiększenie dochodów z turystyki,
- zwiększenie ruchu turystycznego,

Cel ogólny - Poprawa wizerunku obszaru i jakości życia mieszkańców - w ramach tego celu podejście Leader stwarza możliwości budowy i zagospodarowania placów zabaw dla dzieci, skwerów, placów zieleni, odnowę parków, urządzenie i zagospodarowanie istniejących i nowych placów zieleni, remonty i wyposażenie remiz strażackich i świetlic wiejskich, budowę i rozbudowę boisk sportowych we wsiach i wiejskich sal sportowych, kształtowanie przestrzeni publicznej poprzez renowacje obiektów architektury sakralnej, zagospodarowanie terenu przy obiektach sakralnych, wyposażenie obiektów architektury sakralnej, odbudowa i zagospodarowanie zespołów dworsko-parkowych i pałacowo – parkowych, zagospodarowanie obiektów zabytkowych i tradycyjnych, odbudowę i renowację obiektów zabytkowych, zagospodarowanie przestrzeni publicznej we wsiach (np. rynki, parki, chodniki, stawy, oświetlenie), organizację imprez promujących kultywowanie lokalnych tradycji, tworzenie sieci współpracy i podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, efektywne zarządzanie oraz sprawne i efektywne prace lokalnych grup działania, poprawę skuteczności zarządzania lokalnymi zasobami, ich waloryzację oraz doskonalenie zawodowe osób uczestniczących w realizacji lokalnych strategii rozwoju. Pozytywny wpływ na rozwój całego regionu w wyniku realizacji wyżej przedstawionego celu przejawiać się będzie m.in. poprzez:

- zwiększenie ruchu turystycznego
- zwiększenie dochodów z turystyki,
- promocję całego regionu w kraju i zagranicą,
- zwiększenie dochodów gospodarstw domowych ze źródeł pozarolniczych;
- zmniejszenie poziomu bezrobocia,

17. Wykaz załączników do LSR

17.1. Dokumenty potwierdzające kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład ciała decyzyjnego

17.2. Regulamin Walnego Zebrania Członków

17.3. Regulamin Zarządu

17.4. Regulamin Komisji Rewizyjnej

17.5. Regulamin Rady

17.6. Deklaracja bezstronności

17.7. Karta oceny zgodności operacji z LSR

17.8. Karta oceny – lokalne kryteria

17.9. Inne pisma i dokumenty stosowane podczas wyboru projektów

17.10. Opis stanowisk, wymagania konieczne i pożądane od kandydatów do pracy w LGD, procedura naboru pracowników, warunki techniczne i lokalowe biura LGD